DANIELA MRÁZKOVÁ

Kurátorská činnost s akcentem na fotografii ze Sovětského svazu
Jiří Kocián, teoretická bakalářská práce
Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě,
Institut tvůrčí fotografie, Opava 2021



DANIELA MRÁZKOVÁ

Kurátorská činnost s akcentem na fotografii ze Sovětského svazu
Jiří Kocián, teoretická bakalářská práce
Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě,
Institut tvůrčí fotografie, Opava 2021
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: doc. Mgr. Václav Podestát

ABSTRAKT

Práce se zaměřuje na tu část kurátorské činnosti, kterou věnovala Daniela Mrázková sovětské fotografii. Zejména tuto činnost provázejí ukázky fotografií z katalogů, publikací, recenzí a jiných dobových materiálů. Nedílnou součástí jsou rozhovory s Danielou Mrázkovou, Vladimírem Birgusem a Líbou Taylor. Práce mapuje i ostatní neméně důležité tematické bloky v kurátorské kariéře Daniely Mrázkové, které ukazují široký záběr kurátorky. V závěru práce je chronologický přehled kurátorské činnosti Daniely Mrázkové a obrazový příběh jejího vývoje.

CÍL

Hlavním cílem je zmapovat kurátorskou činnost Daniely Mrázkové a podrobněji se věnovat počinům zaměřeným na sovětskou fotografii. Dílčím cílem je podat přehled celé kurátorské činnosti a zpracovat ji chronologicky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Daniela Mrázková, sovětská fotografie, válečná fotografie, meziválečná fotografie, fotografie sovětských republik, dokumentární fotografie, fotožurnalismus

ABSTRACT

The work focuses on the activity Daniela Mrazkova devoted to Soviet photography as a curator. The study is illustrated by samples of photographs from catalogues, publications, reviews and other material from that period. An integral part of the work are interviews with Daniela Mrazkova, Vladimir Birgus and Liba Taylor. The thesis also maps the other, equally important themes in Daniela Mrazkova's career, illustrating the wide range of her activities. In the conclusion there is a chronological overview of Daniela Mrazkova's activity as a curator and a visual story of its development.

THE AIM

The main aim of my work is to chart Daniela Mrazkova's activity as a curator and to pursue in detail her work focused on Soviet photography, with a partial chronological overview of of her activity as a curator.

KEY WORDS

Daniela Mrázková, Soviet Photography, War Photography, Soviet Photography Between the World Wars, Documentary Photography, Photojournalism

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2021/2022

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Bc. Jiří Kocián
UČO:	44371
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Daniela Mrázková - Kurátorská činnost s akcentem na fotografii ze Sovětského svazu
Téma práce anglicky:	T: Daniela Mrázková - Curatorial work with an emphasis on photography from the Soviet Union
Zadání:	Hlavním cílem je zmapovat kurátorskou činnost Daniely Mrázkové a podrobněji se věnovat počinům zaměřeným na sovětskou fotografii. Dílčím cílem je podat přehled celé kurátorské činnosti a zpravovat ji chronologicky.
Literatura:	Katalogy a publikace k výstavám pořádaných Danielou Mrázkovou. MRÁZKOVÁ, Daniela. *Příběh fotografie. Vyprávění o historii světové fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů významných osobností a mezních vývojových okamžiků. 1. vyd.* Praha:Mladá fronta, 1985. 272 s. ISBN 23-033-85. MRÁZKOVÁ, Daniela, REMEŠ, Vladimír. *Fotografovali válku. 1. vyd.* Praha: Odeon, 1975. 206 s. ISBN 01-509-75. MRÁZKOVÁ, Daniela. *Co je fotografie: 150 let fotografie. 1. vyd.* Praha: Videopress, 1989. 391 s. ISBN 8070240040
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Vladimír Birgus
Datum zadání práce:	20. 3. 2020

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil pouze literaturu uvedenou v seznamu literatury. V této práci vycházím také z osobních rozhovorů s Danielou Mrázkovou, Vladimírem Remešem, Vladimírem Birgusem a Líbou Taylor.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do Univerzitní knihovny SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

PODĚKOVÁNÍ

Srdečně chci poděkovat Daniele Mrázkové a Vladimíru Remešovi, kteří byli ochotni se podělit se mnou o své osobní vzpomínky, za vstřícnost a jejich drahocenný čas při mých návštěvách. Mnohokrát děkuji vedoucímu této práce Vladimíru Birgusovi za jeho konzultace, cenné rady a poskytnutí rozhovoru. Za poskytnutí rozhovoru a dobových fotografií též děkuji Líbě Taylor. Děkuji také všem pedagogům Institutu tvůrčí fotografie.

V Praze, 30. 7. 2021

Jiří Kocián

OBSAH

1 Životopis Daniely Mrázkové 1
2 Rozhovor s Danielou Mrázkovou 7
3 Sovětská fotografie 12
3.1 Válečná fotografie 12
3.2 Meziválečná fotografie 22
3.3 Současná sovětská fotografie 30
3.4 Fotografie sovětských republik 37
4 Další výstavní tematické celky 40
4.1 150 let fotografie 40
4.2 Fotografie s historickou pamětí 42
4.3 Velké osobnosti fotografie 45
4.5 Czech Press Photo 52
4.6 Tematické výstavy 54
5 Obrazový příběh Daniely Mrázkové 56
6 Rozhovor s Vladimírem Birgusem 86
7 Líba Taylor o Daniele Mrázkové 87
8 Chronologický přehled kurátorské činnosti 89
9 Autoři zastoupení na výstavách 97
10 Seznam použité literatury 106
12 Jmenný rejstřík 108

1 ŽIVOTOPIS DANIELY MRÁZKOVÉ

Daniela Mrázková se narodila v Praze v roce 1942. V 50. letech byl její otec odsouzen za tzv. vlastizradu a z tohoto důvodu jí po maturitě nebylo umožněno studium na žádné vysoké škole. Pracovala jako dělnice v továrně na léčiva, pomocná síla v nemocnici, po otcově propuštění při první politické amnestii v r.1960 pak pracovala jako překladatelka a cizojazyčná korespondentka, při zaměstnání absolvovala na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci studium lingvistiky (ruština-angličtina) a postgraduál estetiky.

V r. 1962 začala pracovat v redakci revue *Fotografie* jako eléfka a v r. 1966 se stala její redaktorkou. Tato revue vycházela čtvrtletně v české, ruské a posléze i anglické mutaci. V letech 1972–1978 byla šéfredaktorkou tohoto časopisu, který se přejmenoval na *Revue fotografie*. V této době se Revue zařadila mezi nejprestižnější odborné časopisy v Evropě. Získala cenu Křišťálový obelisk na Photokině 1978 v Kolíně nad Rýnem a cenu za výtvarně zaměřený časopis na La Biennale di Venezia v roce 1969. V souvislosti s reakcí na Chartu 77 došlo ke změně vydavatele z Nakladatelství Orbis na propagandistickou Tiskovou agenturu Orbis. Následoval odchod z redakce a práce na volné noze. Poté pracovala v Čs. televizi jako dramaturg dokumentárních filmů pro zahraničí (1979–1985), při Svazu čs.výtvarných umělců jako kurátor výstav ke 150. výročí vynálezu fotografie (1987–1990). V r. 1988 získala americké Fullbrightovo stipendium na přípravu mezinárodní výstavy ke 150. výročí fotografie a pobývala ve významných muzejních a galerijních sbírkách napříč USA a v řadě evropských zemí. Od r. 1990 byla šéfredaktorkou měsíčníku *Československá fotografie*, který se po rozdělení Československa postupně přejmenoval na časopis *Fotografie* a *Fotografie-Magazín*. Od r. 2002 je odbornou publicistkou na volné noze, kritičkou, autorkou knih a kurátorkou výstav.



Cena Křišťálový obelisk z Photokiny 1978

Je autorkou a spoluautorkou (spolu s Vladimírem Remešem) více jak dvaceti knih o fotografii vydaných doma a ve světě například: *Fotografovali válku – sovětská válečná reportáž 1941-45* (Odeon, Praha 1975), která vyšla v anglické mutaci pod názvem *The Russian War* (Dutton, New York 1977, J. Cape, Londýn 1978) a v němčině *Von Moskau nach Berlin* (Stalling Verlag, Mnichov 1979). Kniha získala Kodakovu cenu za nejlepší fotografickou publikaci roku 1979.

Fotografie z této knihy byly prezentovány výstavně *Fotografovali válku* (Praha, 1975), kterou následně představila prestižní americká ročenka Photography Year 1976/77 (Time- Life Books, New York) jako „Objev roku" a výstava pak byla uvedena i v International Center of Photography v New Yorku (1977), v The Photographers´ Gallery v Londýně (1978), The Side Gallery v Newcastle (1978) a na dalších místech ve Velké Británii, v Norsku, Holandsku a Finsku.

Další knihou Daniely Mrázkové (spolu s V.R.) je titul *Die Sowjetunion zwischen den Kriegen – 175 Photographien aus den Jahren 1917–1941* (Stalling Verlag, Mnichov, Oldenburg 1981). Fotografie této knihy byly prezentovány rovněž výstavně, a to v putovní kolekci, kterou dvojice Mrázková – Remeš sestavila pod názvem *Early Soviet Photographers* pro Museum of Modern Art v Oxfordu (1982). Tato výstava byla mj. součástí Kulturní scény mezinárodního veletrhu Photokina 1984 v Kolíně nad Rýnem

a festivalu Holland Foto v Amsterodamu (1984) a v r. 1985 ji uvedlo i International Museum of Photography - George Eastman House v Rochesteru v USA.

Další knihy (výběr): *Tschechoslowakische Fotografen 1900–1940* (spolu s Vladimírem Remešem, Lipsko 1983), *Josef Sudek* (spolu s Vladimírem Remešem, Lipsko 1982), *Jaromír Funke* (spolu s Vladimírem Remešem, Lipsko 1985), *Another Russia* (spolu s Vladimírem Remešem, Thames and Hudson, Londýn 1986, Paříž 1986, Kolín n.R. 1987). I tuto knihu následovala putovní výstavní kolekce, kterou pod názvem *Another Russia – Unofficial Photographs from the Soviet Union* v r. 1986 odstartovalo Museum of Modern Art v Oxfordu.

V České republice je nejznámější knihou Daniely Mrázkové titul *Příběh fotografie* - vyprávění o historii světové fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů významných osobností a mezních vývojových okamžiků (Mladá fronta, Praha 1985), který vyšel v zahraničních mutacích pod názvy *Masters of Photography – a Thematic History* (Hamlyn Books, New York, Londýn, 1986–1987) a *Photographes* (Circle d´Art, Paříž, 1989). Kniha získala Cenu Ministerstva kultury (1985). Dalším obsažným vhledem do historie je kniha *Cesty československé fotografie* (spolu s Vladimírem Remešem, Mladá fronta, Praha 1989). Rovněž tato kniha získala Cenu Ministerstva kultury (1990). Mrázková je i autorkou monografií *Jan Lauschmann* (Odeon, Praha, 1986), *Viktor Kolář* (Profil, Ostrava,1986), *Jan Saudek – Divadlo života* (Panorama, Praha 1991), *Saudek* (Slovart, Praha 2005, Mnichov 2006, Praha 2014), *Osudové chvíle Československa – obrazový příběh století* (Praha 2018) a dalších.

Je autorkou scénářů filmových a TV dokumentů a seriálů o fotografii a fotografech: *Příběhy z fotografií* (ČT 1978), *Svět dítěte* (ČT 1979), *Fotograf Georgij Zelma* (ČT 1980), *Fotograf Max Alpert* (ČT 1980), *Černobílý svět Josefa Sudka* (ČT 1981), *Příběh československé fotografie I. a II.* (spolu s Josefem Harvanem, Krátký film, 1989), *Příběh české a slovenské fotografie* (třináctidílný dílný seriál, spolu s Josefem Harvanem, ČT 1997) a dalších.

Je kurátorkou více než pěti desítek souhrnných a monografických fotografických výstav, z nichž mnohé byly prezentovány v řadě zemí. Například : *Early Soviet Photographers* (Museum of Modern Art, Oxford, 1982), *The Russian War* (International Center of Photography, New York. 1977), *Another Russia* (Museum of Modern Art, Oxford, 1986), *Fotograf Arnold Newman* (Galerie hl.m. Prahy, 1989), *Cesty československé fotografie 1839- 1989* (Galerie hlavního města Prahy - Dům U Kamenného zvonu, Praha, 1989), *Moderní piktorialismus D. J. Růžičky* (spolu s Christianem Andersonem, Galerie hlavního města Prahy a Minneapolis Institute of Arts, 1991), *1945 – Tak to bylo* (Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha, 1998), *1968 očima fotografů* (Staroměstská radnice, Praha, 1998), *1989 očima fotografů* (Staroměstská radnice, Praha,1999) , *A hudba hraje… – Josef Sudek očima fotografů* (Galerie Ambit, Praha, 1996), *Proměny Prahy očima fotografů* (Staroměstská radnice, Praha, Brusel,2000, 2005), *Známé tváře – fotografický portrét známých osobností 1940 – 2002* (Staroměstská radnice, Praha, 2002), *Tajemství života – Lennart Nilsson* (Galerie Ambit, Praha 1996, Staroměstská radnice, 2000), *Obrazy války* (Pražský hrad, 2005) *, Volá Londýn – československá vláda v exilu* (Pražský hrad, 2005), *Štíty Viléma Heckela – soutěž a výstava* (Staroměstská radnice, Praha, 2006, 2007, 2009), *Praha pod vodou* (Staroměstská radnice, Praha, 2002), *The Best of Czech Press Photo – obrazy dvou desetiletí* (Staroměstská radnice, Praha, 2015), *Touha po věčnosti – Péter Korniss* (Staroměstská radnice, Praha 2018), *Pád železné opony* (Pražský hrad, 1989) a dalších.

Mrázková kurátorovala rovněž přelomovou výstavu uspořádanou v Praze u příležitosti 150. výročí vynálezu fotografie nazvanou *Co je fotografie* (Mánes, Praha, 1989), která na půldruhém tisíci originálů

ze sbírek celého světa prezentovala vývoj fotografie od objevu po současnost a vůbec poprvé zařadila do vývojových souvislostí práce střední a východní Evropy. A u příležitosti stejného výročí byla kurátorkou výstavy *Československá fotografie 1945–1989* (Valdštejnská jízdárna, Praha 1989) a výstavy *Cesty československé fotografie* (Galerie hlavního města Prahy - Dům U Kamenného zvonu, Praha 1989).

Byla rovněž kurátorkou řady výstav Kulturní scény mezinárodního veletrhu Interkamera v Praze r. 1997: *Roky světla – Ralph Gibson* (Galerie V. Špály), *Rusko utržené ze řetězu – Hans Jürgen Burkard* (Staroměstská radnice), *Kořeny Ruska – Vladimir Sjomin* (Výstaviště, Průmyslový palác), *Jsem člověk – Benedict J. Fernandez* (Výstaviště, Průmyslový palác), *Digital Fashion Show – Milota Havránková* (Výstaviště Praha).

Je autorkou četných odborných článků, studií, komentářů, recenzí v domácím i zahraničním tisku. V 90. letech přednášela o fotografii na univerzitách v Chicagu, Minneapolisu, Tusconu, San Diegu, Helsinkách, Oxfordu a na dalších místech v zemích bývalého komunistickém bloku.

Daniela Mrázková byla členkou mezinárodních porot (World Press Photo, Pictures of the Year, Interfoto, Renconters d´Arles a další). Je členkou Mezinárodního poradního sboru World Press Photo. Od r. 1990 do r. 1995 prezentovala v Praze výstavy světové soutěže World Press Photo. V r. 1995 založila a od té doby po dvě desetiletí organizovala soutěž a výstavy *CZECH PRESS PHOTO*, konané pod záštitou prezidenta České republiky, ministra kultury a primátora Prahy. Soutěž byla tradičně otevřena pro profesionální fotografy z České i Slovenské republiky a členy mezinárodních porot byli pravidelně prestižní světoví odborníci.

Byla předsedkyní Správní rady obecně prospěšné společnosti CZECH PHOTO, o.p.s. (do r. 2015), poté předsedkyní Czech Top Photo z.s.



Daniela Mrázková v Lotyšsku, z archivu Daniely Mrázkové

DANIELA MRÁZKOVÁ O JEJÍ CESTĚ K FOTOGRAFII

Převzato z rozhovoru s **Jorgem Jungem**, Praha 2009

Kdy začal Váš zájem o fotografii?

Původně jsem chtěla studovat medicínu, ale když byl můj otec na konci padesátých let zatčen, právě když jsem končila gymnázium, nesměla jsem jít na univerzitu. Musela jsem jít tak zvaně „do výroby". Nejprve jsem šla pracovat do autoservisu a poté do továrny na léčiva. Během volna jsem studovala fyziologii a anatomii. Tehdy jsem potkala muže, který se velmi zajímal o literaturu, byl starší než já, a jako naivní mladá dívka jsem se do něj samozřejmě zamilovala. (Smích) Říkal: „Můžeš být novinářka, spisovatelka nebo tak něco." Tím můj zájem o medicínu opadl a začala jsem se více zajímat o literaturu.

A pak, na jaře 1960, se můj otec vrátil díky první politické amnestii domů. Ale já stále nemohla na univerzitu, protože jsem byla dcera politického vězně. Před zatčením byl můj otec automobilový závodník a vedl velký autoservis. Měl díky tomu hodně přátel z různých vrstev společnosti. Řekl mi tehdy: „Když nemůžeš studovat medicínu ani žurnalistiku, tak existuje jen jedna možnost: Mohu požádat o schůzku děkana filozofické fakulty a možná ti umožní studovat třeba ruštinu. "A tak se stalo. S pomocí toho děkana a několika dalších přátel jsem začala večerně studovat univerzitu - ale u toho jsem musela být zaměstnaná. Další přítel mého otce mě tedy představil redaktorovi revue Fotografie, čtvrtletníku o fotografií, který právě začínal vydávat ruskou verzi, potřeboval někoho se znalostí ruštiny, a zaměstnal mě.

Během dne jsem pracovala v redakci a večer jsem studovala. Po nějaké době jsem se opravdu zamilovala do fotografie. Stalo se to v první polovině 60. let, kdy začaly v politické atmosféře změny. Fotografie byla jedním z nástrojů těch změn.

Konec šedesátých let byl opravdu výjimečný: V roce 1969, rok po sovětské okupaci, jsme v Praze uspořádali Interkameru, něco jako malou Photokinu, pro země sovětského bloku. Ředitel Interkamery měl tehdy skvělý nápad pozvat do Prahy šéfredaktory fotografických časopisů z celého světa. To signalizovalo něco jako projev svobody ve fotografii. Tehdy jsem se setkala s mnoha velmi zajímavými lidmi, například s šéfredaktorem švýcarské Camery, Allanem Porterem, šéfredaktorem britské Creative Camery, Collinem Osmanem, a s mnoha dalšími. Takže můj zájem o fotografii se vyvíjel krok za krokem. Po ukončení studia jsem pokračovala v práci na revue Fotografie.

Ruská mutace revue byla hned od začátku?

Ne od samého začátku. Čtvrtletník vycházel v českém a ruském jazyce. Revue fotografie v češtině začala vycházet v roce 1957 a její ruská verze o dva roky později. Do redakce jsem nastoupila v roce 1962. Náklad českého vydání byl 25 000 výtisků a ruský 60 000, což ale nestačilo. Mohli jsme mít náklad více než 100 000 výtisků pro Sovětský svaz, ale nebyl k dispozici dostatek papíru. Revue Fotografie byla v Sovětském svazu nesmírně populární. Pokud jste byl dobrým továrním dělníkem, mohl jste získat předplatné české revue fotografie jako speciální odměnu. Někdy, když se cestou z Prahy do Moskvy zastavil vlak s vagóny obsahujícími revui Fotografie, ztrácely se stovky výtisků. Revue tehdy stála 2 rubly, ale na černém trhu se prodávala za 20 až 25 rublů. Byla vysoká poptávka a čtenáře jsme měli na Kamčatce, na Sibiři, v Gruzii, všude.

V roce 1971 jsem se stala šéfredaktorkou tohoto čtvrtletníku. Pro mě to byla nejlepší část mého života, protože jsem měla možnost vytvářet moderní fotografický časopis, který již nebude vydávat převážně amatérské fotografie, ale snímky významných fotografů z celého světa. Od roku 1973 byla skladba, design a obsah na opravdu vysoké úrovni. Bylo mi umožněno cestovat do zahraničí, protože jsem byla členem svazu novinářů, a měla dobrého ředitele vydavatelství. Cestovala jsem například na fotografický festival do Arles, kde jsem mimo řady ostatních potkala i Ralpha Gibsona nebo Duana Michalse, kteří v té době teprve začínali být slavní. Ihned po našem setkání jsem je publikovala v revue. V tomto časopisu jsem byla až do konce roku 1977 velmi šťastná…

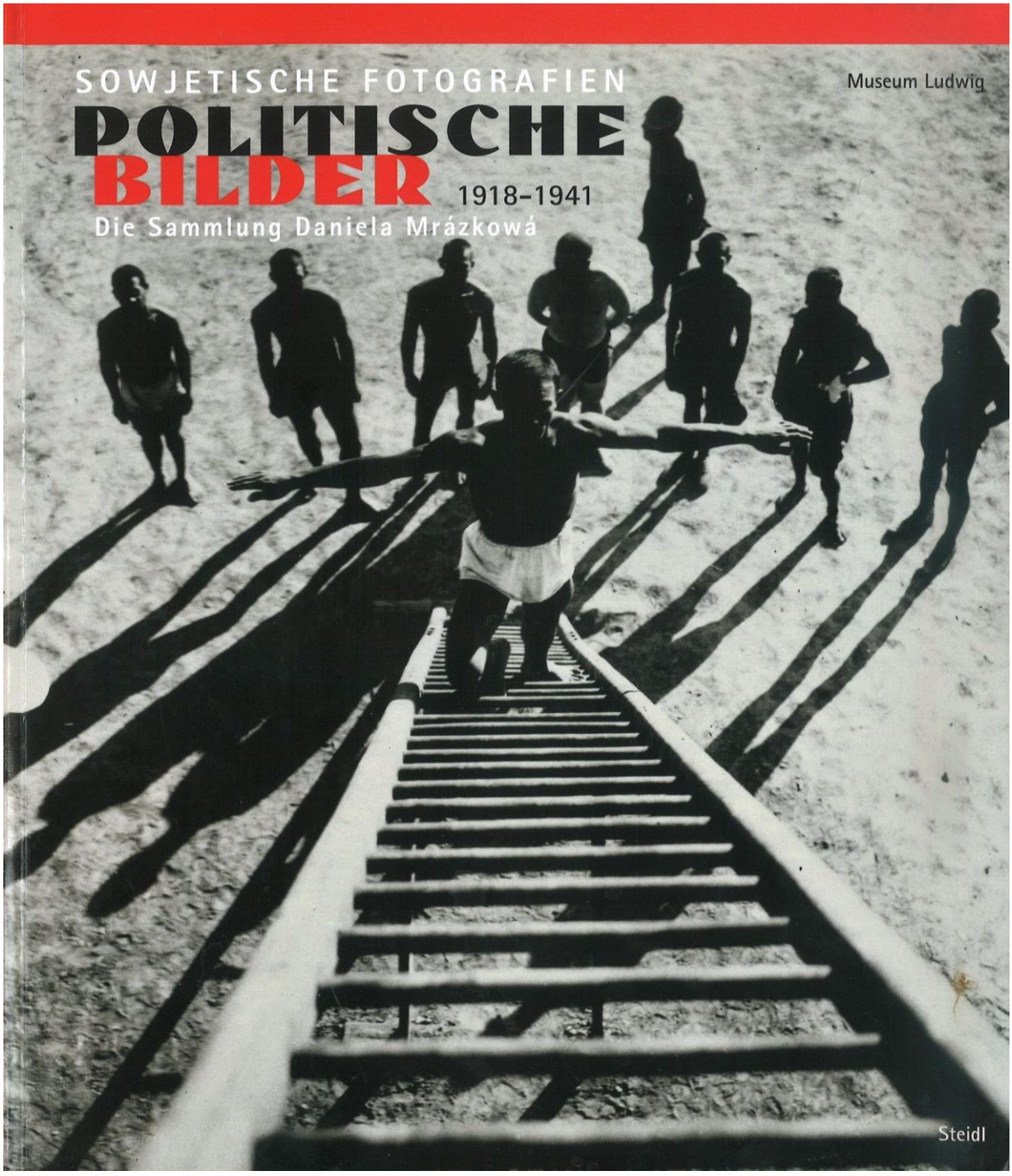

Obálka katalogu Politische Bilder. Sowjetische Fotografien 1918–1941, z archivu Daniely Mrázkové

2 ROZHOVOR S DANIELOU MRÁZKOVOU

Jste autorkou, spoluautorkou a kurátorkou řady knih a výstav. Co z toho všeho Vy sama pokládáte za nejvýznamnější?

To je, jako kdybyste se zeptal rodiče, které z jeho dětí je pro něj nejdůležitější. Všechny, samozřejmě. Ale vezmu-li v úvahu mezinárodní ohlas, a tedy i mezinárodní význam všech těch počinů, pak se mi ve zpětném pohledu derou do popředí počiny dva: Jednak časopisecké, knižní a výstavní realizace věnované sovětské fotografii, které světu objevovaly ´terru incognitu´ málo či spíš zcela neznámou, jednak obří mezinárodní výstava uspořádaná v Praze ke stopadesátiletému výročí vynálezu fotografie, která si programově dala za úkol prezentovat vývoj tohoto obrazového média v kontextu obou částí politicky, filozoficky i hospodářsky po celá desetiletí rozděleného světa, a tedy rovněž objevovala ´krajinu neznámou´. Mám-li se ale rozhodnout pro věc jedinou, pak je to asi moje činnost zaměřená na mnohonárodní fotografii sovětskou. Protože jde o práci dlouholetou, systematickou a, myslím, dost plodnou.

K zájmu o sovětskou fotografii jste se dostala prostřednictvím ruskojazyčné verze časopisu Revue fotografie, v němž jste šestnáct let pracovala a sedm let ho vedla.

Ano, ale nutno dodat, že jsem k tomu měla už našlápnuto – fascinuje mě ruská klasická literatura, ruská výtvarná avantgarda, vzrušují mě ruská dějinná dramata, mám ráda melodický ruský jazyk, který vynikne zvlášť ve verších… Faktem ale je, že mě osobní vztah čtenářů ruské verze k našemu časopisu přímo vzal. Byl pro ně zjevením padajícím snad rovnou z nebe. Oknem do světa, učitelem, rádcem, ale i možnou platformou jejich prezentace. Pošťáci se denně prohýbali pod tíhou korespondence, kterou nám nosili do redakce. Lidé nám posílali nejen své fotografie ke komentáři, ale dělili se s námi i o své osobní radosti a strasti, prostě to byl velmi živý vztah.

Pro mnohé sovětské fotografy byla česká revue i první zahraniční prezentací jejich práce. Nebylo to bráno z oficiálního sovětského hlediska něco jako nebezpečí ideové diverze?

Jasně. Fotografie, stejně jako film, měly v SSSR už od Říjnové revoluce stanovený prioritní úkol: státní propagandu. A my sovětským autorům publikovali prostě dobré fotky. To bylo oficiálním místům, například moskevské redakci měsíčníku Sovětskoje foto, často trnem v oku. Zvlášť v případě pobaltských fotografů, Litevců, Lotyšů, Estonců, jejichž práce se od hlavního proudu sovětské fotografie značně odlišovaly, ba programově se vůči němu dokonce vymezovaly. Hrály na národní notu. Zdůrazňovaly specifiku své krajiny, svého života, lidové zvyky, svůj smysl pro humor… Jasně, že se v Moskvě nelíbilo, když jsme pobaltské fotografy nejen publikovali, ale i výstavně prezentovali. A tak se stalo, že do Prahy přišla stížnost třeba kvůli snímkům Vytase Luckuse - že prý prezentujeme jeho snímky ošuntělých dvorků, což není pro sovětské poměry důstojné, a podobně.

Vy jste se svým mužem, Vladimírem Remešem, realizovali tři velké knižní a výstavní projekty věnované sovětské fotografii, které měly značný zahraniční ohlas.

Tři kapitoly z historie sovětské fotografie – to byl název výstavy, která v roce 1985 otevírala činnost dnes respektované Galerie 4 v Chebu, jejíž zakladatel Zbyněk Illek tak chytře v tehdejších politických podmínkách chtěl zaštítit její existenci, a my mu samozřejmě vyhověli. Ten název chebské výstavy

vlastně přesně vyjadřuje obsah těch našich tří knižních a výstavních projektů: Ranná sovětská fotografie 1917–1941, Sovětská válečná reportáž 1941–1945 a Současná sovětská fotografie, míněno ve smyslu ´nová´ či ´jiná´ fotografie, umožněná gorbačovskou perestrojkou.

Prvním projektem byla ale fotografie válečná. Dostali jste se k soukromým archivům fotografů a podle zahraničních ohlasů jste objevili novou, dosud neznámou tvář sovětské válečné fotografie.

Bylo to nádherné dobrodružství! Propagandistický úkol sovětské fotografie způsobil, že ty nejpůsobivější fotografie z války nebyly publikovány. A to nejen za války, ale ani mnoho let poté. Prostě zůstaly v soukromých archivech fotografů. Sovětský lid podle oficiálního hlediska přece netrpěl, neumíral, a sovětští vojáci jenom vítězili, protože Velká vlastenecká válka, jak Rusové nazývají svou účast ve druhé světové, byla jen a jen hrdinská… Tento propagandistický přístup aplikovaný i na válečné zpravodajství měli všichni fotografové v sobě samozřejmě hluboce zafixovaný, a přesto fotografovali to, co je lidsky i žurnalisticky oslovilo, a to i s vědomím, že tyhle jejich snímky nebudou publikovány. Ale touha ukázat je někomu, kdo je ocení, v nich zůstávala. A najednou tu ten někdo byl! Někdo, komu díky obdivovanému časopisu věřili! Vezměme třeba případ Anatolije Garanina, skvělého fotografa nadaného žurnalistickým postřehem i uměleckým citem, který nám mezi svými nikdy nezveřejněnými snímky ukázal i záběr, nad nímž jsme ztratili dech: záběr vojáka v okamžiku smrtelného zásahu s prohnutým tělem užuž klesajícím k zemi, ale s nohama a rukama ještě v pohybu, záběr z bezprostřední blízkosti, tak zvaný close-up, na první pohled evokující nejslavnější válečnou fotografii – Padajícího republikána ze španělské občanské války Roberta Capy. ´Dám vám tu fotografii jako dárek, ale dejte mi čestné slovo, že v připravované knize nebude´, říkal. ´Nemohu si to dovolit, ja sovětskij žurnalist.´ Slib dostal, uklidnil se. V knize vydané v Praze Odeonem ta fotografie podle tohoto slibu sice nevyšla, a nevyšla ani v jejích zahraničních vydáních a nebyla zahrnuta ani do putovních výstav. Zato však vyšla a měla svou světovou premiéru v čísle Revue fotografie věnovaném tématu války. To jsem už nevydržela - usoudila jsem, že dané čestné slovo se na časopis nevztahuje. Jak se ale ukázalo, Garaninovy obavy byly opodstatněné – nepříjemnosti byly. A nejen kvůli tomuto snímku.

Bylo velké štěstí, že jste válečné fotografy ještě zastihli naživu, jinak by se možná jejich objev dlouho, anebo nikdy nekonal. Ale prý byla distribuce Vaší knihy Fotografovali válku i její výstavní podoby krátce po československé premiéře ohrožena. Proč?

No, nějaký chytrák informoval naše ministerstvo kultury, že jeden z prezentovaných válečných fotografů - Alexandr Uzljan - emigroval do zahraničí, což byl tehdy závažný problém, a vyděšený šéfredaktor nakladatelského domu nás žádal, abychom informaci ověřili, jinak že bude mít, byť už oceněná kniha, smůlu. Tenkrát pomohl další z válečných fotografů, Míťa Baltermanc, který coby předseda fotosekce sovětské Společnosti pro mezinárodní styky vydal prohlášení, že Uzljan k stáru přesídlil se svojí ženou a dcerou do Izraele zcela legálně. Osud knihy i výstavy byl tedy zachráněn.

I druhý Váš sovětský projekt, věnovaný fotografii od Říjnové revoluce do druhé světové války, provázela dramata?

Jak jinak? Ale dnes už se na to dívám dokonce s humorem. To bylo tak: Na rozdíl od válečného období nezačala pouť této kapitoly historie sovětské fotografie v Praze, ale v Mnichově. Prostě jsme se domluvili s šéfem Stalling Verlag, že u něj vydáme publikaci Die Sowjetunion zwischen den Kriegen 1917–1941, a protože jsme nežádali o laskavý souhlas sovětskou stranu, ale ani československou - v tomto případě Dilii, u níž jsme tušili, že by se Sověty začala oficiálně jednat -, nezbývalo nám nic jiného, než obrazový a textový materiál do nakladatelství dopravit přímo. Ale jak? Žádat o cestovní doložku k pasu? Složité. Poštou? Báli jsme se, že krabice obsahující sovětské fotografie vzbudí u celníků nežádoucí podezření. A tak jsme sedli do auta a jeli do polské Wroclawi, kam jsme často zajížděli do galerie za Jerzym Olekem a věděli jsme, že Poláci nedělají se zahraničními zásilkami na rozdíl od nás cavyky. Ale fakt je, že jsme si oddychli až když jsme dostali telefonickou zprávu z Mnichova, že ´hračky pro děti došly v pohodě a že děkují´.

Takže pašerácká výprava skončila happy endem.

Zdaleka ne! Když byla kniha na světě, cestovní doložku k pasu jsme si tentokrát složitě vybavili a zajeli do Mnichova pro autorské výtisky, ale především pro fotografické originály, protože nervozitu dnů čekání, zda to pošta v pořádku doručí či nedoručí, jsme už nechtěli prožívat. Nu, a záhy nastala další pašerácká mise. To když nás David Elliott, ředitel Muzea moderního umění v Oxfordu, na základě té mnichovské knihy požádal o výstavu a komentovanou slide-show. Tehdy poslal do Prahy na turistické víkendové vízum svého zástupce, Johnyho Hoola, aby originály dopravil do Anglie osobně. O jeho skutečné misi tady nikdo kromě nás a Oldy Černého - anglisty, překladatele a po sametové revoluci prvního šéfa bezpečnostních složek státu, který nám pomáhal s překlady textů do angličtiny - nevěděl. Vzdor tomu však, když se Johny v neděli večer vracel, byl na letišti s cestovní brašnou plnou fotek tak nervózní, že se mu viditelně třásly ruce. Dali jsme si tedy spolu panáka moravské slivovice, pak ještě jednoho, a když jsem viděla, že už se mu ruce neklepou, ale trochu vrávorá, došla jsem s ním až k přepážce, schválně se s ním loučila jako se svým hochem a on šeptem sliboval ´Zavolám, jakmile se nohama dotknu Spojeného království´. Zavolal. Ale ještě stále není dramatu konec.

Co se ještě dělo?

Na vernisáž Early Soviet Photographers v Oxfordu dorazila snad celá sovětská ambasáda v Británii s několika krabicemi ruské stoličné vodky. Na můj tázavý pohled mi David sdělil, že pozval velvyslance. Po slavnostních řečech následovala moje slide-show, plná zvídavých mladých lidí, a poté jsme jeli, bylo nás asi deset, velkým vanem sochaře Petra Finka na Davidovo pozvání do indické restaurace na večeři. A pak došlo k neuvěřitelnému: Když jsme se někdy k půlnoci vrátili do Finkova auta, zjistili jsme, že bylo násilně otevřeno a vykradeno. Ale neztratilo se nic jiného, než sako s Finkovými doklady a moje dva kufříky s dvěma stovkama přednáškových slajdů. Tedy kompletní výstavní prezentace. Sako i s doklady se záhy našlo v nedalekém odpadkovém koši - po mých kufřících se slehla zem. Kde asi kompletní dokumentace výstavy skončila, si lze domýšlet. Korunou všeho ovšem bylo, že pár dnů nato vyšel v moskevské Pravdě článek opěvující oxfordskou výstavu, ale beze zmínky, že ji připravili nikoli Rusové, ale Češi.

Jak jste vůbec tyhle staré fotografie získávali – jejich autoři přece už převážně nežili.

Získávali jsme je stejně, jako ty válečné – ze soukromých archivů. Ty státní jsme se navštívit ani nepokoušeli, neměli bychom volné ruce. V té době ale například ještě žil Max Alpert nebo Georgij Zelma, který dokonce přijel i se ženou na naše soukromé pozvání do Prahy, hodně nám pomohla Varvara Rodčenko, rodiny fotografů, které práce svých předků do popelnic nehodili, a také báječní lidé, kterým šlo o prezentaci historie jinýma očima – historici Sergej Morozov a Anri Vartanov, ale i Kolja Rachmanov, fotograf ruských historických památek, který prošmejdil kdeco.

Procházely Vám tyhle soukromé styky?

Především pomáhal fakt, že jsem do SSSR přijížděla ze spřátelené komunistické země, ale především jako oficiální host redakce Sovětského fota. Měla jsem sice vždycky přiděleného redakčního hlídače, ale takový Igor Selezněv nebo i Říša Čudakov mi vždy kromě programu oficiálního tiše umožňovali i program soukromý, Igor mě dokonce do Rodčenkova ateliéru vždycky doprovodil, ale pak se vzdálil, abych se cítila svobodně. Byl tajným obdivovatelem Revue.

A třetí kapitola z historie sovětské fotografie?

Také mě stála pár vrásek. Knižně i výstavně byla realizována v době, kdy v Sovětském svazu už jela Gorbačovova perestrojka, ale u nás bylo ještě všechno postaru. A tak s formou zahraniční prezentace fotografií, které už byly poznamenány uvolněním politických poměrů v SSSR, i když doma k vidění moc nebyly, jsme museli zacházet opatrně. Šéf londýnského nakladatelství Thames and Hudson Thomas Neurath nakonec přistoupil na změnu názvu knihy věnované současné sovětské fotografii z Unofficial Russia na Another Russia, tedy z Neoficiálního Ruska na Jiné Rusko, ale MOMA Oxford výstavu doplněnou ještě o další, převážně ironické fotografie Borise Michajlova, Romana Pjatkovky a dalších, které v knize nebyly, prezentovala sice jako Jiné Rusko, avšak s podtitulem Neoficiální současná fotografie ze Sovětského svazu. V roce 1987 to pro nás stále ještě mohl být nepříjemný problém.

A Vaše osobní styky s už zmíněným Pobaltím a ostatními svazovými republikami?

Návštěvy republik byla vždycky velmi příjemná a vzrušující záležitost. Jednak mě všude hýčkali, jednak pro mne bylo vrcholně zajímavé a poučné procházet tvorbou předlouhé řady autorů. Pravda, snad nejvíc mě oslovovala práce Litevců, Lotyšů a Estonců svou kreativní vitalitou, organizačními schopnostmi, programovostí. V Pobaltí mám doživotní přátele. Ale vlastně i na Ukrajině, v Gruzii, na Sibiři… Dodnes jsem z řadou z nich v písemném a telefonickém styku, dodnes se někteří z nich u mne doma i objeví, zcela nedávno třeba Boris Saveljev. Právě v té třetí kapitole z historie sovětské fotografie jsou tak zvaní fotografové z republik početně zastoupeni. A to nejen ve výstavní kolekci oxfordské, ale i té, která putovala péčí Aperture pod názvem Photostroika: New Soviet Photography po Spojených státech. A co je na těch všech stycích s bývalými sovětskými fotografy nejzajímavější? Poznání, že v nich dodnes žijí emoce k ´československé revui fotografie´. Ještě nedávno, na podzim 2017, když jsem přijela na pozvání organizátorů tamního Fotofestu do Čeljabinska pod Uralem, čekalo mě překvapení: výstava složená ze stránek revue z poloviny sedmdesátých let. A mládež, která tehdy ještě dávno nebyla na světě, o její roli v sovětské fotografii se mnou na besedě živě diskutovala.

A když už hovoříme o Vaší kurátorské, a vlastně i editorské, činnosti: Máte nějakou specifickou pracovní metodu?

Nevím, zda to nazvat metodou, ale od první knihy a výstavy, které jsme s Vladimírem realizovali v roce 1975 – a byla to sovětská válečná reportáž – se snažíme, ať už společně nebo jen já sama, vyprávět obrazový příběh. Příběh založený na postupech filmového střihu. S počátkem, vyvrcholením a koncem. Příběh, který diváka chytí na samém počátku a pak ho nutí obracet v knize další a další stránky a na výstavě putovat očima od obrazu k obrazu. Vždyť pro koho jiného než pro diváka jsou určeny fotografické knihy a výstavy? Obrazová skladba – to je ten zázrak, na němž úspěch těch příběhů stojí. Abych pravdu řekla, každý jiný přístup k práci s fotografiemi mě osobně tak trochu nudí.

Vaše kniha věnovaná vývoji světové fotografie je dokonce nazvána příběhem – Příběhem fotografie.

Jde o příběh média. Ale příběhy se dají obrazovou skladbou poutavě vyprávět o čemkoli. A je zvlášť fascinující právě skladbou vyprávět i o tom, co na těch jednotlivých snímcích vizuálně vůbec není. Ale to vlastně už před lety výstižně formuloval Moholy-Nagy - i když nemluvil o příbězích, ale o sérii. Prostě, princip či metoda příběhu mě neskutečně baví a snažím se je uplatňovat vždycky a všude.

A ještě jedna otázka: Jak důležitá byla ve Vaší práci role Vladimíra?

Klíčová. Byl to on, koho napadlo hledat jiné než dotud známé fotografie sovětských válečných fotografů. Já, upřímně řečeno, stejně jako celá moje generace, byla otrávená věčnou adorací sovětské role za druhé světové války, povinnou školní četbou, filmy – všechno bylo o válce a sovětském vítězství, měla jsem té zatracené války po krk. Ale Vladimír, narozený v roce 1932, byl adolescent, když druhá světová končila, pamatoval si na atmosféru válečných let a na některé emocionálně silné události – třeba německou okupaci. Vždycky ho velmi zajímala historie, včetně té válečné. A pak, vystudoval na FAMU filmovou vědu a při naší první společné práci na knize – právě té válečné – to byl zase on, kdo mi otevřel dveře do světa obrazového střihu, a já ze své paměti začala vytahovat deset let staré zkušenosti z redakce londýnských Timesů, kde jsem pod dohledem jejich picture editora Normana Halla lezla s fotkama po zemi a sestavovala je do reportážní série… Takže, shrnu-li to do jediné věty, Vladimír byl většinou původcem nápadů, kterých měl vždycky plnou hlavu, a na mně bylo, aby se uskutečnily.

Práci Daniely Mrázkové lze rozdělit do několika tematických částí či bloků.

3 SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE

První a současně významnou oblastí, které se začala Daniela Mrázková intenzívně věnovat, je sovětská fotografie. Díky ruské mutaci *Revue Fotografie*, která byla v Sovětském svazu velice populární získala Daniela Mrázková cenné vazby na tamní fotografickou scénu. Již na její první pracovní cestě do Moskvy v roce 1971 se na ni začali obracet sovětští váleční fotografové a sdílet s ní osobní archivy se snímky, které se lišily od oficiální linie zobrazování druhé světové války. Ochota fotografů sdílet archivy přivedla Danielu Mrázkovou k záměru zpracovat tento dosud nepublikovaný materiál.

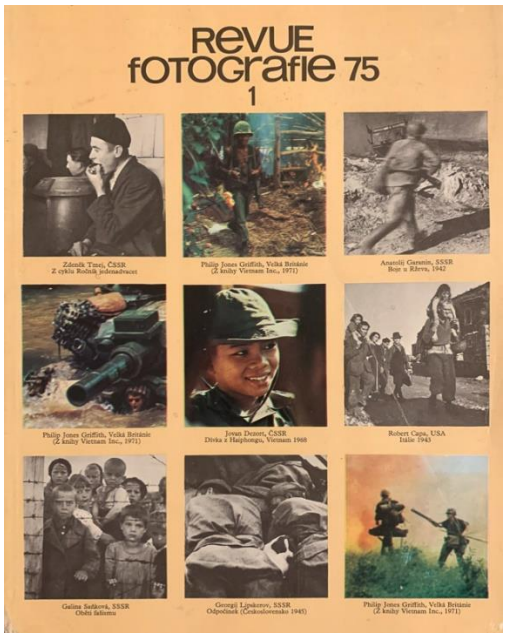

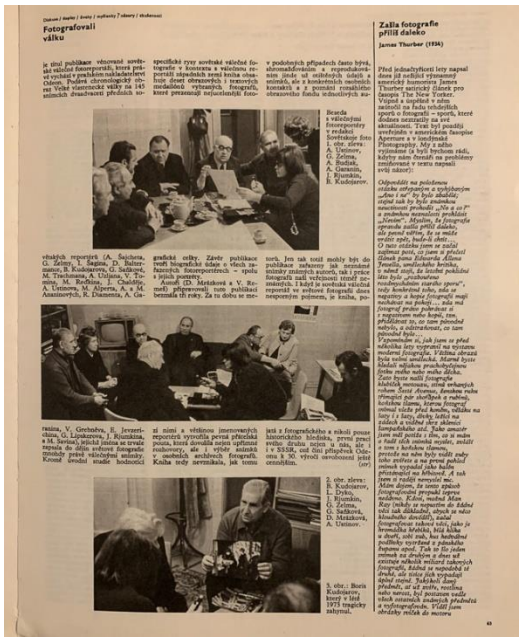

Obálka časopisu Revue Fotografie 75
a článek o setkání s korespondenty ze Sovětského svazu, z archivu Daniely Mrázkové

3.1 VÁLEČNÁ FOTOGRAFIE

KNIHA A VÝSTAVA FOTOGRAFOVALI VÁLKU

Výsledkem bádání Daniely Mrázkové v osobních archivech sovětských fotografů byla publikace *Fotografovali válku – sovětská válečná reportáž 1941-45* (ve spolupráci s Vladimírem Remešem, Odeon, Praha 1975). Tato kniha vyšla v zahraničních vydáních pod názvy *The Russian War* (Dutton, New York 1977, J. Cape, Londýn 1978), *Von Moskau nach Berlin* (Stalling Verlag, Mnichov 1979) a získala Kodakovu cenu za nejlepší fotografickou publikaci roku 1979. Fotografie z této knihy byly prezentovány výstavně pod názvem *Fotografovali válku* (Praha, 1975) . Po pražské premiéře pak tuto výstavu představila prestižní americká ročenka Photography Year 1976/77 (Time- Life Books, New York) jako „velkou výstavu roku " a výstava pak byla uvedena i v International Center of Photography v New Yorku (1977), v The Photographers´ Gallery v Londýně (1978), The Side Gallery v New Castle (1978) a na dalších místech ve Velké Británii, v Norsku, Holandsku a Finsku.

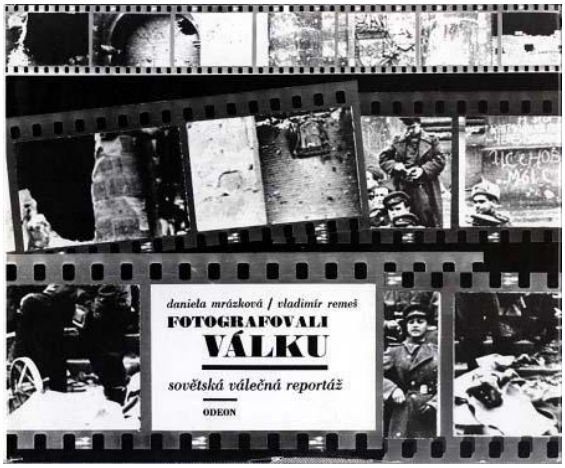

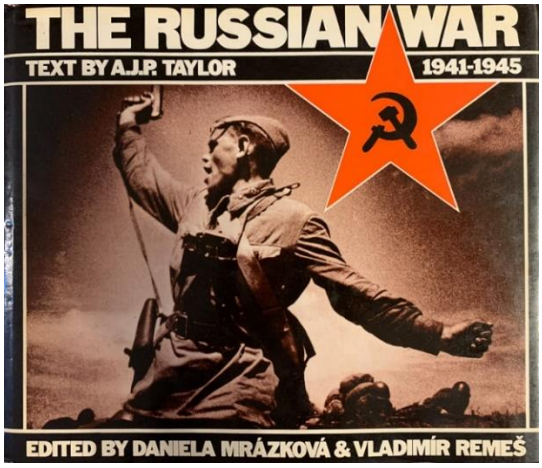





Čtyři vydání knihy Fotografovali válku,
z archivu Daniely Mrázkové

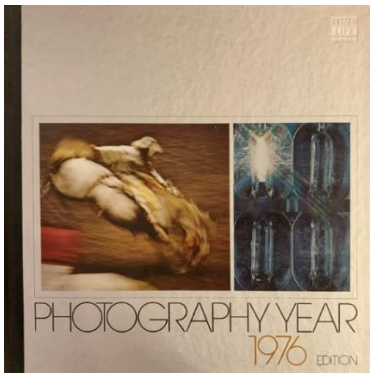

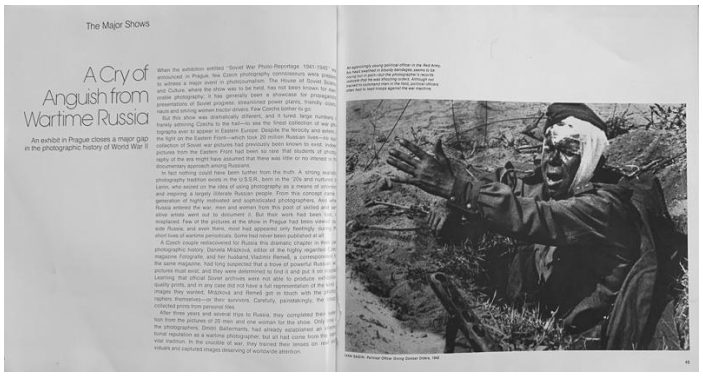

Ročenka Photography Year 1976, Time-Life Books, New York,
z archivu Daniely Mrázkové

(Seznam vystavených autorů uveden v příloze)

Kniha i samotná výstava byly koncipovány do kapitol vyprávějících příběh Velké vlastenecké války, jak Rusové nazývají svoji účast ve druhé světové válce. Metoda příběhu se stala pro kurátorskou práci Daniely Mrázkové signifikantní. Kapitoly (Přepadeni, Za vlast, Spasibo rodnyje, Cestou k vítězství, Stopy války), vycházejí z časového postupu války na území Sovětském svazu a poté, jak postupovala sovětská armáda směrem na Berlín, dál. Dobytím Berlína publikace i výstava končí. Přičemž samotnou tečku

příběhu tvoří snímky měst válkou osudově zasažených. Každá kapitola je doplněna úvodem popisujícím vznik vybrané kolekce fotografií.



Michail Trachman, partyzáni v útoku, 1941, z kapitoly Přepadeni,
z knihy Fotografovali válku



Dmitrij Baltermanc. Hoře/Kerč. 1942, z kapitoly Za vlast,
z knihy Fotografovali válku

"Válka – to je především hoře. Fotografoval jsem ji bez ustání několik let a vím, že za celou tu dobu jsem udělal jen pět nebo šest skutečných fotografií. Válka totiž není pro fotografii." Dmitrij Baltermanc



Max Alpert „Po cestách války“, z kapitoly Přepadeni,
z knihy Fotografovali válku





Michail Trachman „Žal“, Boris Kudojarov „Hřbitov Volkovo“,z knihy Fotografovali válku



Georgij Zelma „Boj o poschodí“,z knihy Fotografovali válku

Zájem, který publikace a výstavy vzbudily lze vyčíst z dobové recenze v The Sunday Times, i z koláže z článků.



Ukázka dobových článků, z archivu Daniely Mrázkové



Obálka časopisu The Sunday Times a první dvoustrana z jedenáctistránkového materiálu, 23.4.1978, z archivu Daniely Mrázkové

V článku z The Sunday Times nazvaném „Klasické obrazy z Ruské fronty“ citují historika A.J.P. Taylora z předmluvy knihy The Russian War:

„Vyšlo nespočetné množství obrazových knih věnovaných druhé světové válce a jejích nejrůznějších aspektů. Já sám jsem vydal jednu z nich a samozřejmě jsem prohlédl mnohem víc fotografií, než jsem použil. Spolupracoval jsem rovněž s ostatními autory ilustrovaných historií. Myslel jsem si, že už mne nečeká žádné překvapení - byl jsem pevně přesvědčen, že znám všechny vizuální aspekty druhé světové války.

Mýlil jsem se. Kolekce sovětských fotografií mě nadchla i omráčila současně. Nemá obdoby. To není pohled na válku z pozice tehdejších velitelů nebo pozdějších historiků. To je pohled prostých lidí, kteří válku bezprostředně prožívali - to je jejich zkušenost s válkou..." A k tomuto poznání pak ještě hledá vysvětlení ve slovech: ,,Zatímco britští a američtí fotografové vyjížděli na frontu a jejich cílem bylo přinést lidem u nich doma svědectví o tom, jaké to na frontě je... , pro sovětské fotografy byla válka všude. Jejich úkolem nebylo obracet se ke vzdálené veřejnosti, ale k lidem na událostech hluboce osobně zainteresovaným...

... Troufám si říci, že tyto sovětské fotografie jsou ekvivalentem „Války a míru" dvacátého století, transformující lidskou zkušenost do vize vznešenosti..."

DANIELA MRÁZKOVÁ O POTÍŽÍCH S VYDÁNÍM KNIHY FOTOGRAFOVALI VÁLKU

Převzato z rozhovoru s **Jorgem Jungem**, Praha 2009

Jak se vám podařilo vydat knihu Fotografovali válku vydat? Jak jste to dokázala?

Samozřejmě bez schválení sovětských oficiálních orgánů. Kniha pak byla publikována v zahraničí. Obrazový materiál a texty jsme tam museli pašovat.

Měli jste z toho potíže?

Opravdu velké potíže jsme měli jednou. To bylo, když v roce 1975 kniha vyšla v Praze. Ale ty potíže nedělali Češi, ale Sověti: Krátce po vydání knihy jsem jela do Moskvy a na letišti mě už čekala Marina Bugajeva, šéfredaktorka časopisu Sovětskoje foto. Byla to dost nesnesitelná stará paní, které se říkalo carevna ruské fotografie a která víceméně sama rozhodovala o tom, kdo z fotografů bude slavný a kdo ne. Její první slova byla: „Danielo, jak ses mohla opovážit vydat tu knihu? S tím pohledem na naši válku, to je neuvěřitelné! "A já se zeptala:„ Proč? Ukazuje trpící lidi, kteří pak válku vyhráli. " . „Oh, trpící lidé - sovětští lidé nikdy netrpí! Jsou to váleční hrdinové, ti netrpí!“, křičela na mě rozzlobeně. Na druhý den mě vzala na československé velvyslanectví v Moskvě a vysvětlovala našemu kulturnímu atašé, co jsem udělala. Poslouchal ji a pak mi stranou česky řekl: „Je to krásná kniha, neboj se.“ Ale několik dní poté, co jsem se vrátila do Prahy, jsem byla vyzvána STB, abych vysvětlila, jak jsem získala ty fotografie, proč jsem nezaplatila sovětským fotografům a proč jsem nepožádala sovětské úřady o schválení.

Strávila jsem tam několik hodin. Ale nakonec bylo všechno v pořádku. Marina Bugajeva se mnou téměř přestala komunikovat. Ale to byl jediný opravdový problém, který jsme měli při spolupráci se zahraničím.

Převzato z rozhovoru s **Jurajem Mravcem**, Xantypa 4/2003

… Jistí lidé považovali knihu Fotografovali válku, kterou jste vydala s Vladimírem Remešem za provokaci… Co na tom, že jste shromáždili a v mnohých případech objevili ty nejcennější snímky z války v Sovětském svazu.

To je kapitola sama pro sebe. Nejdřív jsme požádali kolegy ze Sovětského fota o zprostředkování kontaktů na lidi, kteří mají ve svých archivech fotografie z druhé světové války. Dostali jsme je, i když Sověti kroutili hlavami: knihy o hrdinné válce sovětského lidu přece už dávno vyšly… Brzy jsme začali potkávat úžasné osobnosti, které nám ukazovali neuvěřitelně zajímavé fotografie. Fotografie, které nikdy nebyly publikované, a my vůbec netušili, že existují.

Proč?

V tamních podmínkách nebyly aktuální. Byly málo pozitivní. Nikdo je od nich nechtěl. Přesto autoři těchto fotografií cítili, že v jejich archivech je něco velmi silného, a toužili se o to podělit. Oceňovali náš zájem, který se pro ně v té době rovnal takříkajíc zájmu Západu. Garanin, Zelma, Kudojarov, Ustinov a další. Celý výkvět sovětské válečné reportáže jsme ještě zastihli naživu…

Setkala jste se s Donaldem McCullinem, Timem Pagem a dalšími profesionály v oblasti válečné fotografie. Jak byste jejich tvorbu porovnala s tím, co jste viděla v archivech sovětských válečných fotografů?

Neporovnávejme neporovnatelné. Na sovětských fotografiích mě fascinovala jedna věc: bylo vidět, že ty nejsilnější vznikaly s vědomím, že ve své době nebudou publikovány. Na druhé straně západní fotoreportéři chodili a chodí do války proto, aby udělali snímky, které publikovány budou hned. Sověti během války fotografovali to, co je lidsky oslovilo, přestože věděli, že by měli fotografovat něco zcela jiného. Důležitou roli zřejmě sehrál fakt, že fotografovali své… V tom se projevili jako bytostní fotografové a reportéři: jednoduše jim to nedalo nezachytit jisté věci. Uvědomte si, že například Dmitrije Baltermance během války za jeho fotografie potrestali, poslali ho do první linie. Koneckonců, kdyby si Karl Pawek nevybral v roce 1965 Baltermancovu později slavnou fotografii Hoře na svou výstavu Co je člověk, možná bychom ani dnes tuto klasickou a emocionálně nesmírně působivou fotografii neznali.

Soudruh

Dr. Jan K r i s t e k

ředitel odboru knižní kultury

Vážený soudruhu,

teprve nyní, po návratu z dovolené, jsme se dověděli o informaci M.Trachmana, která vrhá poněkud nepříznivé světlo na naši knihu Fotografovali válku.

Protože zvěst o tom, že A.Uzljan, který má v knize 5 snímků, zůstal neoprávněně v zahraničí, se nám u tohoto starého a těžce nemocného penzisty zdála nepravděpodobná, spojili jsme se včera telefonicky s členem redkolegia Ogoňku a předsedou fotosekce Společnosti pro mezinárodní styky D.Baltermancem. Ten nám sdělil, že naše informace o A.Uzljanovi neodpovídají pravdě, neboť A.Uzljan přesídlil začátkem června se svojí ženou a dcerou do zahraničí zcela legálně.

O této skutečnosti jsme informovali šéfredaktora Odeonu dr.Čermáka a na jeho žádost o ní informujeme i Vás.

Se soudružským pozdravem

Daniela Mrázková

Vladimír Remeš

Praha 16.července 1975

Dopis Daniely Mrázkové a Vladimíra Remeše na Ministerstvo kultury, z archivu Daniely Mrázkové

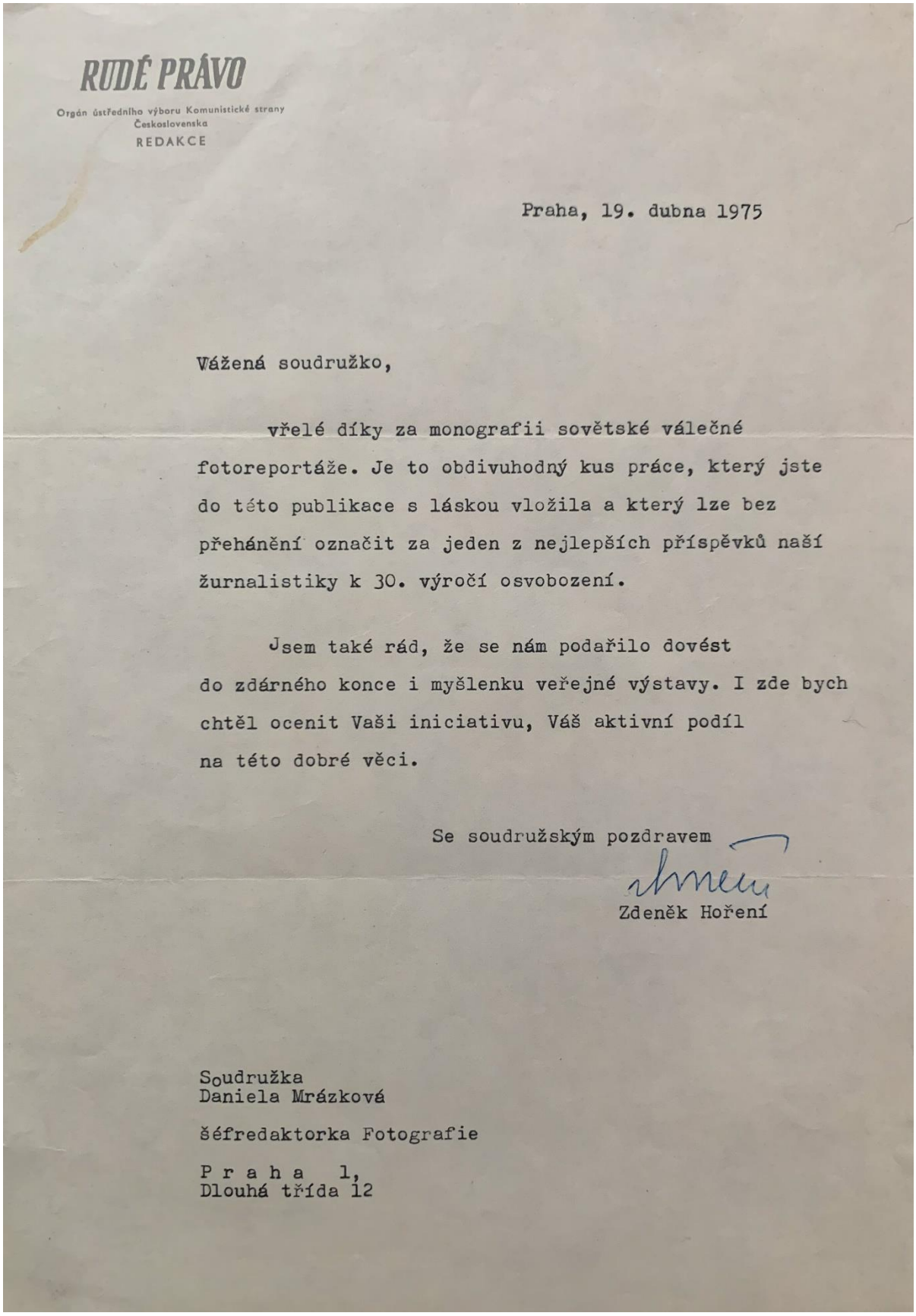

RUDÉ PRÁVO

Orgán ústředního výboru Komunistické strany Československa

REDAKCE

Praha, 19. dubna 1975

Vážená soudružko,

vřelé díky za monografii sovětské válečné fotoreportáže. Je to obdivuhodný kus práce, který jste do této publikace s láskou vložila a který lze bez přehánění označit za jeden z nejlepších příspěvků naší žurnalistiky k 30. výročí osvobození.

Jsem také rád, že se nám podařilo dovést do zdárného konce i myšlenku veřejné výstavy. I zde bych chtěl ocenit Vaši iniciativu, Váš aktivní podíl na této dobré věci.

Se soudružským pozdravem

Zdeněk Hoření

Soudružka
Daniela Mrázková

šéfredaktorka Fotografie

P r a h a 1,
Dlouhá třída 12

Dopis šéfredaktora Rudého Práva Zdeňka Hořeního Daniele Mrázkové.
Hoření se zasloužil o uskutečnění výstavy v Domě sovětské vědy a kultury v Praze i o pozvání dvou válečných reportérů na její otevření – Galiny Saňko a Marka Reďkina, z archivu Daniely Mrázkové

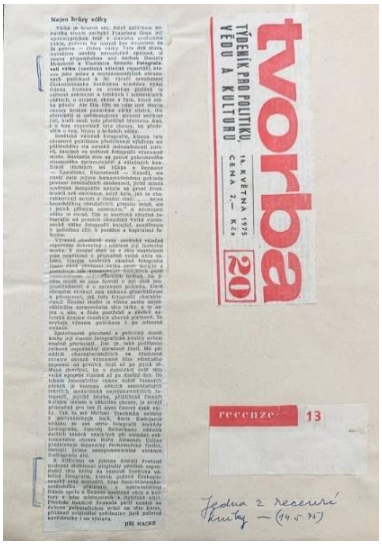











Recenze knihy a výstavy Fotografovali válku od respektovaného kritika a teoretika fotografie Jiřího Macků, Tvorba 14.5.1975 a další ukázky z dobového tisku, z archivu Daniely Mrázkové



«Это великий народ»

ЛОНДОН, 8. (Соб. корр. «Правды»). Комбат, поднимающий бойцов в атаку. Советским людям хорошо знаком этот снимок, на котором запечатлен героический подвиг народа в Великой Отечественной войне. Эта фронтовая фотография появилась сейчас на обложке иллюстрированного приложения к газете «Санди таймс», целый номер которого посвящен только что вышедшему в Англии фотоальбому: «Россия в войне, 1941—1945».

«Эта книга,— пишет газета «Гардиан»,— напоминает о том, как редко нам предоставляют возможность взглянуть на историю СССР, на советский народ иначе, чем через затемненные очки «холодной войны».

Обошедший весь мир фотоэтюд Д. Бальтерманца «Скорбь», трагическая выразительная сила которого соперничает с лучшими полотнами художников-баталистов, фронтовые снимки Е. Халдея, И. Шагина, Г. Зельмы и других советских фоторепортеров явились поистине откровением для британской общественности.

Известный английский историк А. Тэйлор во вступлении к сборнику отмечает, что ему довелось видеть множество иллюстрированных изданий, посвященных второй мировой войне, быть составителем одного из них.

«Однако коллекция советских фотографий, собранная в этой книге, не имеет себе равных. Она до глубины души потрясла и поразила меня,— пишет он.— Это не летопись войны сверху, с точки зрения современных ей полководцев или последующих историков. Это—свидетельства непосредственных участников войны, зеркало их переживаний. Советские фоторепортеры относились к своему делу, как художники. Хотя большинство из них работало для иллюстрированных еженедельников, они не считали, что камера играет всего лишь вспомогательную роль в журналистике. В своем творчестве они были такими же мастерами, как выдающиеся советские кинорежиссеры».

Автор напоминает о том, что в Советском Союзе было разрушено 1.710 городов и 70 тысяч деревень, 6 миллионов жилищ и почти 32 тысячи промышленных предприятий. Он подчеркивает, что, если бы Великобритания понесла в минувшей войне такую же долю жертв пропорционально своему населению, как Советский Союз, ее потери составили бы не 300 тысяч, а 5 миллионов человеческих жизней.

«Может ли народ, потерявший 20 миллионов человек, стремиться к новой мировой войне? — восклицает А. Тэйлор.— Всякий, кто взглянет на эти фотографии, видимо, согласится, что советский народ — это великий народ, заслуживающий нашей симпатии и нашей дружбы».

В. ОВЧИННИКОВ.

"Правда" 9 мая 1978

Článek v moskevském deníku Pravda o úspěchu v Británii vydané knihy The Russian War. Článek cituje list The Sunday Times, ale slovem se nezmiňuje, že knihu připravili nikoli Rusové, ale Češi, 9.5.1978, z archivu Daniely Mrázkové

3.2 MEZIVÁLEČNÁ FOTOGRAFIE

Další oblastí, která se Daniele Mrázkové otevřela při zpracovávání osobních archivů sovětských fotografů bylo období ohraničené Říjnovou revolucí a druhou světovou válkou. V roce 1977 byla kolekce u příležitosti 60. výročí ruské revoluce částečně publikována v českém čtvrtletníku Revue fotografie, v roce 1980 byla vystavena v Domě umění města Brna. V roce 1981 ji představil samostatným číslem prestižní švýcarský časopis Camera. Tomuto období se věnuje kniha *Die Sowjetunion zwischen den Kriegen – 175 Photographien aus den Jahren 1917 – 1941* (Stalling Verlag, Mnichov, Oldenburg 1981), kterou Daniela Mrázková připravila ve spolupráci s Vladimírem Remešem. Fotografie této knihy byly prezentovány rovněž výstavně, a to v putovní kolekci, kterou dvojice Mrázková–Remeš sestavila pod názvem *Early Soviet Photographers* pro Museum of Modern Art v Oxfordu (1982). Tato výstava byla mj. také součástí Kulturní scény mezinárodního veletrhu Photokina 1984 v Kolíně nad Rýnem, byla uvedena na festivalu Holland Foto v Amsterodamu (1984), v International Center of Photography v New Yorku a v r. 1985 ji uvedlo i International Museum of Photography - George Eastman House v Rochesteru v USA.



Švýcarská Camera, Nr.6, červen 1981, věnovaná výstavě Early Sowiet Photographers.
Obálka a úvodní strana anglického, francouzského a německého vydání, z archivu Daniely Mrázkové

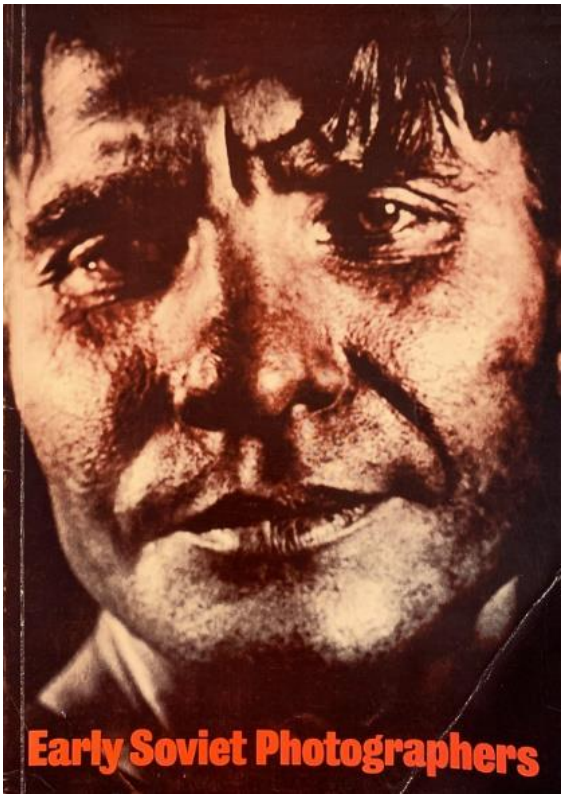

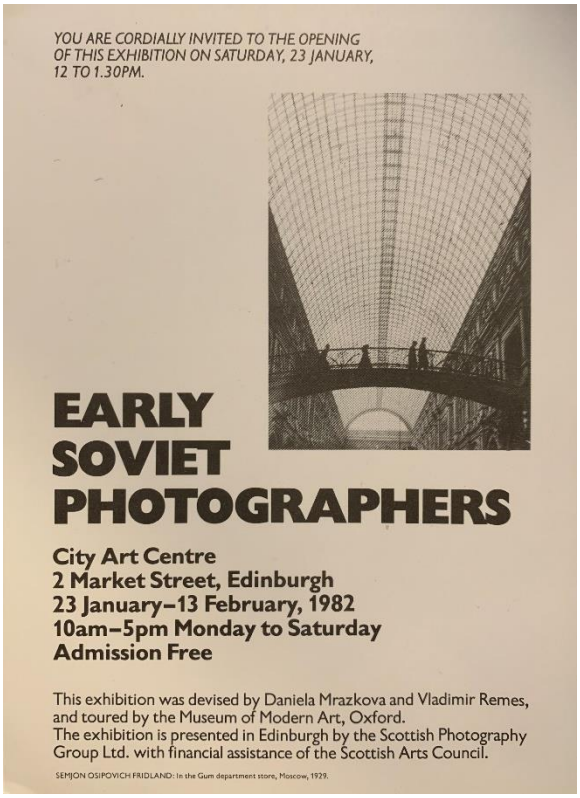

Obálka katalogu výstavy Early Soviet Photographers, Museum of Modern Art, Oxford
Pozvánka na výstavu Early Soviet Photographers, která se konala v roce 1982 v Edinburgu
z archivu Daniely Mrázkové



Program Museum of Modern Art, Oxford,
který obsahuje výstavu Early Soviet Photographers,
z archivu Daniely Mrázkové



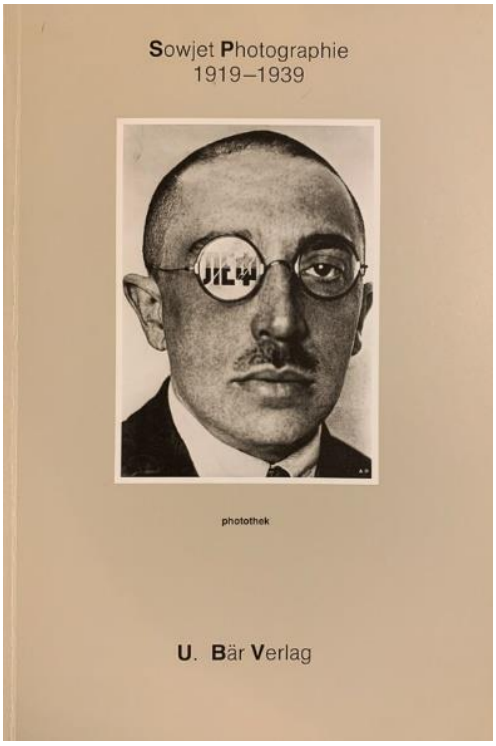

Plakát výstavy Early Soviet Photographers, která se konala v Helsinkách v roce 1984
V edici Phototek č.4 švýcarského nakladatelství U Bär Verlag představuje Allan Porter v publikaci Sowjet Photographie 1919-1939 práce šestnácti autorů kolekce Daniely Mrázkové a Vladimíra Remeše, 1986, z archivu Daniely Mrázkové



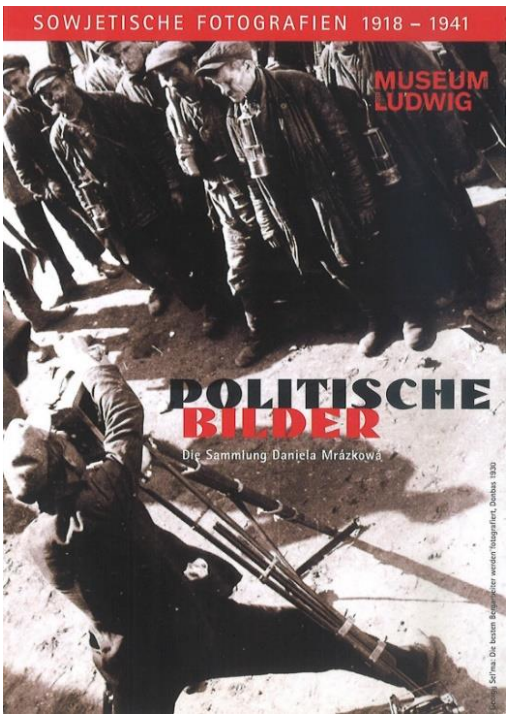

Pozvánka na výstavu Sowjetische Photographie zwischen den Weltkriegen v Rudolf Kicken Galerie, Kolín nad Rýnem v rámci Kulturní scény mezinárodního veletrhu Photokina 1984, z archivu Daniely Mrázkové

Pozvánka na výstavu Politische Bilder. Sowjetische Fotografien 1918–1941, Museum Ludwig, Kolín nad Rýnem, 2010, z archivu Daniely Mrázkové

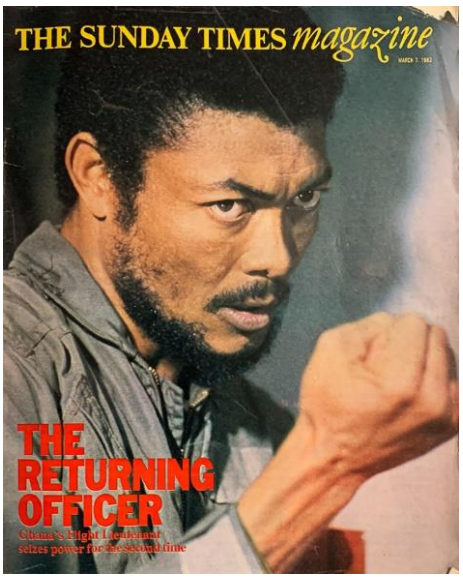



The Sunday Times, 7.3.1982, z archivu Daniely Mrázkové

Převzato z článku v The Sunday Times, 7.3.1982

„Objektivem se píše historie velmi dobře. Je jasná a srozumitelná. Ani jeden malíř není schopen zachytit na plátně to, co vidí fotoaparát“. Lenin, 1917

Fotografie, uznaná za ideální prostředek masové propagandy a za jedinečný způsob, jak dokumentovat rozvoj nového státu, se revolucí v Rusku rázem proměnila z jemného umění ve významný informační prostředek. Bylo to zde, v SSSR, kde se zrodil fotožurnalismus.

Ve své knize Soviet Photography Between the World Wars 1917-1941 čeští autoři Daniela Mrázková a Vladimír Remeš vyjadřují duch oné doby: *„Revoluce, volající po novém výrazovém prostředku, jímž dosavadní umění nemohlo být, otevřela cestu k nové funkci fotografie: informovat, prosazovat nový životní styl.“*

Výstava, která se právě otevírá v Muzeu moderního umění v Oxfordu spolu s výstavou Majakovského, vznikla na základě knihy. A je to poprvé, co jsou tyto fotografie k vidění na Západě. Ukazují vývoj sovětského státu, zprvu prostřednictvím „agitačních obrazových vitrín“ a poté prostřednictvím rozsáhlých reportáží umožněných reportážními kamerami typu Leica, které se v Rusku objevily v r. 1927. Za pozornost stojí, že první sovětské leicy měly název FED, a to podle jména zakladatele sovětské tajné policie Felixe Edmundoviče Dzeržinského.

Výstava představuje obsahem i formou nejlepší fotografie své doby. Každý z těch snímků je pozoruhodný – od daňového inspektora kontrolujícího účty vedení továrny po zahalenou ženu v Taškentu, od lidských davů v Moskvě po Rodčenkem inspirované kompozice obrazů Baltické flotily.

„… Ukazují, či spíš přikazují, jakým by měl být člověk nové doby, co by si měl myslet, jak by měl pracovat a žít… A současně, jako citlivé zrcadlo, registrují všechny rozpory mezi snem a skutečností, mezi ideály a jejich realizací.“

Převzato z bulletinu The Photographers Gallery Londýn

Sovětská fotografie mezi dvěma světovými válkami byla experimentální, entusiastická, okouzlená novotami a dynamikou života. V době, kdy nejlepší sociální dokumentaristika v kapitalistickém světě byla hlasem utiskovaných a snažila se apelovat na svědomí mocných, sovětská fotografie byla naprosto jiná. Tváří v tvář novým cílům, formulovaným poprvé v dějinách, možná trochu zmateně, ale odhodlaně zachycovala a osvětlovala dění.

Výstava, připravená Danielou Mrázkovou a Vladimírem Remešem pro Muzeum moderního umění v Oxfordu, zdůrazňuje společenskou funkci a propagandistický význam sovětské fotografie mezi dvěmi válkami.

Poté, co v Rusku vzplála revoluce, byli fotografové povoláni k prezentaci růstu a pokroku mladého sovětského státu. Elektrifikace, industrializace, kolektivizace jsou zobrazovány snímky vzbuzujícími pocit kvetoucí, zdravé společnosti. Fotografové jako Arkadij Šajchet a Max Alpert v té době vyvinuli zvláštní formu sociální reportáže – obrazový příběh. Jejich společným dílem je fotoočerk (obrazový příběh) z roku 1931 nazvaný „24 hodiny života rodiny Filippových“ , který měl po otištění v listu Arbeiter Illustrierte Zeitung obrovsky účinný dopad.

V té době byl už zřetelný posun k politice tzv. socialistického realismu, který byl později, v létě 1934, formulován Sjezdem sovětských spisovatelů. Hlavním úkolem sovětských výtvarných umělců a spisovatelů bylo „pravdivě zobrazovat život odpovídající potřebám výchovy lidových mas v duchu socialismu“. Výsledkem prosazování tohoto dogmatu došlo ke změně ve vztahu k experimentátorství takových umělců, jako byli Rodčenko nebo Tatlin. Vzdor tomu, že Rodčenkovy „dynamické kompozice“ vyjadřovaly ducha dvacátých let, jeho estetické názory se stávaly pro novou ortodoxii méně přijatelnými a v roce 1931 vedly k jeho vyloučení z umělecké skupiny Okťabr (Říjen) z důvodu „propagace vkusu proletariátu cizímu“.

Výstava prezentuje práce avantgardistů v kontextu s převažujícími pracemi sociálních reportérů. Zlatým hřebem výstavy je pak série portrétů tehdejších významných politických a uměleckých osobností od Mojseje Nappelbauma: Lenin z r. 1918, Jesenin z r. 1924, Alexandr Blok z r. 1921, Boris Pasternak z r. 1930, Segej Ejzenštejn z r. 1934, Dmitrij Šostakovič z r. 1934.

Zatímco dokumentární fotografové na Západě se během hospodářské krize museli vypořádávat s nedostatky kapitalistické společnosti, sovětští fotografové stáli před úkolem oslavovat výdobytky nové společnosti – stavbu magnitogorských ocelářských závodů, budování Ferganského kanálu a další. Ačkoli byli limitováni propagandistickými úkoly, jejich fotografie svědčí o reportérských i uměleckých kvalitách, jejich prostřednictvím dokázali vyjadřovat naděje probuzené revolucí.

Výstava Early Soviet Photographers 1917–1941 ukazuje významnost sovětské reportáže v historii fotografie.

DANIELA MRÁZKOVÁ POPISUJE I LECKDY DRAMATICKOU CESTU FOTOGRAFIÍ Z MOSKVY DO PRAHY

Převzato z rozhovoru s **Jorgem Jungem**

Nebyl problém dostávat sovětské fotografie za hranice, když vám je fotografové nosili v Moskvě do hotelového pokoje?

Přeprava snímků do Prahy byla jednou opravdu velmi dramatická, protože ještě těsně před mým odletem byl můj hotelový pokoj plný fotografů. Připravovala jsem tehdy speciální číslo k 60. výročí Říjnové revoluce. Byl to rok 1977 a já si v Moskvě od fotografů vybírala jejich práce. Setkala jsem se tehdy i s osobním fotografem Leonida Brežněva, mladým a temperamentním fotografem Vladimirem Musaeljanem. Ukazoval mi i velmi osobní snímky Brežněva, ale upozorňoval: ´Můžu vám je ukázat, ale nemůžete je zveřejnit!´ A pak, když před mým odletem fotografové dostali echo, že moje zavazadla budou na moskevském letišti kontrolována, volali právě Vladimira a řekli mu ´Musíš něco udělat. Vezmi Danielu na letiště ve svém autě a projdi s ní celnicí, my si to dovolit nemůžeme, ale ty můžeš, jsi Brežněvův fotograf.´ A on to skutečně udělal. Vzal moje zavazadla plná fotografií a prošel s nimi až k letadlu.

Nebylo to pro něj riskantní?

Nevím. Možná, ale myslím, že věděl, co si může dovolit, protože i celníci se velmi báli někoho, kdo měl tak blízko k Brežněvovi.

VÝSTAVA FOTOSTROJKA. SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE 1917-1941

V roce 2006, po více než dvaceti letech od svého posledního vystavení v zahraničí - a poprvé po společenských změnách přelomu osmdesátých a devadesátých let - byla sovětská meziválečná fotografie představena i v Praze.

7. 4.-3. 5. 2006, Křížová chodba a Rytířský sál Staroměstské radnice, Staroměstské nám., Praha 1. K výstavě vyšel katalog (česky, anglicky, rusky). Kurátoři: Daniela Mrázková, Vladimír Remeš

Termín „Fotostrojka“ je používán v kontextu meziválečné fotografie i následně v období současné sovětské fotografie. V prvním případě se jedná o přístup ovlivněný avantgardou, ale i reportáží zachycující budovatelskou dobu velkých staveb (obrazový časopis “SSSR na strojke”), a v druhém případě jde o vyjádření dynamiky nových politicko-společenských změn spojených s gorbačovskou perestrojkou, zahájenou v 80. letech 20. století

Výstava čtrnácti nejvýznamnějších meziválečných sovětských fotografů zahrnovala práce jak výtvarné, tak fotografie reportážní a propagandistické.

Výčet vystavovaných fotografů v příloze.

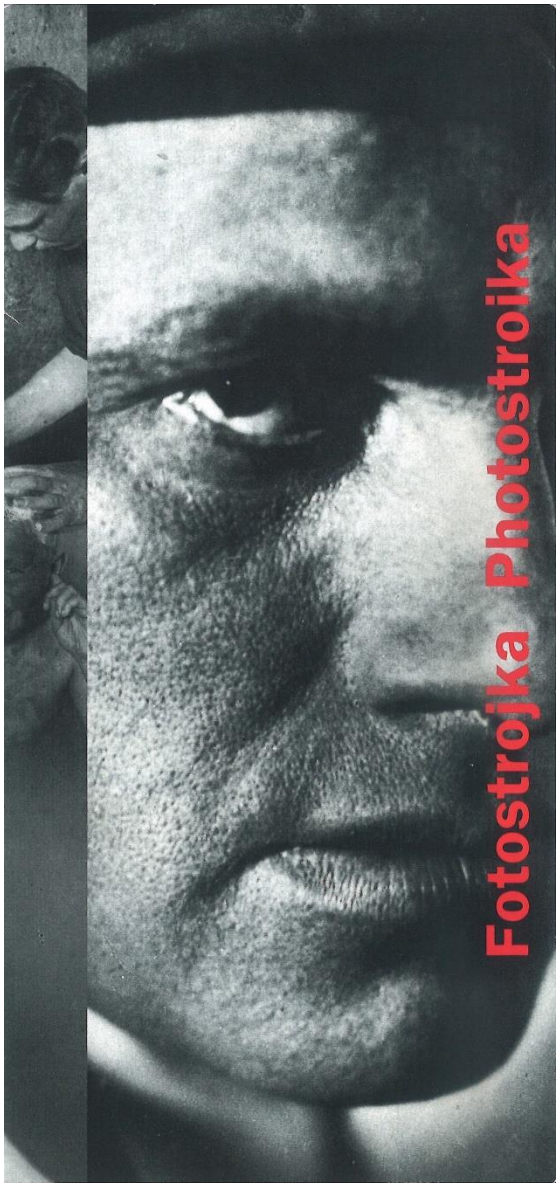

Pozvánka na výstavu Fotostrojka,
Z archivu Daniely Mrázkové

V pozvánce na výstavu D.M píše:

Revoluce v roce 1917 staví fotografii v Rusku do zcela nové role. Zatímco ostatní svět se zabývá krásou bromolejotisků, gumotisků, pigmentů a dalších ušlechtilých technik, fotografové v sovětském Rusku, bez ohledu na to, zda jde o portrétisty, krajináře, amatéry či profesionály, dostávají striktně formulovaný úkol: informovat, vychovávat, agitovat. *„Objektivem se píše historie velmi dobře. Je jasná a srozumitelná. Ani jeden malíř není schopen zachytit na plátně to, co vidí fotoaparát,"* hlásá v té době Lenin. Pro úspěch revoluce je potřeba všem srozumitelným, názorným, a hlavně přesvědčivým obrazem informovat a působit na vesměs negramotné masy lidí. A tak se fotografie vůbec poprvé v sovětském Rusku stává nástrojem programové, centrálně řízené a didakticky zaměřené propagandy.

Sovětská fotografie dvacátých a počátku třicátých let se postupně zformovala do dvou hlavních proudů: experimentálně-výtvarného a reportážního. Ten první byl silně ovlivňován ruskou uměleckou avantgardou, představovanou především Kazimirem Malevičem a Vladimirem Tatlinem, a byl názorově blízký uměleckým zásadám Bauhausu. Ovlivnily jej sice ideály revoluce, ale vyjadřoval je prostředky, které poněkud předbíhaly chápání své doby. Nejvýznamnější postavou experimentálně-výtvarné fotografické scény byl Alexandr Rodčenko. Pro fotografii znamenal totéž, co pro literaturu té doby básník Vladimir Majakovskij. Byl ideovým motorem doby, průkopníkem nových postupů, a stejně jako on byl současně napodobován, popírán, oslavován i pronásledován. Druhý, reportážní proud, byl blíže potřebám všedního dne a díky rozvoji obrazových časopisů, především SSSR na strojke (SSSR ve výstavbě) se stal zcela dominantním. Zatímco v prvním desetiletí po revoluci fotografové reagovali na dramatické proměny života spontánně a vytvářeli expresivní obrazy mnohdy plné vlastního překvapení, později tomu bylo jinak. Komunistická strana konkretizovala své požadavky na umění, tedy i na fotografii, a přišla s metodou socialistického realismu, tj. *„pravdivě ukazovat život tak, aby to odpovídalo potřebám výchovy mas v socialistickém duchu"*.

Fotografie v Sovětském svazu mezi světovými válkami ovlivněná dynamikou společenských změn na jedné straně experimentuje, na straně druhé věcně zaznamenává rozpory doby. Odráží se v ní mnohé: opojení revolucí, touha po lepší budoucnosti, zklamání, utrpení, víra i pověstná velká ruská duše.

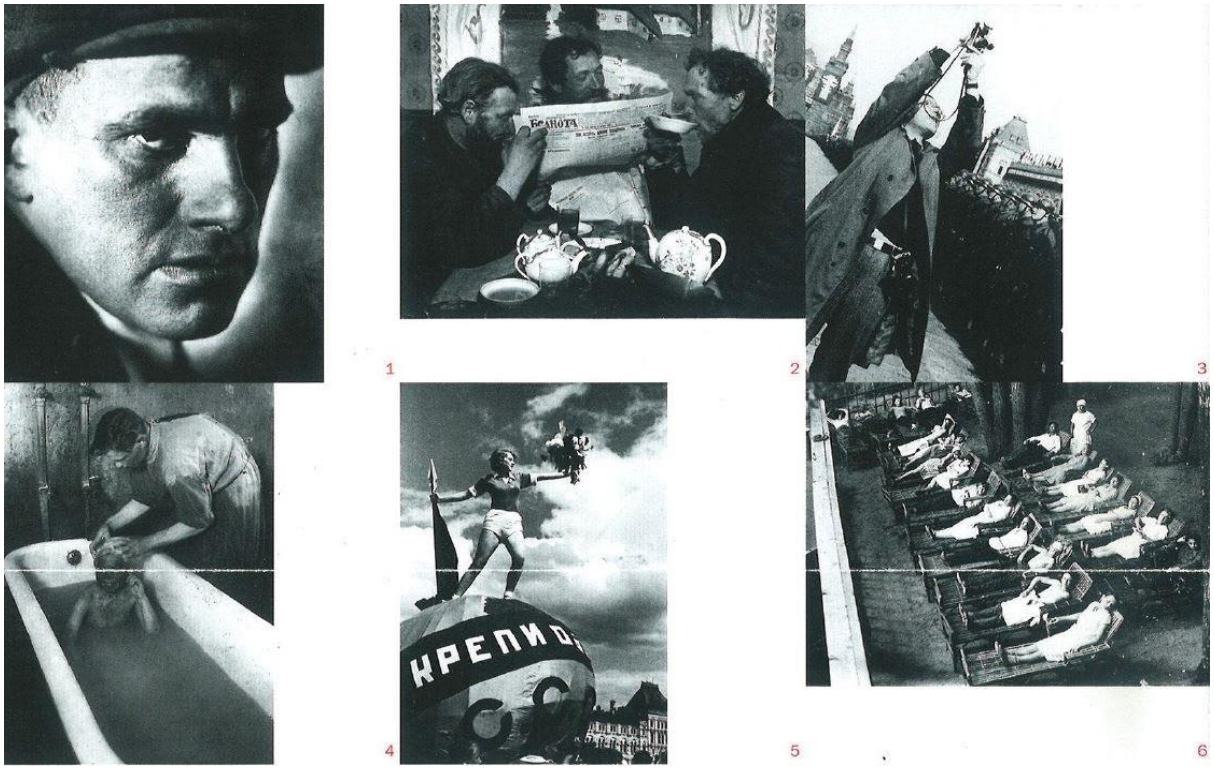

1 Abram Šterenberg: Vladimir Majakovskij, 1919
2 Boris Ignatovič: Pití čaje, Ramenskoje, Kolomenská oblast, 1928
3 Alexandr Rodčenko: Georgij Petrusov, Rudé náměstí, Moskva, 1935
4 Arkadij Šajchet: Koupání sirotka, 1924
5 Georgij Zelma: Sportovní přehlídka, Rudé náměstí, 1932
6 Šajchet/Alpert/Tules: Odpočinek v Parku kultury a oddechu, 1931

Pozvánka na výstavu Fotostrojka, z archivu Daniely Mrázkové

3.3 SOUČASNÁ SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE

Daniela Mrázková v tomto bloku věnovala překvapivě různorodé škále prací sovětských fotografů, z nichž někteří se, každý po svém, pokoušeli formulovat vize volající po změně stavu, v němž se oni i Sovětský svaz nacházeli. Ať už jde o poetickou barevnou pouliční fotografii Borise Saveljeva, ironicky ručně kolorované snímky Borise Michajlova, romantické černobílé fotografie Ljalji Kuzněcovové nebo snové akty Peetera Linnapa, tyto a další fotografové naznačovali nový směr v dějinách sovětského umění i života samotného.

KNIHA A VÝSTAVA ANOTHER RUSSIA

Výsledky práce Daniela Mrázková publikovala v knize *Another Russia* (spolu s Vladimírem Remešem, Thames and Hudson, Londýn 1986, Paříž 1986, Kolín n.R.1987), kterou vzápětí následovala stejnojmenná výstava *Another Russia - Unofficial Photographs from the Soviet Union* v Museum of Modern Art v britském Oxfordu (celkem 437 vintage printů od 31 autorů). Slovo „another“ se v titulu knihy objevilo až na naléhání Daniely Mrázkové na šéfa nakl. Thames and Hudson Thomase Neuratha, který nakonec pochopil, že slovo „unofficial“ by mohlo být pro residenty státu sovětského bloku likvidační. Stejně tak její názor respektoval ve francouzském a německém vydání. Obrazový materiál této knihy, doplněný ještě o další fotografie, poprvé výstavně prezentoval Oxford a posléze následoval časopis Aperture.



Obálky knih Another Russia, anglické, německé a francouzské vydání
Z archivu Daniely Mrázkové

ZAHAJOVACÍ ŘEČ DAVIDA ELLIOTTA

V zahajovací řeči výstavy Another Russia (Museum of Modern Art in Oxford, 1987) vystihuje význam té kolekce a její zpětný dopad v samotném SSSR ředitel MOMA Oxford David Elliott.

Teprve od léta 1986 začalo docházet ke změně pohledu Západu na Rusko. Pomalu se otevírá zdánlivě neproniknutelná bariéra železné opony a máme možnost vidět mnohovrstevnatou společnost, která se poprvé za šedesát let začíná chladně a otevřeně, dívat sama na sebe.

V prvních letech po říjnové revoluci Lenin považoval fotografii a film za čistě didaktická média, pomocí nichž lze společensky a politicky vzdělávat převážně negramotnou populaci. Fotografie musela plnit specifickou funkci. Ve třicátých letech minulého století za tvrdé Stalinovy diktatury se tato funkce zúžila v tom, že fotografie, stejně jako všechna umění, musela souhlasit s banálním optimismem „revolučního romantismu"; ti, kteří v duchu Gogola popisovali „chudobu a nedokonalosti našeho života", byli označeni jako „nepřátelé lidu". Pracovník v průmyslu a dělník z kolchozu se stali idealizovanými hrdiny nového Ruska a jeho pětiletek. Fotograf, stejně jako spisovatel, umělec nebo hudebník, byl podle Stalinových vlastních slov povinen stát se „inženýrem lidské duše".

Staré tradice postupně odcházely, ale mnoho postojů pokračovalo z těchto dob až do současnosti. Může se zdát paradoxní, že pouze praktická aplikace současných hesel jako „glasnost" nebo „perestrojka" má sílu rozptýlit zamlženou historii a ukázat současný život v jasném světle. Fotografie se stala stejně monolitickou jako samotný stát, pro který věrně plnila zadání; proces její emancipace je nyní ukazatelem skutečné změny.

Během padesátých let po Stalinově smrti se začaly rozvíjet nové spontánní směry v umění. Konvence „inženýrského" obrazu byly nejprve zpochybněny generací fotografů, kteří vyvinuli neformální a bezprostřední přístup k novým tématům. Často se soustředili na vytvoření psychologického nebo sociálního pohledu prostřednictvím pečlivého zkoumání. Pomalu začali znovu popisovat „chudobu a nedokonalosti našeho života", které podle Stalinových příkazů dříve přestaly existovat; jako by reagovali na nějakou přirozenou sílu, táhli směrem k „divočině a odlehlým koutům země".

Pobaltské republiky Lotyšsko, Litva a Estonsko byly v této době zvlášť vlivné při vyjadřování nové a autentické poetiky. Zejména v kruzích, pro které je fotografie nezávislá na didaktických cílech, státních komisích nebo oficiálním tisku. Rovinatá, ale romanticky výrazná krajina regionu je zde zobrazována spolu s rychle se ztrácejícím světem venkovského života. Je reprezentována fotografy, jako jsou Algimantas Kunčius, Aleksandras Macijauskas, Romualdas Požerskis nebo Romualdas Rakauskas. Jejich práce oslavuje kroniku každodenních událostí, ve kterých se snoubí krutost s nevinností, tajemství s komediálností a krása s groteskností. Tento téměř divadelní karneval má všechna morální poučení ze středověké mysterie.

Tito noví fotografové se soustřeďují na témata z okraje společnosti - Gogolovy divočiny a vzdálených zákoutí. Ljalja Kuzněcovová, která pozorovala kočovný život cikánů ve stepích pobaltských republik - dokumentovala jejich tábory, stala se součástí kmene, žila a trpěla s nimi. Stejný přístup vnesla do svého neformálního záznamu soukromého života umělců v malém putujícím cirkusu, zatímco Elena Darikovič a Boris Saveljev se soustředili na podrobnosti pustin rychle se rozvíjejících moskevských předměstí pro jejich formální, téměř drsné abstrakce městské kultury.

Další fotografové, jako je Alexandr Lapin, Boris Michajlov nebo Alexandr Trofimov, přistupují k běžným „hrdinským" tématům, jako je organizovaná gymnastika, život v klubu pracujících nebo běžné politické plakáty v ulicích města, ironicky kontrastující nedokonalosti reality s nelidskou křehkostí nereálného ideálu. Stará žena se zastaví u vchodu do metra, zatímco v dálce hlásá slogan „Budujeme komunismus!". Podobná nesourodost spočívá v Trofimovově portrétu dělníka, který se v montérkách klubu pracujících v opilosti sesul k zemi. A na zdi za ním zůstávají prázdné tabulky pracovních úspěchů, sledující plnění plánu.

Noví fotografové čerpají morální sílu z téměř ztracených tradic své vlastní avantgardy 20. let - z příkladů Alexandra Rodčenka, Borise Ignatoviče, Georgije Zelmy, Dmitrije Děbabova a dalších. Přitom si však prostřednictvím knih a časopisů jsou vědomi vývoje fotografie v západní Evropě a Americe, který představují Henri Cartier-Bresson nebo Walker Evans.

Při šíření informací měl v SSSR po léta velký význam český fotografický čtvrtletník Revue fotografie publikovaný v češtině a ruštině, v němž Daniela Mrázková pracovala v letech šedesátých až sedmdesátých. Díky této revue se bohatá fotografická kultura Československa a její vazby se Západem dostávaly mezi mladé sovětské fotografy a dávaly jim najevo, že nejsou sami.

Do současné výstavy je také zahrnuta část fotografických děl výtvarných umělců: velké reflexní struktury Francisco Infante jsou fotografovány pod širým nebem a tímto způsobem dosahují své jediné trvalé existence a konceptuální „já“ Violety Bubelyte vyjádřené autoportréty je na Západě známým jazykem. Fotografie Vytase Luckuse, který tragicky spáchal sebevraždu v roce 1987, se vědomě pohybují ve světě mezi výtvarným uměním a fotografií. Jeho koláže ze starých fotografií výmluvně hovoří o historii Litvy, zatímco jeho obrazy postav letících městskou oblohou připomínají obrazy Marca Chagalla.

Tuto výstavu připravili fotografičtí historici žijící v Praze, Daniela Mrázková a Vladimír Remeš. Stejně jako většina fotografů, jejichž práce si vybrali, se pohybují na okraji společnosti, a na svět, který je obklopuje, se dívají jakoby zvenčí.

Platnost tohoto přístupu k současnosti nedávno ocenila i sovětská oficiální fotografická instituce: v únoru 1987 vystoupil Genadij Koposov, předseda fotosekce Svazu sovětských novinářů, na zasedání tohoto svazu, během kterého se oháněl výtiskem „nádherné knihy“ Another Russia, z níž tato výstava vychází. Oznámil shromážděným, že i když tato kniha ukazuje práci fotografů, kteří jsou v Sovětském svazu do značné míry neznámí, jde o lidský dokument nejvyšší kvality. Za největší ironii pokládal skutečnost, že i když jsou fotografie v knize nepochybně sovětské, byly shromážděny a textově prezentovány dvěma Čechy a publikovány v Londýně Thames and Hudson. Proč?, zeptal se, se to nemohlo stát v Sovětském svazu?

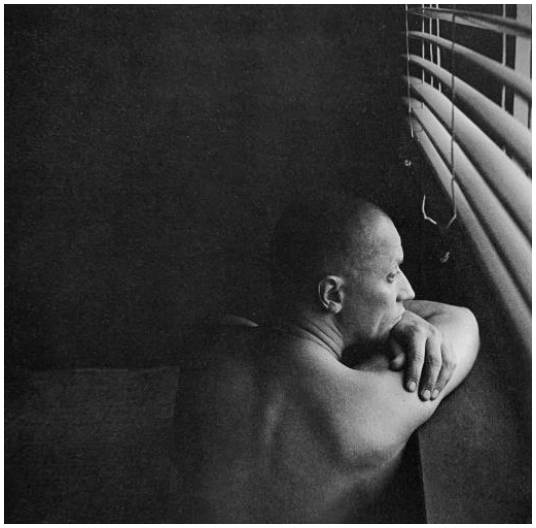

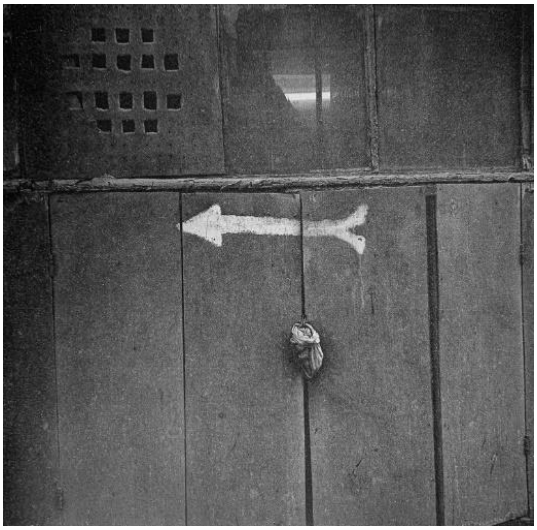

Elena Darikovič, z knihy Another Russia, z archivu Daniely Mrázkové




Boris Saveljev, z knihy Another Russia, z archivu Daniely Mrázkové





Boris Michajlov, z knihy Another Russia, z archivu Daniely Mrázkové

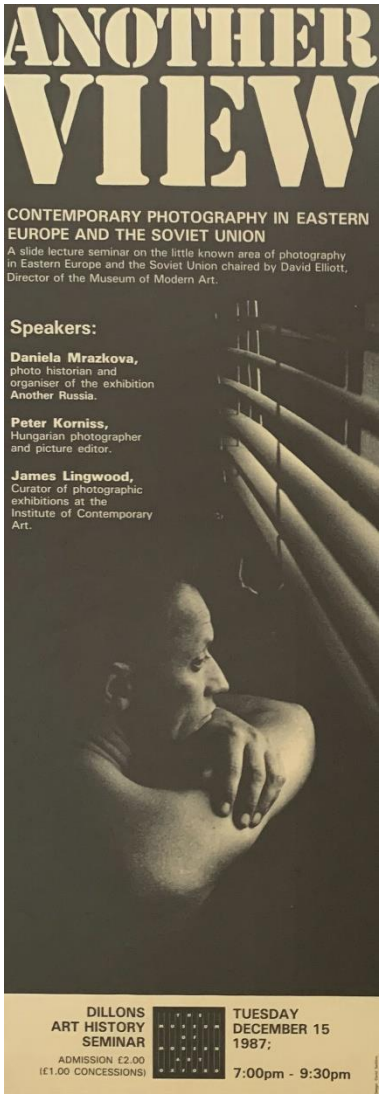

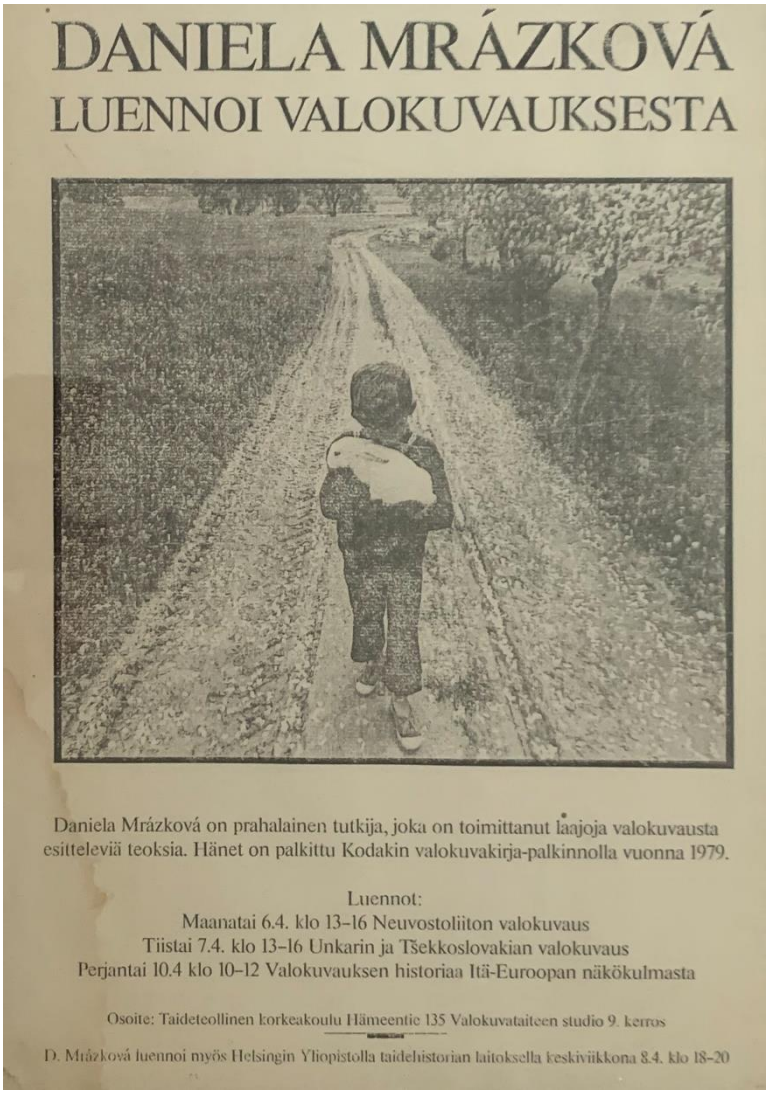

Plakát Another View – seminář věnovaný současné fotografii ve východní Evropě a Sovětském svazu, Muzeum moderního umění, Oxford 1987, z archivu Daniely Mrázkové

Plakát Daniela Mrázková - seminář věnovaný současné fotografii ve východní Evropě a Sovětském svazu, Helsinky 1979, z archivu Daniely Mrázkové

PHOTOSTROJKA

Výstava se konala v roce 1989 (ve spolupráci s Vladimírem Remešem). Katalog vyšel ve zvláštním vydání Aperture, New York (Aperture 116 Fall 1989 - Photostroika : New Soviet Photography)

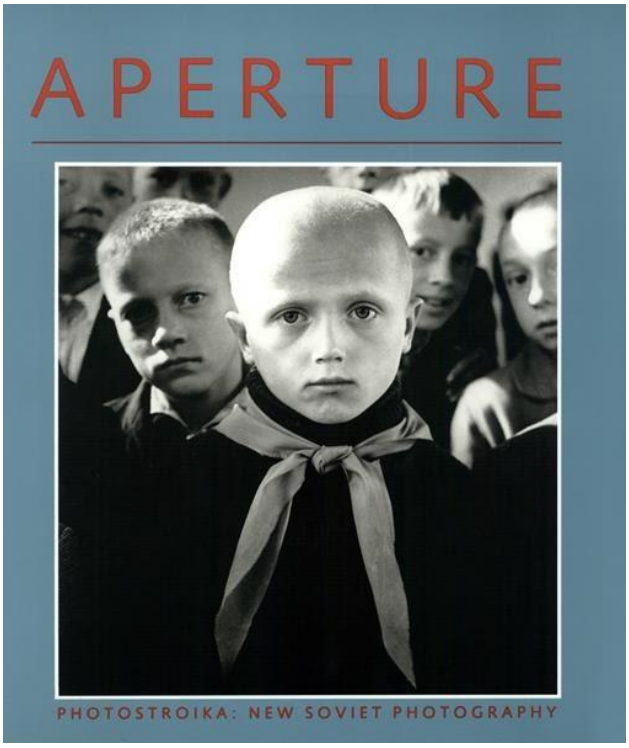



Obálka časopisu Aperture 116, podzim 1989, Z archivu Daniely Mrázkové

Plakát výstavy Another Russia konané v MOMA, Oxford, 13.12.1987-14.2.1988 z archivu Daniely Mrázkové

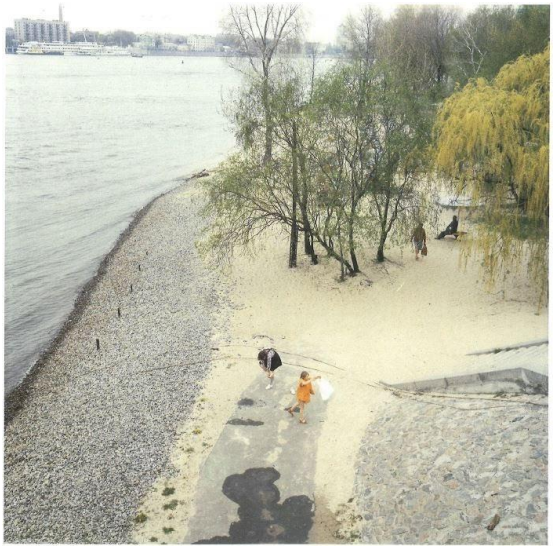



Boris Saveljev, ze série "Město " 1981-1985, z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové

Boris Michajlov, ze série "Soc-art," 1980-89, z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové

Lyalya Kuznetsova's Scenes of Gypsy Life

By Inge Morath

A little more than a year ago I had a show of my photographs in Moscow. A few days after the opening, my interpreter, Svetlana Makurenkova, told me that several photographers wanted to meet me and show me their work in a studio that belonged to one of them.

The studio was in one of those Moscow neighborhoods where tradesmen and artisans seem to live in houses with peeling paint. Entrances lead to multifamily flats through courtyards and over dark and narrow stairs—part of an older Moscow that I like.

There seemed to be no professional jealousy among the photographers. Their main complaint was their forced lack of communication with the West: they wanted to get their pictures out there to be seen and published. As travel abroad is still very restricted—except to other socialist countries—there was a profound feeling of "Russian-ness." Their individual styles were different, but not as diversified as they might be in this kind of group in New York. They were also less imitative, with a refreshing absence of trendiness.

Toward the end of our little meeting, as nuts and dried fruit, cookies, tea, and a bottle of Russian champagne miraculously appeared, they brought out a final envelope containing the work of Lyalya Kuznetsova, a photographer who lives in Kazan and could not come to the meeting in Moscow.

I was taken with her photographs at once. There is a rare combination of seeing and feeling in these pictures, an inner understanding and a lack of sentimentality. Lyalya seems to be drawn to the more vulnerable members of human society, to those whose strength does not reside in force but in the creation of a magic of their own. There are pictures of circus performers leading their very own lives. There are images of gypsies, not posing but free, who let her get close and watch them in their own space just as birds let you watch them as long as you do not disturb their ways. And there is a wonderful series of photographs of women observed as they were getting ready for all kinds of things important to their lives: beauty contests, performances, a date.

Lyalya's touch is light, but it is decisive. She is a poet who knows her craft. She is not afraid to reveal weaknesses or vanities, little frailties or idiosyncrasies, but she reveals them with sympathy, occasionally with tenderness. Her images linger in the mind like some special memories of one's own.

On my next visit to Moscow and the studio of my photographer friends I met Lyalya herself. She was just as I had imagined her from seeing her work: graceful, with a lovely face that knows tears as well as laughter. And there was no doubt about her strength of will to get the work she considers important done and seen.

34



Lyalya Kuznetsova, from the series "Gypsy Life," 1979–1988

35

Ljalja Kuzněcovová, z cyklu "Cikánský život" 1979-1988, z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové





Peeter Linnap, ze série "Noční krajiny" 1987, z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové

Roman Pjatkov ze série „Otevřené okno, odcházím…“, 1988, z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové

3.4 FOTOGRAFIE SOVĚTSKÝCH REPUBLIK

Fotografové sovětských republik vědomě, programově, někdy až manifestačně, akcentovali svoji národní specifiku - krajinou počínaje a lidovými zvyky konče – což byla jejich tichá forma vzpoury proti sovětské moci.

Mezi nejvýraznější autory z pobaltských republik patří např. Algimantas Kunčius, Aleksandras Macijauskas, Antanas Sutkus, Romualdas Požerskis, Romualdas Rakauskas, Vytas Luckus, Virgilius Šonta Vaclovas, Straukas, Egons Spuris, Wilhelm Michajlovsky a další, kteří velmi osobitě zaznamenávají každodenní život a vyjadřují se prostřednictvím autentické poetiky .

Ruska Ljalja Kuzněcovová, která získávala fotografické zkušenosti mezi pobaltskými fotografy, je nejznámější především svými snímky kočovného života cikánů a soukromého života umělců malého putovního cirkusu.

Daniela Mrázková, která mezi pobaltskými fotografy často pobývala, publikovala jejich práce v *Revui fotografie* a organizovala několik výstav, ve zvláštním vydání amerického časopisu Aperture k výstavě věnované současným „jiným“ sovětským fotografům (Photostoika – New Soviet Photography) se věnuje pobaltské fotografii v textu nazvaném „Many Nations, Many Voices“ a mimo jiné hodnotí i neuvěřitelnou organizační schopnost jejích představitelů, třeba založení a široké činnosti litevské organizace Litovskoje obščestvo chudožestvennoj fotografii a její vliv na činnost ostatních sovětských republik.

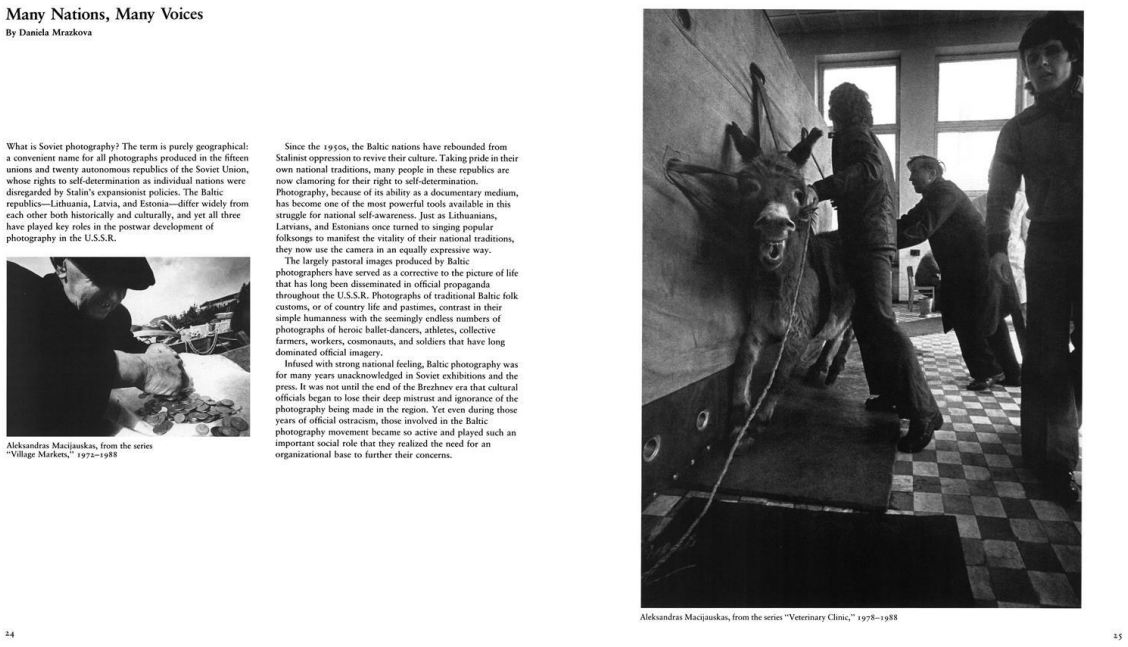

Many Nations, Many Voices
By Daniela Mrazkova

What is Soviet photography? The term is purely geographical: a convenient name for all photographs produced in the fifteen unions and twenty autonomous republics of the Soviet Union, whose rights to self-determination as individual nations were disregarded by Stalin's expansionist policies. The Baltic republics—Lithuania, Latvia, and Estonia—differ widely from each other both historically and culturally, and yet all three have played key roles in the postwar development of photography in the U.S.S.R.

Aleksandras Macijauskas, from the series "Village Markets," 1972–1988

Since the 1950s, the Baltic nations have rebounded from Stalinist oppression to revive their culture. Taking pride in their own national traditions, many people in these republics are now clamoring for their right to self-determination. Photography, because of its ability as a documentary medium, has become one of the most powerful tools available in this struggle for national self-awareness. Just as Lithuanians, Latvians, and Estonians once turned to singing popular folksongs to manifest the vitality of their national traditions, they now use the camera in an equally expressive way.

The largely pastoral images produced by Baltic photographers have served as a corrective to the picture of life that has long been disseminated in official propaganda throughout the U.S.S.R. Photographs of traditional Baltic folk customs, or of country life and pastimes, contrast in their simple humanness with the seemingly endless numbers of photographs of heroic ballet-dancers, athletes, collective farmers, workers, cosmonauts, and soldiers that have long dominated official imagery.

Infused with strong national feeling, Baltic photography was for many years unacknowledged in Soviet exhibitions and the press. It was not until the end of the Brezhnev era that cultural officials began to lose their deep mistrust and ignorance of the photography being made in the region. Yet even during those years of official ostracism, those involved in the Baltic photography movement became so active and played such an important social role that they realized the need for an organizational base to further their concerns.

24

Aleksandras Macijauskas, from the series "Veterinary Clinic," 1978–1988

25

Článek „Many Nations, Many Voices“ v Aperture 116, 1989, z archivu Daniely Mrázkové



Romualdas Rakauskas, from the series "Blossoming," 1976–1985



Romualdas Rakauskas, from the series "Blossoming," 1976–1985

28



Romualdas Rakauskas, from the series "Blossoming," 1976–1985

Romualdas Rakauskas, ze série „Cvetenije“, Doba květu, 1976-1985,
z časopisu Aperture 116, z archivu Daniely Mrázkové



Romualdas Pozerskis, from the series "Country Celebrations—Pilgrims," 1980–89

32



Romualdas Pozerskis, from the series "Country Celebrations—Pilgrims," 1980–89

Romualdas Požerskis, ze série „Vesnické slavnosti - Poutníci“, 1980-89, z časopisu Aperture 116,
z archivu Daniely Mrázkové

Aleksandras Macijauskas, ze série „Veterinární klinika“, 1978-1988,
z časopisu Aperture 116, Z archivu Daniely Mrázkové

V roce 1974 se uskutečnily dvě výstavy věnované fotografii republik ve výstavní síni nakladatelství Orbis v Dlouhé tř.12 v Praze, kde sídlila redakce Revue fotografie.

SOUČASNÁ LITEVSKÁ FOTOGRAFIE
FOTOGRAFIE SOVĚTSKÝCH REPUBLIK – LITVY, LOTYŠSKA, GRUZIE
(Tato výstava měla reprízu v Domě umění Brno)

Další výstavy, které Daniela Mrázková věnovala fotografiím autorů pocházejícím ze sovětských republik:

LITHUANIAN PHOTOGRAPHERS,
Canon Gallery, Amsterdam, 1976

WILHELM MICHAJLOVSKY – FOTOGRAFIE,
Dům pánů z Kunštátu, Brno, 1977

ZO SÚČASNEJ SOVIETSKEJ FOTOGRAFIE
(Romualdas Rakauskas, Wilhelm Michajlovskij a další, Komorná galéria fotografie, Bratislava, 1978)

Kromě zmiňovaných výstav Daniela Mrázková prezentovala fotografie i na řadě zahraničních slide-show.

Monografie:

ALEKSANDRAS MACIJAUSKAS – MY LITHUANIA
Londýn 1991. Kniha (Thames and Hudson) a výstava připravená ve spolupráci s Vladimírem Remešem.

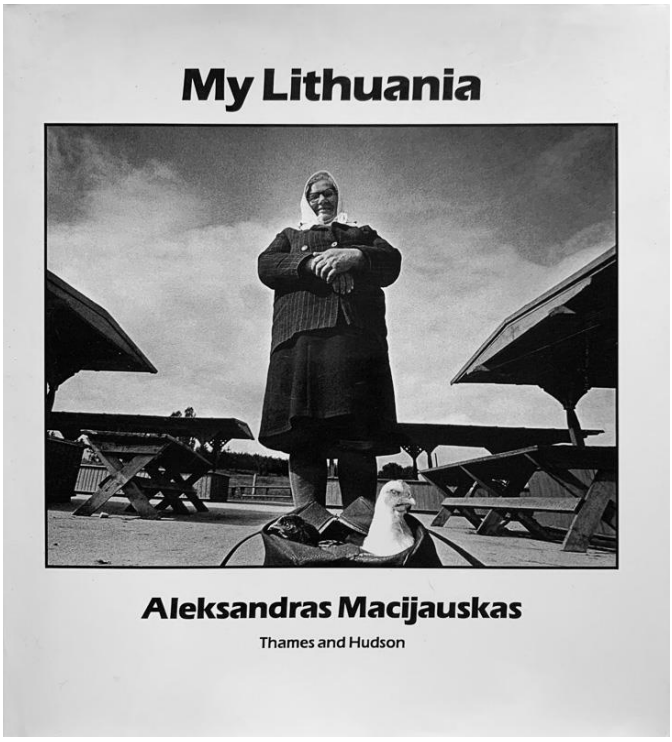

Obálka knihy Aleksandras Macijauskas – My Lithuania,
Z archivu Daniely Mrázkové

4 DALŠÍ VÝSTAVNÍ TEMATICKÉ CELKY

4.1 150 LET FOTOGRAFIE

U příležitosti 150. výročí vynálezu fotografie se konaly dvě výstavy : Mezinárodní fotografie v pražském Mánesu a Československá fotografie 1945-1989 ve Valdštejnské jízdárně v Praze.

MEZINÁRODNÍ FOTOGRAFIE

Výstava byla zahájena v srpnu 1989. Kurátoři zahraničních institucí osobně přivezli do Prahy vybrané soubory, které předtím Daniela Mrázková vybrala při cestách po světových institucích. Na jedné straně Daniela Mrázková využila vůle "Západu" vyhovět "Východu" - psal se už rok 1988, když po muzeích a geleriích jezdila - a na druhé straně se pomocí léty vybudovaných vazeb dostala poprvé i k zajímavému obsahu archivů Sovětského svazu, zejména v Petrohradě, kde jsou zvlášť bohatě zastoupeny fotografie 19. století.

Výstava ke 150. výročí fotografie v Praze se vědomě chtěla stát přehlídkou vývoje fotografického média, propojující významné vklady světa rozděleného po desítky let na Východ a Západ; Výsledek předčil očekávání: 1 200 obrazových exponátů – exponáty technické části nepočítaje - od 400 autorů z 20 zemí, spolupráce 100 muzeí, galerií a institucí, jednotlivce nepočítaje. Výčet institucí je uveden v příloze. Expozice byla rozdělena do tří základních vývojových částí, v nichž bylo možné prostřednictvím „miniprofilů" děl klíčových tvůrců sledovat příběh fotografie od prací objevitelů až do dnešních dnů. Lze říci, že výstava pokryla období od Daguerra až po léta osmdesátá minulého století. Kompletní seznam zastoupených autorů se nachází v příloze.

První část výstavy zahrnovala období od vynálezu až po zrod moderní fotografie. Druhá část výstavy, věnovaná avantgardní fotografii údobí mezi dvěma světovými válkami, představila fotografické médium jako výraz nového myšlení a nového životního stylu. Třetí část výstavy pak zahrnovala období od druhé světové války až po současnost.

ČESKOSLOVENSKÁ FOTOGRAFIE 1945-1989

Účast československých fotografů na mezinárodní výstavě v Mánesu končila obdobím druhé světové války a pokračovala v samostatné expozici ve Valdštejnské jízdárně (8. 8. - 30. 9. 1989). Na této výstavě Daniela Mrázková prezentovala volnou tvorbu, užitou fotografii v časopisech, knihách, na plakátech i pohlednicích. Kromě řady fotografů, publicistů, historiků, teoretiků, redaktorů a ostatních autorů exponátů užité části, se na výstavě podíleli autoři originálních prací. Na výstavě bylo prezentováno více než 400 autorů . Seznam zastoupených autorů je uveden v příloze.

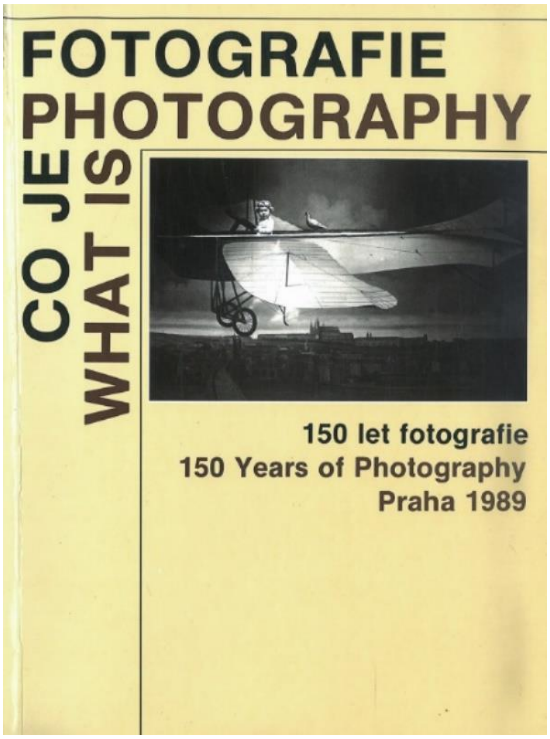



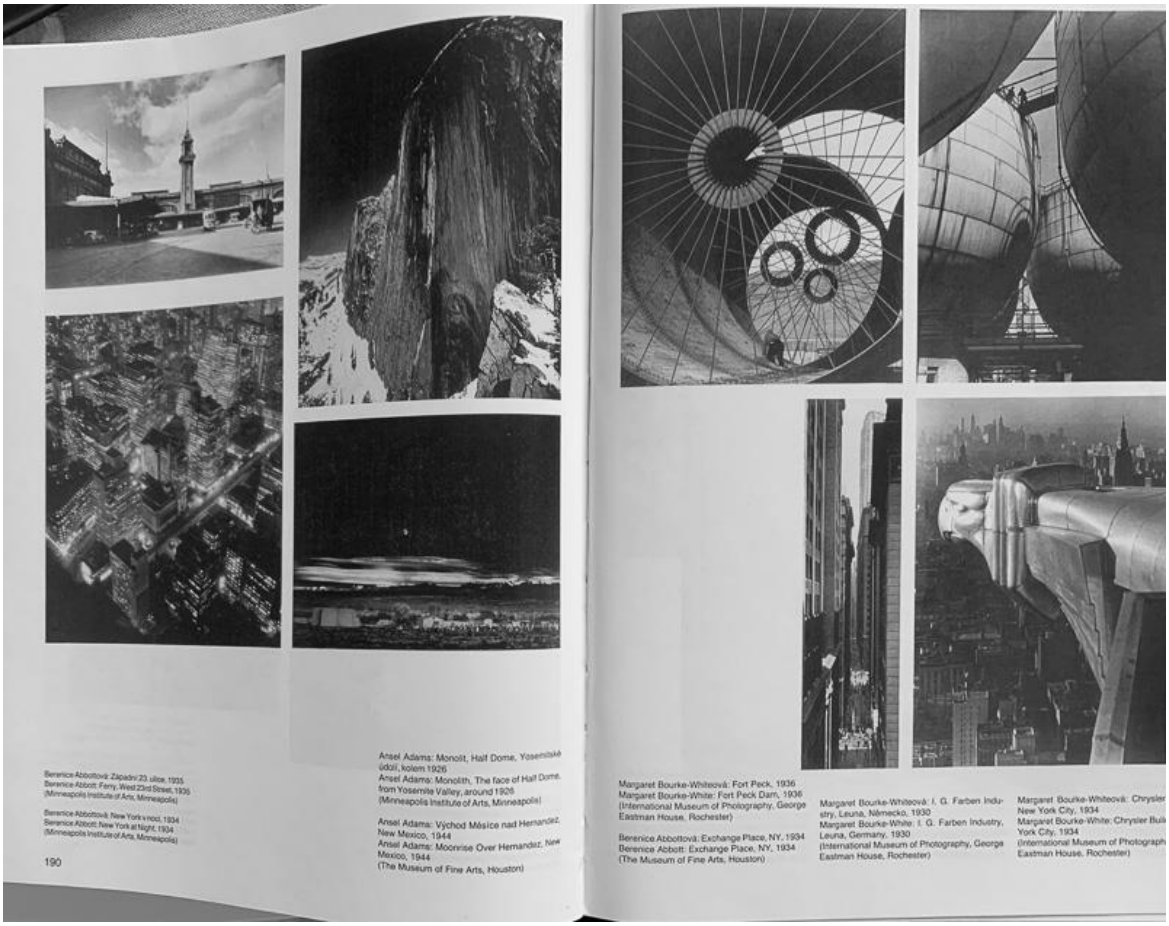

Ukázka z katalogu k výstavě CO JE FOTOGRAFIE – 150 LET FOTOGRAFIE, z archivu Daniely Mrázkové

4.2 FOTOGRAFIE S HISTORICKOU PAMĚTÍ

Řada výstav Daniely Mrázkové byla věnována fotografii jako svědku historicky významných událostí, přičemž autorské obrazové celky byly vždy komponovány do příběhu události.

Výběr:

TAK TO BYLO… ROK 1945 OČIMA FOTOGRAFŮ
Tibor Honty, Sláva Štochl, Karel Ludwig, Václav Chochola, Zdeněk Tmej a další
(spolu s Vladimírem Remešem, Výstavní síň Fotochema a souběžně Výstavní síň Orbis, 1975)

ROK 1968 OČIMA FOTOGRAFŮ
Bohumil Dobrovolský, Libor Hajský, Miloň Novotný, Daniela Sýkorová, Pavel Štecha, Miroslav Zajíc a další (Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha, 1998), katalog

PŘÍBĚH PRAŽSKÉHO JARA - VLADIMÍR LAMMER
(Staroměstská radnice Praha, 1999), katalog

ROK 1989 OČIMA FOTOGRAFŮ
Příběh roku je vyprávěn kapitolami:
Preludium / Německý exodus / Pád Berlínské zdi / Sametová revoluce
(Staroměstská radnice, Praha, 1999), katalog
Výstava putovala prostřednictvím Českých center po světě

NĚMECKÝ EXODUS
Výstavní soubor zachycující hromadnou emigraci Východních Němců přes Prahu do Spolkové republiky Německo – Jaroslav Kořán, Josef Ptáček, Karel Cudlín, Herbert Slavík, Jiří Všetečka, Petr Zhoř, Daniela Sýkorová a další (Kolekce byla vystavena na německé ambasádě v Praze, Komorní galerii Domu fotografie Josefa Sudka a poté prostřednictvím ministerstva zahraničí putovala po Německu, 1999)

PO PÁDU – ANTHONY SUAU - BÝVALÝ SOVĚTSKÝ BLOK V PROMĚNĚ 1989–1999
(Staroměstská radnice, Praha)

ČESKÁ CESTA DO EU 1968–2004
(Staroměstská radnice, Praha, 2004)

OBRAZY VÁLKY – FOTOGRAFIE Z LET 1939-1945
(spolu s Vladimírem Remešem, Pražský hrad, Starý královský palác, 2005)

Oddíly výstavy:
Léta zmaru a naděje - autoři: Ladislav Sitenský, Zdeněk Tmej, Václav Chochola, Karel Ludwig, Tibor Honty, Otakar Jaroš, Miroslav Hák, Sláva Štochl a další
Volá Londýn – Erich Auerbach
Lidé, kteří zvítězili – sovětští fotoreportéři

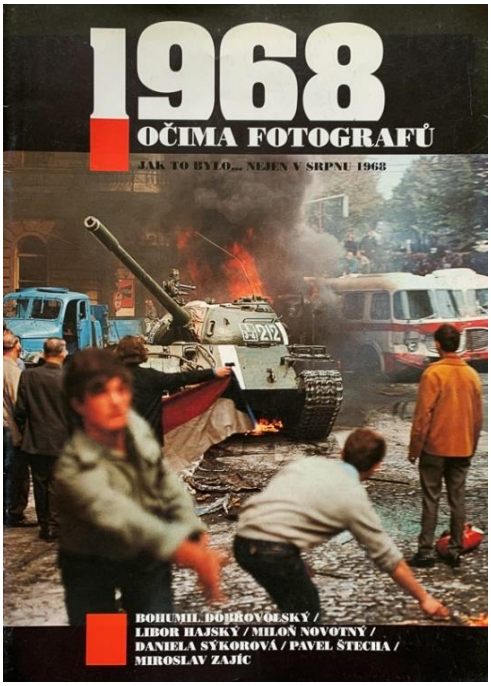

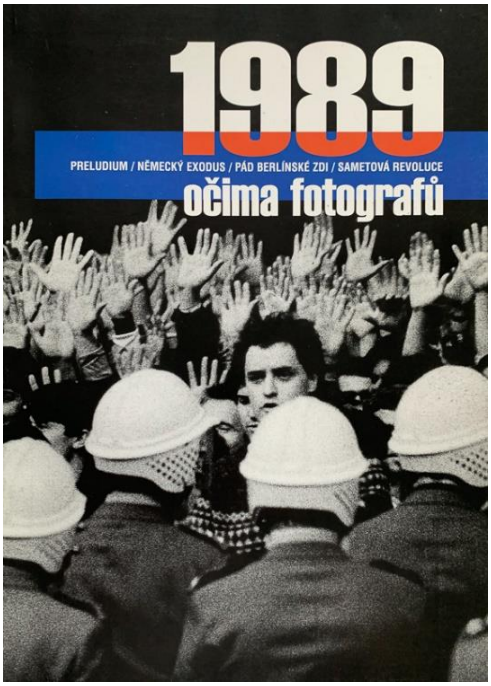

Katalogy výstav Rok 1968 očima fotografů, Rok 1989 očima fotografů, z archivu Daniely Mrázkové



Pozvánka na výstavu OSUDOVÉ CHVÍLE ČESKOSLOVENSKA – Obrazový příběh století, Praha 2018, z archivu Daniely Mrázkové

PAMĚŤ / MEMORY / PAMJAŤ – LÉTA VÁLKY 1939–1945
(spolu s Vladimírem Remešem, Staroměstská radnice, Praha, 2005)

VOLÁ LONDÝN / LONDON CALLING – ČESKOSLOVENSKÁ VLÁDA V EXILU 1939–1945
Výstava putovala prostřednictvím Ministerstva zahraničí po světě – především po Austrálii a USA

OSUDOVÉ CHVÍLE ČESKOSLOVENSKA – OBRAZOVÝ PŘÍBĚH STOLETÍ
(Staroměstská radnice, Praha, 2018 – výstavu doprovázela stejnojmenná kniha)

Šlo o skladbu převážně autorských celků složených do „příběhu“:
První světová válka
Voják s fotoaparátem Jindřich Bišický

Druhá světová válka
Československá vláda v exilu – Erich Auerbach
Okupace Československa – Ladislav Sitenský
Československý západní odboj – Ladislav Sitenský
Československý východní odboj – Otakar Jaroš
Ročník 21 – Zdeněk Tmej
Rok 1945 očima fotografů

Rok 1968 – konec nenaplněného snu
Srpen 1968 očima fotografů
Normalizace
Československý disent

Rok 1989 očima fotografů
Preludium
Německý exodus
Sametová revoluce

Havel Story – od disidenta po prezidenta
Prezident republiky slibuje…

1989: PÁD ŽELEZNÉ OPONY
(Pražský hrad, letohrádek Belveder a Královská zahrada, 2019)

Unikátní výstava byla obrazovým svědectvím o zlomovém roce 1989 ve střední Evropě, který znamenal konec komunismu v tzv. socialistickém bloku. Daniela Mrázková byla kurátorkou mezinárodní části zahrnující obrazové svědectví z Polska, Maďarska, Bulharska, Rumunska, NDR a události v Československu mimo tzv. Sametovou revoluci - tedy protirežimní demonstrace od srpna 1988 do října 1989 a úprk východních Němců přes Prahu na Západ. Téma Sametové revoluce kurátoroval Jaroslav Kučera s Dušanem Veselým. Téma pádu tzv. železné opony bylo takto komplexně ve fotografii zpracováno vůbec poprvé

4.3 VELKÉ OSOBNOSTI FOTOGRAFIE

Daniela Mrázková připravila řadu výstav významných osobností jak domácích, tak světových (viz chronologický přehled kurátorské činnosti). Z těch druhých jmenujme alespoň velkou postavu historie české fotografie, D. J. Růžičku, jehož práce prezentovala na výstavě *Drahomír Josef Růžička – 50 let barevné fotografie* na veletrhu Photokina 1986 v Kolíně nad Rýnem a pak na výstavě *Moderní piktorialismus D. J. Růžičky* (spolu s CH. Petersonem) v Galerii hl.m. Prahy a v Minneapolis Institute of Art v r. 1991. Anebo jmenujme i velkou osobnost maďarské fotografie Pétera Kornisse, jehož výstavu pod názvem *Touha po věčnosti - Péter Korniss* připravila v r. 2018 (Staroměstská radnice, Praha) a výrazně spolupracovala i na jeho retrospektivní výstavě a knize *Péter Korniss – Continuing Memories* v Hungarian National Gallery v Budapešti v r. 2017. (další viz chronologický přehled kurátorské činnosti)

DANIELA MRÁZKOVÁ O OSOBNOSTECH

vyňato z rozhovoru s Jurajem Mravcem, Xantypa 4/2004

Netajíte se tím, že velkou školou života pro Vás byla setkání s velkými postavami fotografie. Můžete například popsat kauzu Ansel Adams?

Šlo o peníze. Naše vydavatelství jen s obtížemi platilo za autorská práva, natož v dolarech – to tu vůbec nebylo zvykem. Byla jsem pověřena spojit se s autory (kniha Příběh fotografie) a dohodnout s nimi použití jejich fotografií v knize zdarma. Naštěstí jsem většinou uspěla. Horší to bylo v případech, kdy autorská práva už vlastnili potomci, a v případech, kdy autory nekompromisně zastupovaly agentury. Tehdy docházelo ke komplikovaným a kuriózním situacím. Tak tomu bylo i s Adamsem.

Prý jste si s jeho obchodními zástupci vyměnila několik dopisů, a přesto se zdálo, že to nikam nevede…

Postupně snižovali částku, kterou chtěli za souhlas k použití Adamsových fotografií. My si však nemohli dovolit zaplatit ani dolar. Nakonec jsem jim to jasně napsala a přidala k tomu slušný dovětek: „Bohužel za této situace bude muset jméno Ansela Adamse v knize chybět.“ Potom se však překvapivě probudil a ozval sám Ansel. Obchodní agent to už zřejmě nevydržel a s celou věcí se mu svěřil. Najednou mi přišla poštou obrovská obálka přímo od mistra s jeho originály a povolením k jejich publikování.

Jak došlo k tomu, že Vás Arnold Newman tak kuriózně portrétoval?

V roce 1989 jsem mu na pražské Staroměstské radnici připravila jeho osobní výstavu. Přijel i s manželkou Augustou… Zavedla jsem ho tehdy i do Mánesa, kde měl rovněž vystavené své fotografie v rámci mezinárodní výstavy 150 let fotografie. Chtěl mě vyfotografovat před svými a Karshovými obrazy a zavelel: ´Dej si ruce v bok!´ Zeptala jsem se ho ´Proč?´ ´Protože tě vidím jako ženu s rukama v bok,´ odpověděl.



Daniela Mrázková objektivem Arnolda Newmana, z archivu Daniely Mrázkové



Arnold Newman s manželkou Augustou na Karlově mostě, Praha 1989, z archivu Daniely Mrázkové

ARNOLD NEWMAN – FOTOGRAFIE

(Staroměstská radnice, Praha 30.6. – 17.9. 1989)

Retrospektiva portrétisty osobností - malířů, spisovatelů, politiků, hudebníků, básníků, vědců, herců i manažerů průmyslu, se konala na pražské Staroměstské radnici souběžně s výstavami ke 150. letému výročí fotografie v Mánesu, Valdštejnské jízdárně a v Domě U Kamenného zvonu (Cesty československé fotografie v souvislosti s vydáním stejnojmenné knihy).

Zájem navštívit Československo a uspořádat výstavu projevil Arnold Newman na jaře 1989 během rozhovoru s Mrázkovou v jeho studiu na Západní 67.ulici newyorského Manhattanu. Nejdřív se však na pražské Staroměstské radnici objevila jeho výstava, a pak, počátkem podzimu, se objevil i on sám, doprovázen svou ženou Augustou.

Součástí programu výstavy byly i Newmanovy dvě přednášky, které se těšily mimořádnému zájmu.



S Arnoldem Newmanem na jeho výstavě na chodbě Staroměstské radnice v Praze, 1989, z archivu Daniely Mrázkové

ARNOLD NEWMAN O PRAVDIVOSTI FOTOGRAFIE

Výňatek z rozhovoru Daniely Mrázkové s Arnoldem Newmanem, z připravované knihy:

Kdy je fotografie pravdivá?

Fotografie je vždycky interpretací reality. A pravdivost interpretace? Skutečný umělec umí dokonale proniknout pod povrch věcí a jevů, do nitra lidí. Fyzická podoba člověka, jeho vnitřní kvality, vztah ke

světu, v němž žije – to všechno je u portrétovaného pro mne důležité. A potom ještě – moje intuice. Bez intuice by mi sebevětší znalost toho či onoho člověka nepomohla. Vždycky jsem se snažil vytvářet symboly toho, co fotografuji. Doufám tedy, že i většina mých portrétů je symbolická. A tedy - pravdivá.

Můžete uvést nějaký příklad?

Když mě v Lifu požádali, abych jel do Německa vyfotografovat Alfreda Kruppa, odmítl jsem s vysvětlením, že toho válečného zločince, který poslal na smrt tolik lidí, považuji za ďábla. A oni na to, že to je dobře. Tak jsem ho tak udělal. Ten můj portrét ho pak celý další život pronásledoval. Sliboval mi dokonce pomstu, moc se zlobil, ale já jsem se radoval. Pakliže bych měl být zapsán do historie díky jediné fotografii, měla by to být právě tato. Slovo portrét je pro mne nepřesné, je příliš omezující. Já neportrétuji, ale interpretuji člověka. Proto je moje fotografie Marca Chagalla plná mystérie a snímek Marilyn Monroe zase naplněn dramatem, rozporuplností a tragikou jejího života. Vznikl jednoho pozdního večera v kruhu blízkých přátel, v jedné z důvěrných chvil, kdy cítila potřebu se svěřovat.

V závěru rozhovoru s Arnoldem Newmanem Daniela Mrázková citlivě zmiňuje i rodinnou historii a fotograf naznačuje způsob, jímž se s ní vypořádává:

Když jsem Vás a Vaši ženu odvezla na Vaše přání do Terezína, kde Augustini blízcí jako Židé žili několik let v nacistické internaci a pak tam i zemřeli, ztratil jste se nám na pár hodin se svým fotoaparátem. Co jste tam fotografoval? Ukážete mi ty snímky?

Ne. Neukážu je vůbec nikomu. Potřeboval jsem se po svém vypořádat sám se sebou. S tím, co se v těch místech dělo. Co dokázali dělat lidé jiným lidem. Nezlobte se, Danielo…

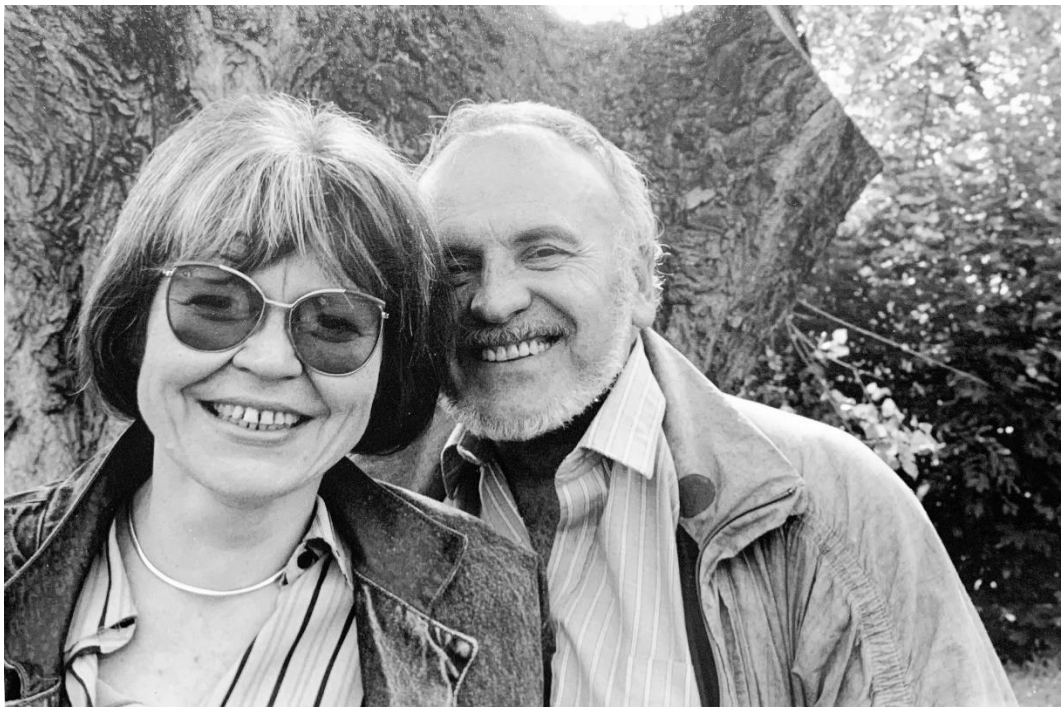

Arnold Newman: Daniela Mrázková a Vladimír Remeš cestou do Terezína, 1989, z archivu Daniely Mrázkové

LENNART NILSSON - TAJEMSTVÍ ŽIVOTA

(Galerie Ambit Velkých bratrů Františkánů, Praha, 1996 a Staroměstská radnice, Praha 2000)

Daniela Mrázková toužila uspořádat výstavu Lennarta Nilssona od roku 1965, kdy v časopisu Life poprvé uviděla jeho snímky lidského zárodku uvnitř těla matky. Tento záměr se podařilo uskutečnit v roce 1996 v Praze prostřednictvím Hasselbladova fotografického centra v Göteborgu. Zájem o výstavu předčil očekávání samotné kurátorky. Výstava se stala cílem zamilovaných párů, těhotných žen i školních výprav. Během příprav se Lennart Nilsson svěřil, že některé z jeho snímků vznikaly před lety právě v Československu – v Ústavu péče o matku a dítě v Praze-Podolí.

3. března 2000 byla v Praze na Staroměstské radnici, tentokrát již za účasti svého autora, zahájena druhá výstava Tajemství života, která vzbudila ještě větší zájem, než ta předchozí. Dlouhé fronty u vstupu do výstavních prostor svědčily o tom, jak jsou snímky zachycující zázrak vzniku a vývoje člověka, stejně jako další děje v lidském těle, pro návštěvníky atraktivní.

LENNART NILSSON VYPRÁVÍ O SVÝCH FOTOGRAFIÍCH

Výňatek z rozhovoru Daniely Mrázkové s Lennartem Nilssonem z připravované knihy:

Vaše výstava i Vy sám jdete tak říkajíc na dračku. I když jsou některé ze snímků víc než tři desítky let staré. Čím si to vysvětlujete?

Ta výstava je o nás všech. Je o našem životě před životem, který je pro nás obklopen tajemnem. Individuálním tajemnem každého z nás. Proto nás tak přitahuje. Pro každou další a další generaci je to fascinující, magické téma našeho minulého života.

Mezi Vašimi spolupracujícími institucemi je i pražský Ústav péče o matku a dítě, kde jste od druhé poloviny 80. let úzce pracoval s českými odborníky, především s profesorem Janem E. Jiráskem a profesorem Antonínem Zwingerem.

Ano, v Praze také vznikl snímek šestnáctitýdenního embrya chlapce v lůně matky, Tomáše Klatovského, který je součástí výstavy. Tomášovi je dnes už deset let a mám se s ním dnes setkat. Na takovou událost se vždycky moc těším. Je to završení zázraku, k němuž dochází v těle matky. A potom, je to vlastně i jedno z ´mých dětí´.



Lennart Nilsson s Tomášem Klatovským, chlapcem zachyceným v lůně matky. Foto: Radim Beznoska, z archivu Daniely Mrázkové



James Nachtwey, Somálská matka, Fotografie roku World Press Photo 1993

JAMES NACHTWEY – FOTOGRAF ROKU

(Karolinum, Praha 1994)

Výstava v Praze se konala poté, co v roce 1993 získal James Nachtwey ve světové soutěži World Press Photo hlavní cenu – titul Fotografie roku.

CO PRO JAMESE NACHTWEYE ZNAMENÁ HLAVNÍ CENA WORLD PRESS PHOTO

Výňatek z rozhovoru Daniely Mrázkové s Jamesem Nachtweyem z připravované knihy:

Znamená pro Vás hlavní cena světové soutěže něco? Nepřipadá Vám tohle známkování snímků pořízených často v drastických podmínkách poněkud plytké, ba absurdní?

Znamená to pro mne moc a plytké mi to nepřipadá, naopak: Považuji to za jedinečnou možnost, jak hlasitě upozornit na důležité věci. Hlavní cenu jsem tentokrát dostal za snímek somálské matky nesoucí své mrtvé dítě k pohřbení do vyprahlé půdy. Úporné sucho spolu s hladomorem, na němž se výrazně podílí i občanská válka, je v poslední době příčinou smrti téměř dvou miliónů lidí. V nejpostiženějších oblastech jich umírá víc než dvě stě denně. Mezinárodní letecká humanitární pomoc je tvrdě brzděna ozbrojenými gangy příslušníků klanů, které plení sklady potravin a brání tak distribuci tolik potřebné obživy obyvatel. O tom by měla světová veřejnost vědět! Jsem přesvědčen, že sdělovací prostředky hrají klíčovou roli v mobilizaci veřejného mínění. Nefotografuju pro zábavu nebo pro peníze, ale proto, že chci podávat svědectví. Oceněné snímky, zvlášť titulem nejvyšším, znamenají širokou mezinárodní publicitu, a o tu mi jde. Nad tím, čeho jsem svědkem, uvnitř své duše pláču, ale fotografuju, protože je důležité, aby plakali i ostatní, aby chtěli dělat něco proti tomu, co se děje.

Jste známý jako válečný fotograf. Nyní jste zaujal strhujícími obrazy bídy. Je rozdíl mezi fotografováním smrti ve válce a umíráním z hladu v míru?

Rozdíl je podstatný. I když konečný efekt – smrt – je stejný. Ve válce obvykle platí jakás takás pravidla, člověk v ní může do jisté míry brát osud do vlastních rukou, může o svůj život bojovat. Hlad, který je občas důsledkem války, žádná pravidla nemá, člověk je mu vydán všanc bez boje. Hladovění je hrůznější než válka. I přístup fotografa je nutně rozdílný. Zatímco v prvním případě fotografuji události, akce, prostě pohyb, v němž lidské osudy mají jakousi šanci – ve druhém případě fotografuji beznadějný stav, bytosti bez šance, protože boj, který tu šanci vždycky obsahuje, zde není možný. S nepřítelem mohu bojovat – s hladem nikoli. První případ v sobě zahrnuje naději – druhý beznaděj. Jako fotograf to vím a z mých snímků je to, alespoň v to věřím, cítit.

4.5 CZECH PRESS PHOTO

V r. 1995 Daniela Mrázková založila a až do roku 2014 organizovala soutěž a výstavy *CZECH PRESS PHOTO*, konané pod záštitou prezidenta České republiky, ministra kultury a primátora Prahy. Soutěž se za dobu působení Daniely Mrázkové stala důležitou platformou pro prezentaci československého fotožurnalismu.

Výstavy ze soutěže Czech Press Photo v letech 1995 – 1996 probíhaly v Galerii Ambit, Praha a v letech 1996-2014 na Staroměstské radnici v Praze. Výstavy každoročně doprovázely katalogy.

Výroční knižní publikace:
CZECH PRESS PHOTO - Fotografie desetiletí, 2004
CZECH PRESS PHOTO, 15 let, 2009
The Best of CZECH PRESS PHOTO - obrazy dvou desetiletí, 2014

Upravené výstavní kolekce putovaly každoročně prostřednictvím Českých center po světě.

V Galerii Josefa Sudka každoročně probíhaly výstavy držitelů Grantů pražského primátora udělované v rámci soutěže Czech Press Photo na zachycování proměn hlavního města – výstava *Jana Ságla, Karla Kuklíka, Libuše Rudinské, Marie Kracíkové, Jiřího Křenka, Herberta Slavíka, Štěpánky Stein a Salima Issy, Jana Schejbala, Karla Cudlína, Dany Kyndrové, Jana Zatorského* a dalších.

Zde se rovněž svými výstavami prezentovali fotografové-členové mezinárodních porot CPP – např. *Frank Fournier, Nikolaj Rachmanov, Hans-Joachim Ellerbrock, Sergej Maksimišin, Petr Josek, Valerij Ščekoldin* a další.

Této soutěži se podrobněji ve své teoretické diplomové práci z ITF FPF SU věnuje Roman Vondrouš (Dvě dekády Czech Press Photo, 2014) Organizaci soutěže Czech Press Photo převzala po Daniele Mrázkové Veronika Souralová.

DANIELA MRÁZKOVÁ BILANCUJE U PŘÍLEŽITOSTI 20.VÝROČÍ SOUTĚŽE CZECH PRESS PHOTO:

Převzato z článku Jany Podskalské „Daniela Mrázková: Fotografie přitvrdily. Protože i svět je tvrdší“ z webu denik.cz

Nutí vás dvacítka bilancovat?

To víte, že ano. Soutěž vznikla v době, kdy naše žurnalistika měla za sebou více než čtyřicet let služby propagandě. Fotografové nebyli zvyklí na tu náhlou volnost, svobodný výběr témat a lidí, na to, že už nemusí fotit jen politiky. Všichni byli nadšení. Ale málokomu docházelo, že taková věc musí mít

profesionální parametry. Dnes porota posuzuje kolem čtyř tisíc prací, tehdy to byl dvojnásobek. Časem ale vykrystalizovalo to podstatné: kvalita i kvantita. V kategorii Lidé, o nichž se mluví jsme byli zpočátku zavaleni stovkami Havlů, Klausů a dalších. Pak začalo fotek ubývat, ale zvedla se kvalita. Je zajímavé po letech tyto trendy sledovat. Třeba jak je tahle zmiňovaná kategorie kritičtější než kdysi, nebo jak se zlepšila soutěžní kategorie Reportáž a Aktualita.

Bývá těžké vybrat Fotografii roku?

Jistě. Ale když se ohlédnu zpět, všechny přesně odpovídají podstatě této ceny. Strašně se třeba diskutovalo o vítězné fotce z roku 2002, kdy řádily povodně. Porota vybrala tu se slonem Kádirem z pražské Zoo, jemuž je z vody vidět už jen chobot. Byly to jeho poslední vteřiny. Řada lidí to hrozně kritizovala: že se topili lidé a my vybereme slona. Ale ta fotografie dodnes funguje, protože je v ní zvláštní paradox. Exotické zvíře topící se uprostřed Evropy…

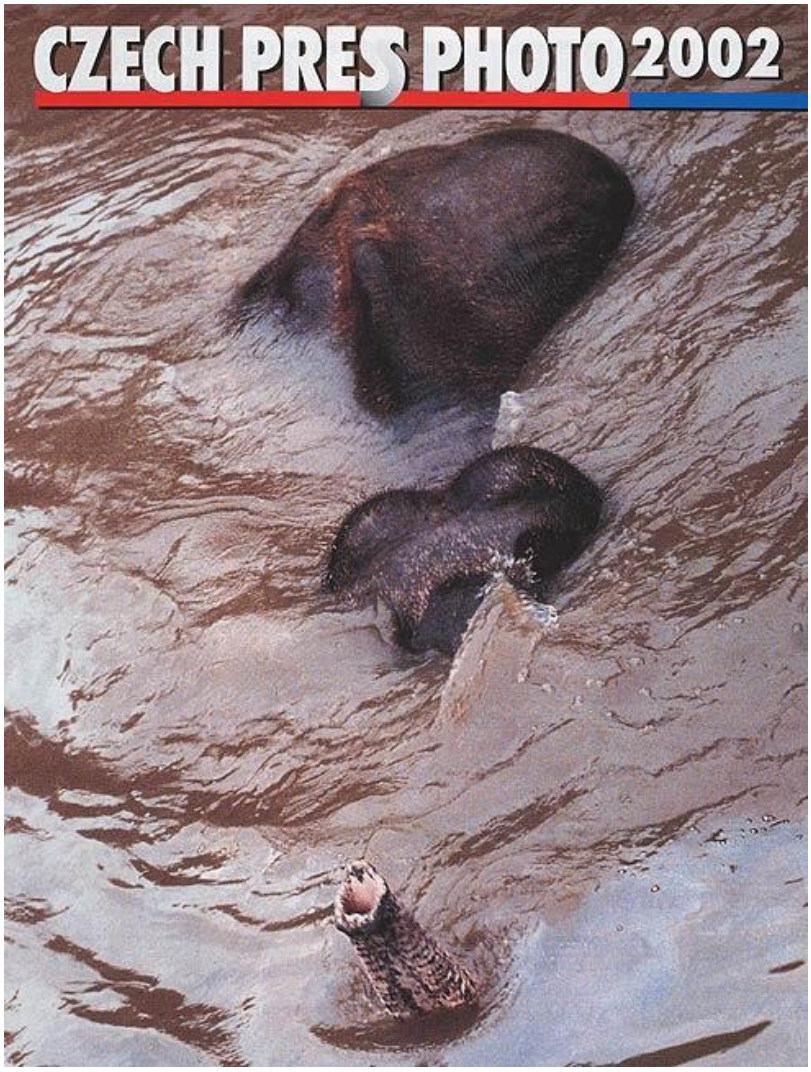

René Jakl: Poslední minuty slona Kádira (Fotografie roku 2002),
Z archivu Daniely Mrázkové

4.6 TEMATICKÉ VÝSTAVY

Tematických výstav Daniela Mrázková kurátorovala dlouhou řadu. Kromě těch, co jsou zařazeny v jiných oddílech, neboť termín „tematické výstavy“ je všezahrnující, jmenujme alespoň:

KRAJINA A KRAJINA

(Výstavní síň Fotochema, Praha 1988)
Představila téma na českých a slovenských pracích od 19. století po poslední dekádu století dvacátého, a to od klasické krajiny až po krajinu duše.

A HUDBA HRAJE – JOSEF SUDEK OČIMA FOTOGRAFŮ

(Galerie Ambit menších bratrů františkánů, Praha 1996)
Populární osobnost Josefa Sudka byla neustálým předmětem zájmu malířů i fotografů. Výstavu doprovázela stejnojmenná kniha s citáty Josefa Sudka

HAVEL STORY

(v rámci Interkamery 1997, hala Konsolidační banky, Praha)
Pohled několika desítek fotografů na nejpopulárnější osobnost 90.let sestavený do příběhu

NÁVRATY K AKTU

(Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha, 1997)
Autorské soubory Zdeňka Virta, Miloslava Stibora, Milana Borovičky, Olgy Bleyové. Na další výstavě věnované „návratům k žánrům“, byl samostatně vystaven Taras Kuščynskyj.

CUBA SI... - FOTOGRAFIE Z KONCE TISÍCILETÍ

(Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka)
Autorské soubory osmi kubánských fotografů a Josefa Strouhala

PRAHA POD VODOU

(spolu s Vladimírem Remešem, Staroměstská radnice, 2002, Czech Photo Gallery, 2012)
V roce povodňové katastrofy vznikla z impulsu Pražského magistrátu během pár týdnů výstavní kolekce několika desítek fotografů vyprávějící příběh hlavního města pod vodou´, která pak v různých verzích putovala prostřednictvím MZV po světě. Doprovozeno stejnojmennou knižní publikací, vydanou k repríze po deseti letech.

ZNÁMÉ TVÁŘE – FOTOGRAFICKÝ PORTRÉT ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ 1940–2002

(spolu s Vladimírem Remešem, Staroměstská radnice, Praha 2002)
Pohled 34 známých českých fotografů na známé osobnosti v časové chronologii od r. 1940 do roku konání výstavy

THE BEST OF AKT

(Czech Photo Gallery, 2014)
Autoři: Taras Kuščynskyj, Jan Saudek, Robert Vano, Pavel Brunclík, Antonín Tesař

PROVOKATÉŘI ČESKÉ FOTOGRAFIE
(Czech Photo Center, Praha, 2017)
Autoři: Taras, Saudek, Tesař



Daniela Mrázková s knihou Praha pod vodou - Drama pětisetleté vody ve fotografii na zahájení stejnojmenné výstavy v Czech Photo Gallery, 2012, foto Stanislav Peška, ČTK

5 OBRAZOVÝ PŘÍBĚH DANIELY MRÁZKOVÉ



Daniela Mrázková před snímky Arnolda Newmana na výstavě ke 150. výročí fotografie, Praha, Mánes, 1989



Daniela Mrázková a Václav Jírů v redakci revue Fotografie v ul. Victora Huga 4, 1962



Sergej Vasiljev z Čeljabinska portrétuje Daniela Mrázková coby už redaktorku Revue Fotografie v redakci budovy nakl. Orbis na Vinohradské třídě





Daniela Mrázková v redakci revue Fotografie na Vinohradské třídě, 1966

Foto Oldřich Karásek: Rozhovor s Raghu Raiem v redakci
Revue Fotografie. Zleva: Daniela Mrázková, Vladimír Remeš, Raghu Rai, Václav Jírů, 1971



Daniela Mrázková a Edward Hartwig, Praha 1971

V ROLI ŠÉFREDAKTORKY





Daniela Mrázková v porotě soutěže Interpressfoto,

Daniela Mrázková v redakci Revue Fotografie v Dlouhé třídě, cca 1975





Daniela Mrázková v redakci časopisu Reportér, Moskva, 1972

Daniela Mrázková v redakci Revue Fotografie v Dlouhé třídě, 1977





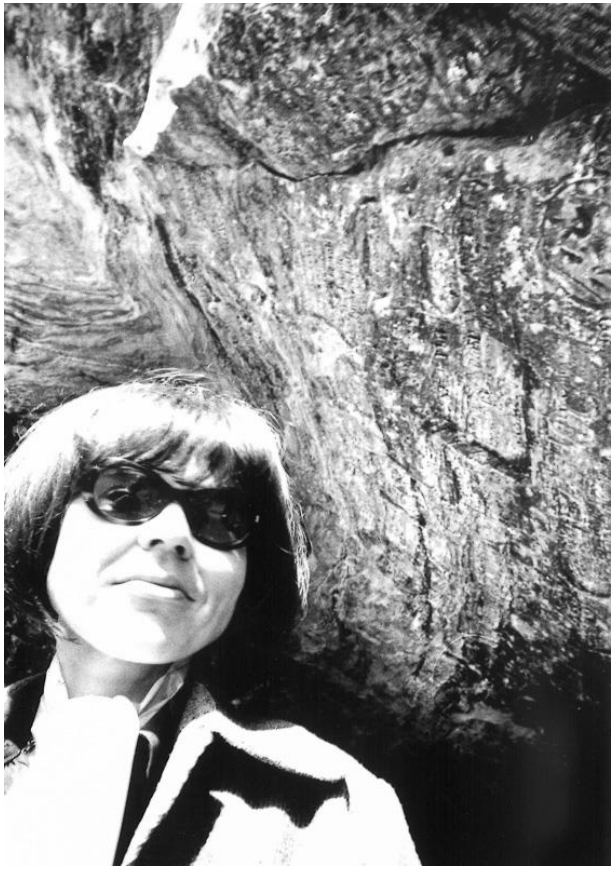

Daniela Mrázková objektivem Janise Krejcberga, Lotyšsko

Daniela Mrázková v redakci RF, 1977, objektivem Viktora Achlomova

Daniela Mrázková objektivem Gunāra Binde



Daniela Mrázková v ateliéru Vytase Luckuse objektivem Aleksandrase Macijauskase, Litva, 1986





Josef Sudek a Daniela Mrázková, Praha 1976

Josef Sudek vyzvedáván Daniela Mrázková u holiče, Praha 1976, foto: Ajvar Akis, Lotyšsko





S historikem fotografie Rudolfem Skopcem v redakci RF, 70. léta

S publicistou o fotografii Karlem Dvořákem, 70. léta

SE SOVĚTSKÝMI VÁLEČNÝMI REPORTÉRY V MOSKVĚ



Se sovětskými válečnými reportéry, v redakci časopisu Sovětské foto, Moskva, 1971

Zleva: Boris Kudojarov, prof. Filmové fakulty Lidia Dyko, Ivan Šagin, Georgij Zelma, Jakov Rjumkin. Galina Saňko, Daniela Mrázková, Alexandr Ustinov



Interview s Ivanem Šaginem

Daniela Mrázková a Vladimír Remeš v rozhovoru s Markem Reďkinem



Boris Kudojarov prezentuje své snímky z Leningradu v blokádě

A.Ustinov, G. Zelma, redaktor Sov.foto A.Budjak, A. Garanin, I.Šagin, B. Kudojarov



Anatolij Garanin prezentuje svůj diptych „Zločin a trest“

J. Rjumkin, G. Saňko, Daniela Mrázková







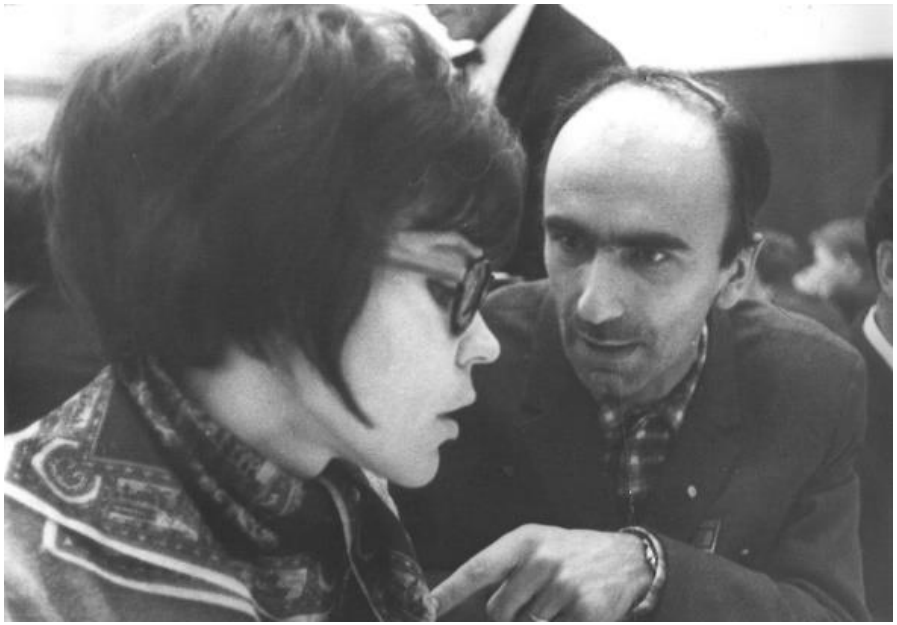



Rozhovor s historikem Anri Vartanovem

Rozhovor Vladimír Remeš a Daniela Mrázková s ředitelem APN (Agentury Novosti)





Vernisáž výstavy „Nepokojný reportér Dmitrij Baltermanc“, Výstavní síň Fotochema, Praha, 1972





S hosty vernisáže „Fotografovali válku“ v Praze – s Markem Reďkinem a Galinou Saňko. Pořadatelem byl Čs.svaz novinářů, květen 1975

S Jerzy Olekem na vernisáži „Fotografovali válku“ ve Wroclavi, 1977

NA FESTIVALU V ARLES



Na fotofestivalu v Arles, Francie, 1976, kde D.M. přednášela o fotopublikacích v Československu



Brassai, Ansel Adams, Jacques-Henri Lartigue



Jacques-Henri Lartigue a Ansel Adams



Daniela Mrázková na fotofestivalu v Arles, 1976



Ředitel vydavatelství časopisů Orbis Štěpán Engel
předává Daniele Mrázkové výroční cenu nakladatelství, 1977

POROTA INTERFOTO V MOSKVĚ



Daniela Mrázková, Dmitrij Baltermanc a Kishor Parekh v porotě Interfoto v Moskvě







D.M. hodnotí Interfoto na presskonferenci v Moskvě

D.M. přestřihává pásku výstavy Interfoto v Moskvě spolu s Dmitrijem Baltermancem

S šéfredaktorem časopisu Reportér Sokolovem v Moskvě

VÝSTAVA EARLY SOVIET PHOTOGRAPHERS V OXFORDU





Na vernisáži Early Soviet Photographers v MOMA, Oxford, 1982, foto: Líba Taylor





Na vernisáži Early Soviet Photographers v Muzeu moderního umění v Oxfordu, 1982, foto: Líba Taylor

Na vernisáži Early Soviet Photographers v Oxfordu, zleva: grafik výstavy David King a historik A.J.P. Taylor, foto: Líba Taylor





Ředitel MOMA, Oxford David Elliott, foto: Líba Taylor

Studenti naslouchají přednášce, foto: Líba Taylor

S FOTOGRAFY SOVĚTSKÝCH REPUBLIK







Aleksandrasem Macijauskasem, Litva

S Vytasem Luckusem a Romuldasem Požerskisem, Litva, 1986, foto: Aleksandras Macijauskas

S Antanasem Sutkusem, Litva, 1986





Daniela Mrázková v Lotyšsku

Daniela Mrázková v Lotyšsku, foto: Gunārs Binde



Daniela Mrázková v Lotyšsku



Setkání s fotografy v Leningradu, 1984



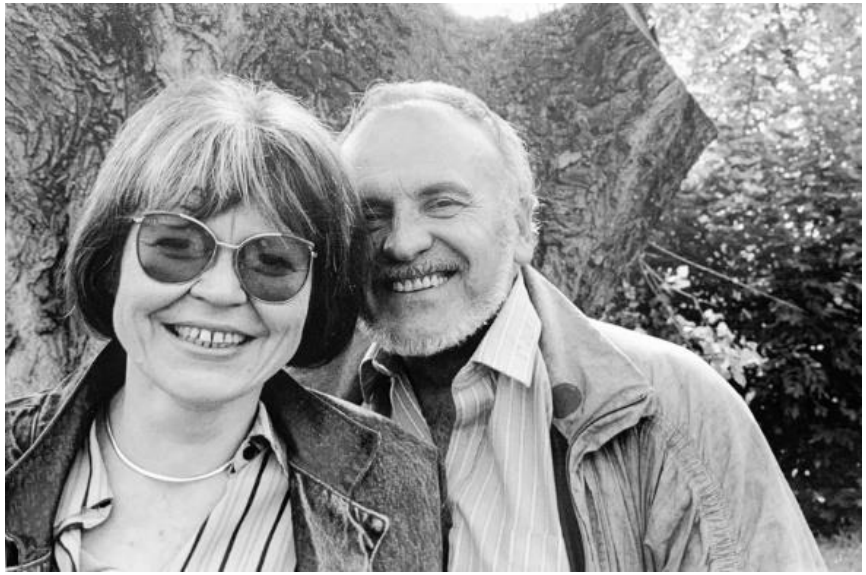

S Arnoldem Newmanem na jeho výstavě na chodbě Staroměstské radnice v Praze, 1989

Arnold Newman: Daniela Mrázková a Vladimír Remeš cestou do Terezína, 1989



Daniela Mrázková v porotě World Press Photo, Amsterdam 1983

FOTOGRAFIE S HISTORICKOU PAMĚTÍ





Daniela Mrázková zahajuje výstavu OSUDOVÉ CHVÍLE ČESKOSLOVENSKA – Obrazový příběh století, (Staroměstská radnice, Praha, 2018), foto: Jiří Kocián

Marta Kubišová na zahájení výstavy Rok 1968 očima fotografů (Staroměstská radnice, Praha, 1998)





Mezinárodní porota Czech Press Photo, 1997

Daniela Mrázková připravuje tiskovou zprávu Czech Press Photo 2013, Rezidence primátora hl.m. Prahy, foto: Jiří Kocián

6 ROZHOVOR S VLADIMÍREM BIRGUSEM

Kdy jste se poprvé seznámil s Danielou Mrázkovou resp. s její prací?

Už jako student gymnázia jsem kupoval Revue Fotografie, takže samozřejmě už tehdy jsem znal její články. Když jsem potom studoval na Filozofické fakultě Univerzity Palackého, kterou mimochodem ona taky absolvovala, museli jsme každý rok absolvovat dvoutýdenní praxi. A protože už tehdy jsem intenzivně fotografoval, vystavoval, připravoval fotografické výstavy pro olomouckou Galerii v podloubí a psal recenze výstav, chtěl jsem ji absolvovat v nějakém fotografickém časopise. První takovou praxi jsem strávil v redakci Československé fotografie, kterou tehdy vedla Eva Horská. Na jedné straně publikovala i kvalitní fotografie nebo pod pseudonymem Libuše Kovářová texty Václava Zykmunda, který byl tehdy „na indexu“, ale na druhé straně dávala velký prostor mizerným snímkům v duchu komunistické propagandy a měla ohromný strach, aby v srpnovém čísle nevyšla jediná fotografie, která by jakkoliv mohla evokovat vzpomínky na okupaci v srpnu 1968. Což většinou řešila obrázky různých zvířátek. O rok později jsem na praxi v Revue Fotografie poznal, že ani v době normalizace není třeba být tak apriorně vystrašený a i v husákovském Československu je možno vydávat jeden z nejlepších fotografických časopisů, jaké tehdy vycházely. Dodnes jsem Daniele Mrázkové vděčný, že mne na tu praxi přijala, že mi ukázala, jak se takový časopis dělá, jaké mezinárodní kontakty je možno i v té mizerné době mít a že mi dala příležitost publikovat vlastní fotografie i texty. Pořád si pamatuji na ten krásný pocit, když jsem v roce 1977 otevřel druhé číslo Revue Fotografie a našel jsem tam svých sedm fotografií. Ve stejném čísle v němž vyšly medailony Ralpha Gibsona, Duanea Michalse, Ernsta Haase a Lindy Benedict-Jonesové! Bohužel doba, kdy Mrázková tak skvěle vedla Revue Fotografie, netrvala dlouho. Už o rok později se změnilo zaměření vydavatele, z něhož se stala propagační agentura, a šéfredaktorem se stal Jiří Heger, jehož prostřednictvím začal koncepci znovu ovlivňovat Václav Jírů. A během neuvěřitelně krátké doby se radikálně snížila obsahová kvalita i grafické úprava časopisu.

Jaký význam z Vašeho pohledu má Daniela Mrázková pro českou i světovou fotografii?

Významně pomáhala české fotografii pronikat do světa i českému a taky sovětskému publiku poznávat světovou fotografii. To, že v Československu a dokonce i v kulturně izolovaném Sovětském svazu mohli čtenáři Revue Fotografie vidět díla Diany Arbusové, Charlese Harbutta či Joan Liftinové, bylo moc důležité. V sedmdesátých letech kromě Anny Fárové a částečně Petra Tauska a Antonína Dufka u nás nikdo neměl tak intenzivní kontakty s mezinárodní fotografickou scénou. Těch využila nejenom k propagaci české fotografie, ale výrazně přispěla k tomu, že svět objevil kvality ruské nebo litevské fotografie. Pro českou fotografii má značný význam i Czech Press Photo.

Jakou část práce Daniely Mrázkové nebo konkrétní výstavu považujete za zásadní?

Z mezinárodního hlediska to bylo první odborné zpracování sovětské válečné fotografie, z níž se do vydání knihy Fotografovali válku zpravidla publikovaly jenom ideologicky správné snímky ideologicky neproblematických autorů. Za její nejvýznamnější výstavní počin považuji výstavu 150 let fotografie, do níž se jí podařilo získat zásadní díla předních světových tvůrců a současně i objevit mnoho méně známých prací.

Co považujete za stěžejní přínos Daniely Mrázkové v tematickém bloku sovětské fotografie, kterému se tato práce věnuje?

Kromě zpracování sovětské válečné fotoreportáže považuji za zásadní její přínos v objevování a mezinárodním prosazování aktuální ruské a pobaltské fotografie. Kniha a výstava Another Russia měly skutečně veliký význam.

7 LÍBA TAYLOR O DANIELE MRÁZKOVÉ

Kdy jste se poprvé seznámila s Danielou Mrázkovou resp. s její prací?

V době kdy jsem studovala u Davida Hurna v School of Documentary Photography v Newportu, tak jsme jeli s kolegy navštívit fotografický festival v Arles. V rámci programu měla Daniela přednášku o české fotografii. Psal se rok 1976.

V roce 1982 jsem s ní udělala rozhovor do British Journal of Photography. Také jsem ji propojila s ředitelem Thames & Hudson Thomasem Neurathem, který ji nakonec vydal knihu Another Russia.

Co si myslíte, že bylo pro „západ" zajímavé na fotografiích, které Daniela Mrázková v této knize představila? Vzhledem k tomu, že jste žila dlouhou dobu v Anglii, tak na to můžete mít pohled i z „druhé strany".

Určitě je zajímalo co se dělo na druhé a málo známé straně. Komunikace mezi východní a západní Evropou nebyla jednoduchá, cokoliv dobrého přišlo z komunistického bloku na západ, vzbuzovalo nesmírný zájem. To byl případ i této knihy.

Je důležité si uvědomit, že v té době se i současná československá fotografie těžko dostávala na západ. Známý ze současných fotografů byl hlavně Koudelka. Protože utekl a stal se členem Magnum Photos, kteří mu dělali velkou reklamu, stal se jediným (spolu s Markétou Luskačovou, která se provdala do Anglie a poté pracovala na britských tématech) opravdu známým českým fotografem.

Jaký význam z Vašeho pohledu má Daniela Mrázková pro českou fotografii?

Poté co Anna Fárová podepsala Chartu 77, tak se z mého pohledu Daniela Mrázková stala nejvýraznější osobností, která systematicky představovala fotku veřejnosti. Časopisecky, knižně, výstavně, přednáškově v zahraničí.

Jakou část práce Daniela Mrázková nebo konkrétní výstavu považujete za zásadní?

Daniela pomáhala dostat naši fotku do světa a současně světovou fotku do Československa. Založení soutěže Czech Press Photo považuju za zásadní počin.



RUSSIAN PHOTOGRAPHY AND THE REVOLUTION

LIBA TAYLOR

The current exhibition at the Museum of Modern Art in Oxford 'Early Soviet Photographers' has been devised by the Czech photo-historian Daniela Mrázková and Vladimír Remeš. Daniela Mrázková is a graduate in Russian Language, Literature and History from the Charles University in Prague. She has been writing about photography since the age of twenty and was the editor of the glossy quarterly *Revue Fotografie*, published in Czechoslovakia, for eight years. Vladimír Remeš is a graduate in Film and Television Theory from the Prague Film School.

For the past ten years Daniela and Vladimír have been actively researching and studying Russian photography from its beginnings up to the present time. The first result of their work was a book *Russian War Photography* which was also published in this country. The latest are a book of photographs entitled *The Soviet Union between 1917-1941*, published in West Germany, and the accompanying exhibition currently in Oxford.

Both authors live and work in Prague. Here are some extracts from their conversation with Liba Taylor.

L.T. *How did you both get involved with Russian photography?*

D.M. Well, I used to work on a magazine in Czechoslovakia called *Revue Fotografie* which was published in Czech and Russian. The Russian edition ran to 60 000-70 000 copies which, for a specialist magazine, is quite high. The Czech edition published about 25 000-30 000 copies. At that time a new generation of photographers was coming up in Russia after a period of hard schematism in the 1950s. Our magazine was opening a window to the world for them and they reacted with their work.

Suddenly, there was an incredible dialogue between them and our magazine, and gradually I got to know a number of them. That was how it began . . . Then I began to take a more serious interest, I noticed many things, including the fact that international Year Books included photographers from all of Western Europe but not Eastern European countries or the Soviet Union, with some 120 million people and a corresponding number of working photographers. And they were missing not only from annuals and magazines but from histories of photography as well.

Did you intend Revue Fotografie *to be a vehicle for promoting Russian photography?*

D.M. *Revue Fotografie* tried to be a bridge between Western and Eastern photography. When I started to write about photography myself one could say that I was promoting Russian photography — although that wasn't what I'd meant. I was interested in good work and often I was pleasantly surprised.

V.R. The Russians still don't have a magazine like *Revue*. They have *Soviet Photo*, which caters mainly for amateurs.

D.M. Suddenly the contact with contemporary photography wasn't enough and I started asking myself questions — where did it come from? What were its historical connections? In 1971 there was a large exhibition in Prague called 'Russian Creative Photography' which toured the world. It was put together by the APM Agency. Included in it were photos from the Second World War and they were the most interesting in the show except for photographs of the October Revolution. But there were only a few of those; they obviously weren't artistic enough. Suddenly we were seeing many more war pictures than had ever been seen before.

When we went to the exhibition we were touched, almost surprised, by the emotional impact and strength of the photographs. I still remember which photograph touched me most. At the time I had a baby daughter — what struck me was a photo taken by Galina Stankova. It was of a waif with waiting on it. It said 'Mummy, Daddy and I come here every morning at 10a.m. waiting for you.'

Many Russian photographers, at least those working for newspapers, must have photographed the War, so Vladimír and I decided to go to Moscow and ask *Soviet Photo* to organise a meeting for us with some of the war photographers. We intended to do a TV film and we went with tape recorders and lots of tapes — that was the beginning of our war book.

The most interesting thing about that first meeting was that the photographers who gathered together hadn't seen each other for years and had never before been invited to participate in a recorded discussion. They had been rivals during the War, from *Pravda* and *Izvestia* and now they were meeting again and the rivalry continued. They discussed their picture and argued and shouted but all with good humour.

V.R. The heart of the matter is that they were all photo-journalists. Their work was all-important. They were even prepared to risk their lives for it. An example is Tomin, who was the first photographer to get a picture of the victorious flag over the Reichstag in Berlin. To get it he had to get into an aeroplane and fly about 300 metres up, while being shot at from below. It wasn't very funny!

And then, to get the photograph to his newspaper in Moscow, he had to *steal* a plane and risk the death penalty but he got the film to Moscow and the next day he came back in the same plane and showed his colleagues the newspaper with his picture on the front page. In fact, *Pravda* had the photo even before the Western papers, whose reporters could not get there because the Front was closed.

Vladimir, what was your interest in Russian photography?

V.R. My interest in Russian war photography started after contact with Russian war journalism. It was a type of journalism I wasn't familiar with. I am ten years older than Daniela and having seen the photos, I suspected that behind the pictures must hide real men. I also had another interest in the war. My grandfather during the First World War was sent to all the Fronts. When I was a little boy I heard his stories and they surfaced again when I saw the photos at the Prague exhibition. Daniela wasn't in favour. She was on the magazine at the time and the pictures that contemporary Russians were sending in were not documentary.

D.M. It's true that at first I wasn't terribly keen about Vladimír's passion for war photography. For one thing I'm a war baby and my childhood in the fifties was spent being fed on war themes. But the exhibition gave me the impulse and meeting the photographers and seeing their work gave me the necessary impetus. Many of the photos were unknown outside the Soviet Union. Suddenly, I wanted to discover them all. Why was the work so strong? What motivated them? Why didn't anyone know their work? Why didn't the Russians themselves show it so the world could see it? There were many unanswered questions to which I wanted to find the answers.

V.R. I somehow subconsciously yearned to uncover the life which I knew existed. I wanted to discover the men who had gone through hell to get their pictures. One problem was — how would we present it? It didn't occur to us at first to do a book. I wanted to do a film for television. We finally did one but it was bad.

Did you find out why so many of the pictures weren't known — why the Russians themselves did not exhibit them?

D.M. Now we know, obviously. Russian photography, since the Revolution in 1917 had functioned as a vehicle of propaganda. And it was the same for the Second World War. That means that photographs published at that time had to have a message. Their chief aim was to motivate people to fight and to depict heroism. Towards the end of the war they were used to calm emotions. The authorities did not accept pictures which showed that War wasn't only heroic but was also about suffering, and terrible personal tragedy. They failed to show all the aspects of war.

That was the reason why, after the war, the Soviets didn't publish a large number of the photographs. We both think that Russian photography is a very strong chapter in the history of world war photography. The Russians achieved incredible things. Despite the fact that they weren't meant to photograph the pain, the suffering, the inner shaking and the fear of the people, they did it. They did it because they had to, because as a photographer, a photojournalist, each photographed what touched them emotionally, what they were most closely involved in.

V.R. They were involved in the war but as human beings not as professional correspondents. It is important to see that the official line on photography was the same as the official line on propaganda. It was influenced by the personality cult. There and then was born the man who never dies; man as an example of all human attributes. This has some value as propaganda but for a historian its only value lies in understanding how a certain thing is seen at a certain time. It is not a picture of real life and we wanted to find that real life in existing war material, just as in our second book on the 1920s and 1930s we wanted to discover the real revolutionary feel. The war book shows the attitudes of people who were pushed into a situation from which there was no way out.

D.M. One could see how people lived through the siege of Leningrad, how they lived through the fighting at Stalingrad, the blockade of Moscow, how they retreated, how they left their homes — all this had never been collected in authentic documents before.

How did you decide what to put in the book?

D.M. We set a criterion that the pictures in the book must also have photographic quality. We wanted to show the Second World War, the Russian war reportage, by using emotionally stong pictures but they had to be good photographs too. In the third section we included the greatest photographers. About 140 photos were used from several hundred.

V.R. We were aware of doing, to a certain extent, pioneering work but we weren't expecting the amazing response. We came into contact with people who started to take pictures before the war. The war photographs were the logical outcome of their work. We thought it would also be interesting to trace their photography back to where it began. In the war pictures there was an encounter with several generations. Dimka Baltermac, for example, began to photograph the war as a young university teacher, while many others were at the height of their careers at the time. When we were collecting the war material we saw the work done before the war so in the end we also had a good collection of their pictures from the 1920s and 1930s. So the logical conclusion was to investigate that period as well.

D.M. The war indicated a revival of Russian photography. The strong, powerful photograph began after the 1917 Revolution. It was spontaneous, not limited by anything. It remained strong until the mid-thirties. Then it ends. Suddenly big posters appear — schematic photographs.

V.R. But it's important to say that they were also a valid expression of their time, so we included them in the book on the twenties and thirties.

Going back to your war book, how was it accepted?

D.M. We expected that the book would have an immediate positive response in the Soviet Union, but not only was it not accepted immediately, the response — when it came — was hesitant. We couldn't understand at first. Then came the questions: 'Do you understand what just and unjust war is? For us the war meant heroism of the Russian people who defeated the enemy, and you show us suffering — tears, tragedy and death. We feel it's not right!' I would say that the Russians only understood the value of the book after the publication of the English, American and German versions. Only after the American version did the Russian press begin to print their first positive reviews.

Perhaps they finally saw that heroism lies in the pictures of ordinary lives of the people during the war. We expect the same problem will arise when we publish our second book on the 1920s and 1930s. The Russians are still ashamed that during this time the majority of their people did not have shoes.

V.R. These enormous historical epochs are fascinating for the material they produced. Suddenly there are qualities of photographic language which seemed to have disappeared under layers of aesthetism.

D.M. I'm fascinated by the development of photojournalism as such. What excited me about Russian photography is the fact

Arkadi Schaikahet: Homeless child, 1922/24

Georgi Zelma: 'Moscow speaks', Fergana, 1927

Somyen Fridlyand: The hall, GUM store, Moscow, 1929

Alexandr Rodchenko: Photomontage for Mayarovski's poem 'Proeto', 1923

Georgi Zelma: Moscow 1930

Boris Ignatovich: May Day, Moscow 1929

Rozhovor Líby Taylor s Danielou Mrázkovou v British Journal of Photography, 19.3.1982, z archivu Líby Taylor

8 CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED KURÁTORSKÉ ČINNOSTI

1972	NEPOKOJNÝ REPORTÉR DMITRIJ BALTERMANC spolu s Vladimírem Remešem (Výstavní síň Fotochema, Praha)
1974	VÝSTAVNÍ SÍŇ NAKLADATELSTVÍ ORBIS (DLOUHÁ TŘ.12, PRAHA)
	SOUČASNÁ LITEVSKÁ FOTOGRAFIE FOTOGRAFIE SOVĚTSKÝCH REPUBLIK – LITVY, LOTYŠSKA, GRUZIE Celkem 32 Autorů. Z Litvy: Sutkus, Požerskis, Macijauskas, Kunčius a další, Z Lotyšska: Spuris, Balodis, Stankevič, Gunārs Binde, Krejcberg, Janatis a další, Z Gruzie: Kiladze, Saakov. (reprízováno v Domě umění Brno)
1975	VÝSTAVNÍ SÍŇ NAKLADATELSTVÍ ORBIS
	OSOBNOSTI SVĚTOVÉ FOTOGRAFIE Elliott Erwitt, Edward Hartwig, ANATOLIJ GARANIN, MAX ALPERT
	TAK TO BYLO… ZDENĚK TMEJ - ROČNÍK 21 JINDŘICH MARCO – EVROPA PO VÁLCE, KAPITÁN OTAKAR JAROŠ (spolu s Vladimírem Remešem)
	VÝSTAVNÍ SÍŇ FOTOCHEMA A VÝSTAVNÍ SÍŇ ORBIS
	TAK TO BYLO… ROK 1945 OČIMA FOTOGRAFŮ Václav Chochola, Karel Ludwig, Sláva Štochl, Tibor Honty a další (spolu s Vladimírem Remešem)
	FOTOGRAFOVALI VÁLKU – SOVĚTSKÁ VÁLEČNÁ REPORTÁŽ spolu s Vladimírem Remešem (Dům sovětské vědy a kultury, Praha) výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci
1976	LITHUANIAN PHOTOGRAPHERS Sutkus, Macijauskas, Straukas, Rakauskas, Butyrin, Kalvelis, Kunčius, Zavadskis, Virgilius Šonta, Pilvelis, Požerskis, Montvila, Kapočius, Strelecki (Canon Gallery, Amsterdam)
1977	THE RUSSIAN WAR spolu s Vladimírem Remešem (International Center of Photography, New York) výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci

	WILHELM MICHAJLOVSKIJ – FOTOGRAFIE (Dům pánů z Kunštátu, Brno) FOTOGRAFOVALI VÁLKU – SOVĚTSKÁ VÁLEČNÁ REPORTÁŽ spolu s Vladimírem Remešem (Wroclaw)
1978	THE RUSSIAN WAR spolu s Vladimírem Remešem (The Side Gallery, Newcastle, UK, The Photographers´ Gallery, Londýn, UK a na dalších místech ve Velké Británii, Norsku, Holandsku a Finsku) – výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci ZO SÚČASNEJ SOVIETSKEJ FOTOGRAFIE Romualdas Rakauskas, Igor Gněvašev, Nikolaj Gnisjuk, Wilhelm Michajlovskij (Komorná galéria fotografie pri MDKO, Bratislava)
1980	ZAKLADATELIA SOVIETSKEJ FOTOGRAFIE (Komorná galéria fotografie při MDKO, Bratislava) MEZIVÁLEČNÁ SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE 1917 – 1941 spolu s Vladimírem Remešem (Kabinet J.Funka, Brno, 1980)
1982	EARLY SOVIET PHOTOGRAPHERS s Vladimírem Remešem (Museum of Modern Art, Oxford, 1982; Kulturní scéna veletrhu Photokina, Kolín nad Rýnem, 1984; festival Holland Foto, Amsterodam, 1984, International Museum of Photography, George Eastman House, Rochester, 1985), výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci
1983	TSCHECHOSLOWAKISCHE FOTOGRAFEN 1900 – 1940 spolu s Vladimírem Remešem (Fotoverlag, Lipsko, 1983), výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci
1985	PŘÍBĚH FOTOGRAFIE (Výstavní síň Fotochema, Praha), výstava doprovází stejnojmennou knižní publikaci TŘI KAPITOLY Z HISTORIE SOVĚTSKÉ FOTOGRAFIE spolu s Vladimírem Remešem (Galerie 4, Cheb, 1985)
1986	ANOTHER RUSSIA spolu s Vladimírem Remešem (Museum of Modern Art, Oxford), doprovází stejnojmennou knižní publikaci
1987	BAREVNÝ SVĚT- JAN SÁGL, JAN SAUDEK, MIRO ŠVOLÍK (Kolonáda M.Gorkého, Mariánské Lázně)

	SOUČASNÁ SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE spolu s Vladimírem Remešem (Fotochema, Praha)
1988	KRAJINA A KRAJINA spolu s Vladimírem Remešem (Výstavní síň Fotochema, Praha), doprovází stejnojmennou knižní publikaci
1989	PHOTOSTROJKA spolu s Vladimírem Remešem (Aperture, New York, 1989), katalog ARNOLD NEWMAN (Galerie hlavního města Prahy, Staroměstská radnice, 1989) CESTY ČESKOSLOVENSKÉ FOTOGRAFIE 1839 – 1989 spolu s Vladimírem Remešem (Galerie hlavního města Prahy - Dům U Kamenného zvonu, Praha), doprovází stejnojmennou knižní publikaci CO JE FOTOGRAFIE – 150 LET FOTOGRAFIE (Mánes, Praha) - katalog ČESKOSLOVENSKÁ FOTOGRAFIE 1945 – 1989 (Valdštejnská jízdárna, Praha, 1989), katalog SOUČASNÁ ČESKOSLOVENSKÁ FOTOGRAFIE (Havana, Kuba, 1989), katalog
1990-1995	WORLD PRESS PHOTO (Karolinum, Praha) Výstavy světové soutěže World Press Photo, doplněné o Ceny Prahy, DM prezentovala od v letech 1990-1995 v Karolinu, v r. 1992 ; retrospektivu WPP ve Výstavní síni ÚLUV, Praha v r. 1992. Katalogy jsou součástí příslušného čísla měsíčníku Fotografie-Magazín
1991	MODERNÍ PIKTORIALISMUS D.J. RUŽIČKY spolu s Christianem Petersonem (Galerie hlavního města Prahy - Dům U Kamenného zvonu, Praha a Minneapolis Institute of Arts, Minneapolis), doprovází stejnojmennou knižní publikaci JAN SAUDEK – FOTOGRAFIE (galerie Fronta, Praha, 1991), doprovází knižní publikaci Divadlo života -Jan Saudek ALEKSANDRAS MACIJAUSKAS – MY LITHUANIA (Thames and Hudson, Londýn, 1991), Kniha a následná výstava připravená ve spolupráci s Vladimírem Remešem.
1994	FOTOGRAF ROKU – JAMES NACHTWEY (Karolinum, Praha)

1995-2014	CZECH PRESS PHOTO Výstavy ze soutěže Czech Press Photo v letech 1995 – 2014 (Galerie Ambit, Praha, 1995 – 96; Staroměstská radnice, Praha, 1996 – 2014) katalogy 1995 – 2014; výroční knižní publikace: CZECH PRESS PHOTO - Fotografie desetiletí, 2004; 15 let CZECH PRESS PHOTO, 2009; The Best of CZECH PRESS PHOTO - obrazy dvou desetiletí, 2014. Upravené výstavní kolekce putovaly každoročně prostřednictvím Českých center po světě.
1996	A HUDBA HRAJE… JOSEF SUDEK OČIMA FOTOGRAFŮ (Galerie Ambit kláštera řádu menších bratří františkánů, Praha), doprovází knižní publikace TAJEMSTVÍ ŽIVOTA – LENNART NILSSON (Galerie Ambit kláštera řádu menších bratří františkánů, Praha)
1997	KULTURNÍ SCÉNA INTERKAMERA 97 HAVEL STORY (Konsolidační banka, Praha) RUSKO UTRŽENÉ ZE ŘETĚZU – HANS JÜRGEN BURKARD (Staroměstská radnice, Praha) ROKY SVĚTLA – RALPH GIBSON (Galerie V. Špály, Praha) SVATÉ KOŘENY RUSKA – VLADIMIR SJOMIN (Výstaviště, levé křídlo Průmyslového paláce, Praha) KAROL KÁLLAY – RETROSPEKTIVA (Národní technické muzeum, Praha) JSEM ČLOVĚK – BEN FERNANDEZ (Výstaviště - pravé křídlo Průmyslového paláce, Praha) VLASTNÍ PORTFOLIO – JOSEF SUDEK (Komorní galerie Domu fotografie, Praha) Katalogem kulturní scény je číslo měsíčníku Fotografie-magazín 1997/5

1997-2009

KOMORNÍ GALERIE DOMU FOTOGRAFIE JOSEFA SUDKA

Galerii provozovala obecně prospěšná společností Czech Photo, o.p.s. Otevření proběhlo v rámci Kulturní scény Interkamery. Galerie sídlila v Kafkově domě, který byl v majetku Pražského magistrátu , s cílem vybudovat zde podle vypracovaného projektu „dům fotografie“. Projekt počítal výstavní síní, archivem, knihovnou, ateliérem, učebnou pro pořádání workshopů atd. Magistrát z tohoto komplexního projektu bohužel vystoupil. V letech 1997-2009 tu však v měsíčních až šestinedělních intervalech proběhly desítky výstav, věnovaných většinou současné, nejen domácí, fotografii. Všechny tyto výstavy : **Jak to bylo - 1945 očima fotografů, Jak to bylo – Srpen 1968 očima fotografů, Havel Story, Návraty k aktu (Zdeněk Virt, Miloslav Stibor, Milan Borovička, Olga Bleyová), Litevská fotografie, Kamenná krása barokní Prahy**, kurátorovala Daniela Mrázková.

Své osobní výstavy zde např. měli: **Pavel Brunclík – Návraty k podstatě, Ladislav Kamarád – Příroda a velehory, Herbert Slavík – Olympijské hry, Líba Taylor – Neviňátka, Fotograf Charty 77 Ivan Kyncl, Petr Josek – Irák chvíli po Saddámovi, Josef Strouhal – retrospektiva, Dan Materna – Života lesa, Andrej Reiser – Poslední dny Leningradu** a řada dalších.

Z tematických výstav jmenujme např.: **Jak to bylo – Květen 1945, CUBA SI… - fotografie z konce tisíciletí** a řada dalších.

Každoročně tu také probíhaly výstavy držitelů Grantů pražského primátora udělované v rámci soutěže Czech Press Photo na zachycování proměn hlavního města – výstava **Jana Ságla, Karla Kuklíka, Libuše Rudinské, Marie Kracíkové, Jiřího Křenka, Herberta Slavíka, Štěpánky Stein a Salima Issy, Jana Schejbala, Karla Cudlína, Dany Kyndrové, Jana Zatorského** a dalších.

Zde se rovněž svými výstavami prezentovali fotografové-členové mezinárodních porot CPP – např. **Frank Fournier, Nikolaj Rachmanov, Hans-Joachim Ellerbrock, Sergej Maksimišin, Petr Josek, Valerij Ščekoldin** a další.

1998

PŘÍBĚH PRAŽSKÉHO JARA 1968-1969 – VLADIMÍR LAMMER

(Staroměstská radnice, Sál architektů, 1998) – katalog

ROK 1968 OČIMA FOTOGRAFŮ

Bohumil Dobrovolský, Libor Hajský, Miloň Novotný, Daniela Sýkorová, Pavel Štecha, Miroslav Zajíc (Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha), katalog

1999

ROK 1989 OČIMA FOTOGRAFŮ

Preludium / Německý exodus / Pád Berlínské zdi / Sametová revoluce
(Staroměstská radnice, Praha; výstava putovala prostřednictvím Českých center po světě), katalog

NĚMECKÝ EXODUS

(Německé velvyslanectví Praha a putování po řadě německých měst)

2000	TAJEMSTVÍ ŽIVOTA – LENNART NILSSON (rozšířená výstava z r. 1996 a doplněná o fotografie lékařů pražského Ústavu péče o matku a dítě, Staroměstská radnice, Praha) PROMĚNY PRAHY – Z GRANTŮ PRAŽSKÝCH PRIMÁTORŮ Kučera, Ságl, Kuklík, Cudlín, Rudinská (Staroměstská radnice, Praha), katalog
2001	PO PÁDU – ANTHONY SUAU – BÝVALÝ SOVĚTSKÝ BLOK V PROMĚNĚ 1989-1999 (Staroměstská radnice, Praha)
2002	ZNÁMÉ TVÁŘE – FOTOGRAFICKÝ PORTRÉT ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ 1940-2002 spolu s Vladimírem Remešem (Staroměstská radnice, Praha), katalog PRAHA POD VODOU spolu s Vladimírem Remešem (Staroměstská radnice, Praha, repríza v r. 2012 v Czech Photo Gallery, Praha), doprovázeno knižní publikací LIDÉ, KTERÉ JSEM POTKAL – JAROSLAV KUČERA (Staroměstská radnice, Praha)
2004	ČESKÁ CESTA DO EU 1968 – 2004 (Staroměstská radnice , Praha), katalog
2005	OBRAZY VÁLKY – FOTOGRAFIE Z LET 1939-1945 spolu s Vladimírem Remešem Léta zmaru a naděje, Volá Londýn, Lidé, kteří zvítězili (Pražský hrad, Starý královský palác, Praha), katalog PAMĚŤ / MEMORY/PAMJAŤ – LÉTA VÁLKY 1939-1945 spolu s Vladimírem Remešem (Staroměstská radnice, Praha), katalog VOLÁ LONDÝN/LONDON CALLING–ČESKOSLOVENSKÁ VLÁDA V EXILU 1939-1945 (část výstavy Pražského hradu putovala samostatně prostřednictvím Českých center po světě), katalog
2006	PROMĚNY PRAHY OČIMA FOTOGRAFU ve spolupráci s Vladimírem Remešem (Pražský dům, Brusel)

	ŠTÍTY VILÉMA HECKELA ve spolupráci s Vladimírem Remešem (Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha, na níž bylo vyhlášeno obnovení soutěže stejného jména věnované tématu hor a přírody. Soutěž se poté konala v r. 2007 a 2009 za početné účasti autorů a výstavy oceněných prací byly prezentovány na Staroměstské radnici, Praha) - katalog FOTOSTROJKA – SOVĚTSKÁ FOTOGRAFIE 1917 – 1941 spolu s Vladimírem Remešem (Staroměstská radnice, Praha), katalog
2007	ZEMĚ A LIDÉ – ŠTÍTY VILÉMA HECKELA výstava ze stejnojmenné soutěže (Staroměstská radnice Praha) JIŘÍ HAVEL – FOTOGRAF HOR výstava porotce soutěže Země a lidé (Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha) PAVEL BRUNCLÍK – GEOMETRIE NAHOTY (Galerie Mánes, Praha)
2009	ZEMĚ A LIDÉ – ŠTÍTY VILÉMA HECKELA (výstava ze stejnojmenné soutěže, kterou doprovázejí autorské kolekce PAVEL BÉM – EVEREST 2007 a JOHN NOVIS – EKOREPORT 2007, Staroměstská radnice, Praha)
2011-2014	CZECH PHOTO GALLERY (ÚJEZD 19, PRAHA) Galerie, založená a provozovaná obecně prospěšnou společností Czech Photo o.p.s. za finanční podpory firmy Nikon CZ vznikla v r. 2011 v Praze na Malé Straně. Kurátorem byla Daniela Mrázková. Za tři roky jejího trvání představila řadu osobních a tematických výstav Po třech letech ji pro své potřeby převzala firma Nikon a její název se změnil na Nikon Photo Gallery. Výběr z výstav: FOTOGRAF ROKU – JOE KLAMAR, JSME JEDNA RODINA – AMI VITALEM, PRAHA POD VODOU k desátému výročí stoleté vody VÁLEČNÝ FOTOGRAF – GORAN TOMAŠEVIČ SPORT JINAK – TOMASZ GUDZOWATY THE BEST OF AKT Taras Kuščynskyj, Jan Saudek, Robert Vano, Pavel Brunclík, Antonín Tesař GRANT PRAHY výběr z 20 fotografických souborů 20 českých fotografů u příležitosti 20 let soutěže Czech Press Photo

	ROMAN VONDROUŠ – ČESKÝ ČLOVĚK, JOSEF HNÍK, SOUKROMÉ VESMÍRY – VLADIMÍR KOZLÍK a řada dalších.
2013	TARAS výstava fotografií ke 30. výročí úmrtí Tarase Kuščynského (Písecká brána, Praha)
2016	SUDETY – JAROSLAV KUČERA (Czech Photo Center, Praha)
2017	TICHÉ DIALOGY – JAROSLAV KUČERA (Leica Gallery, Praha) PROVOKATÉŘI ČESKÉ FOTOGRAFIE – TARAS KUŠČYNSKYJ, JAN SAUDEK, ANTONÍN TESAŘ (Czech Photo Center, Praha)
2018	TOUHA PO VĚČNOSTI – PÉTER KORNISS Proměny tradičního života střední Evropy (Staroměstská radnice, Praha) OSUDOVÉ CHVÍLE ČESKOSLOVENSKA – OBRAZOVÝ PŘÍBĚH STOLETÍ (Staroměstská radnice, Praha)
2019	PÁD ŽELEZNÉ OPONY (Pražský hrad, Královská zahrada)

9 AUTOŘI ZASTOUPENÍ NA VÝSTAVÁCH

FOTOGRAFOVÉ ZASTOUPENÍ NA VÝSTAVĚ FOTOGRAFOVALI VÁLKU

Max Alpert (1899-1980)
Alexandra Ananinova (1913-?)
Michail Ananin (1912-?)
Dmitrij Baltermanc (1912-1990)
Rafail Diament (1907-1987)
Anatolij Garanin (1912-1989)
Viktor Grebněv (1907-1976)
Jevgenij Chalděj (1917-1997)
Emmanuil Jevzerichin (1911-1984)
Boris Kudojarov (1903-1973)
Georgij Lipskerov (1896-1977)
Mark Reďkin (1908-1987)
Jakov Rjumkin (1913-1986)
Galina Saňkova (1904-1981)
Michail Savin (1915-2006)
Ivan Šagin (1904-1982)
Arkadij Šajchet (1898-1959)
Viktor Ťomin (1908-1987)
Michail Trachman (1918-1976)
Alexandr Ustinov (1909-1995)
Alexandr Uzljan (1908-?)
Georgij Zelma (1906-1984)

FOTOGRAFOVÉ ZASTOUPENÍ V BLOKU MEZIVÁLEČNÉ FOTOGRAFIE

Alexandr Rodčenko,
Georgij Zelma,
Arkadij Šajchet,
Abram Šterenberg,
Galina Saňko,
Boris lgnatovič,
Max Alpert,
Salomon Tules,
Dimitrij Děbabov,
Mojsej Nappelbaum,
Georgij Petrusov,
Georgij Lipskerov,
Viktor Ťomin,
Semjon Fridljand.

FOTOGRAFOVÉ ZASTOUPENÍ NA VÝSTAVĚ ANOTHER RUSSIA V MOMA OXFORD NEBO NA V ÝSTAVĚ APERTURE POD NÁZVEM PHOTOSTROIKA – NEW SOVIET PHOTOGRAPHY

NATALYA ČECHOMSKAJA
VIOLETA BUBELYTE
ELENA DARIKOVIČ
BORIS SAVELJEV
ALEKSANDR SLYUSAREV
FRANCISCO INFANTE
ROMAS JUŠKELISS
VJAČESLAV KOLEJČUK
LJALJA KUZNĚCOVOVÁ
BORIS MICHAJLOV
EDUARD GLADKOV
VLADIMIR SJOMIN
RIFKHAT JAKUPOV
BORIS SMELOV
EGONS SPURIS
VACLOVAS STRAUKAS
ANTANAS SUTKUS
VIRGILIUS ŠONTA
ALEXANDR TROFIMOV
ROMUALDAS RAKAUSKAS
VJAČESLAV TARNOVETSKI
ALGIMANTAS KUNČIUS
ALEKSANDRAS MACIJAUSKAS
ROMAN PJATKOVKA
ROMUALDAS POŽERSKIS
ANATOLIJ GARANIN

ANDREJS GRANTS
ALEXANDR LAPIN
SERGEJ LOPATJUK
VYTAS LUCKUS
VJACHESLAV TARNOVETSKIJ
VLADIMIR ZOTOV

ZASTOUPENÍ FOTOGRAFOVÉ NA VÝSTAVĚ 150 LET FOTOGRAFIE:

Abbas, Jalai (1944)
Abbottová, Berenice (1898)
Adams, Ansel (1902-1984)
Adams, Robert (1937)
Al'pert, Max (1899-1980)
Aprilová, Raymonde (1953)
Arbusová, Diane (1923-1971)
Atget, Eugene (1857-1927)
Aufricht, Karol (1910-1975)
Avedon, Richard (1923)
Bailey, David (1938)
Bakowski, Janusz (1922)
Balla, Demeter (1931)
Balogh, Rudolf (1879-1944)
Bárány, Nándor (1899-1977)
Bayer, Herbert (1900)
Beaton, Cecil (1904-1980)
Beck, Kurt (1909-1983)
Bekl, Josef (1806-1865)
Bellmer, Hans (1902-1975)
Bergamasco, Charles (?)
Bergemannová, Sibylle (1941)
Berka, Emil Ladislav (1907)
Berman, Mieczyslaw (1903-1975)
Bernhard, A. (?)
Bernstein, Louis (?)
Beyer, Karol (?)
Bischof, Werner (1916-1954)
Bissonové, Louis-Auguste a Auguste-Rosalie (1814-1876, 1826-1900)
Blossfeldt, Karl (1865-1932)
Blumenfeld, Erwin (1897-1969)
Bluhová, Irena (1904)
Boldyrev, Ivan Vasiljevič (kol. 1850 - 1. pol. 20. stol.)
Bosshard, Walter (1892-1975)
Boubat, Edourad (1923)
Bourke-Whiteová, Margaret (1904-1971)
Bradley, Randy (1948)
Brandt, Bill (1904-1983)
Brassai (Halász, Gyula-1899-1984)
Bravo, Manuel Alvarez (1902)
Bremer, Caj (1929)
Breslauerová, Marianne (1909)
Bruner-Dvořák, Rudolf (1864-1921)
Brzeski, Janusz Maria (1907-1957)
Bufka, Vladimír Jindřich (1887-1916)
Buchwald, Kurt (1955)
Bulhak, Jan (1876-1950)
Bulla, Karl Karlovič (1853-1929)
Bulla, Alexander Karlovič (1881-1943)
Bulla, Viktor Karlovič (1883-1944)
Bullock, Wynn (Percy Wingfield - 1902-1975)
Burri, René (1933)
Burrows, Larry (1926-1971)
Burtynsky, Edward (1955)
Callahan, Harry (1912).
Cameronová, Julia Margaret (1815-1879)
Capa, Cornell (vl. jménem Kornell Friedmann - 1918)
Capa, Robert (1913-1954)
Caponigro, Paul (1932)
Carjat, Etienne (1829-1906)
Carroll, Lewis (Charles Lutwidge Dodgson - 1832-1898)
Citroen, Paul (1896-1983)
Coburn, Alvin Langdon (1882-1966)
Cohen, Mark (1943)
Cohenová, Lynne (1944)
Cole, Bernard (?)
Cook, George (?)
Craneová, Barbara (1928)
Csórgeó, Tibor (1896-1968)
Cumming, Donigan (1947)
Cunninghamová, lmogen (1883-1976)
Curtis, Eduard Sheriff (1868-1952)
Czechowicz, Józef (1810-1887)
Daguerre Louis Jacques Mandé (1787-1851)
Darikovičová, Jelena (1951)
Davidson, Bruce (1933)
Davies, John (1949)
Delano, Jack (Ovcharov-1914)

Demachy, Robert León (1859-1936)
Den Hollander, Paul (1950)
Derzee, James (Van der Zee, James - 1886-1983)
Dieuzaide, Jean (1921)
Disderi, André Adolphe-Eugéne (1819-1889)
Divald, Karol (1830-1897)
Dlubak, Zbigniew (1921)
Dmitrijev, Maxim Petrovič (1856-1938)
Doisneau, Robert(1912)
Drahoš, Tom (1947)
Drtikol, František (1883-1961)
Duncan. David Douglas (1916)
Duhrkoop, Rudolf. (1848-1918)
Eckert, Jindřich (1833-1905)
Eggleston, William (1939)
Eidenbenz, Hermann (1902)
Emerson, Peter Henry (1856-1936)
Engel, Morris (1918)
Erfurth, Hugo (1874-1948)
Erwitt, Elliott (1928)
Escher, Károly (1890-1966)
Evans, Walker (1903-1975)
Evergon (Al Lunt - 1946)
Faucon, Bernard (1950)
Fehrová, Gertrude (1895)
Feist, W. David (?)
Féner, Tamás (1938)
Fenton, Roger (1819-1869)
Fiedler, Franz (1885-1956)
Finsler, Hans (1891-1972)
Fischer, Arno (1927)
Fleischer, Alain (1944)
Fontana, Franco (1933)
Francková, Martine (1938)
Frank, Robert (1924)
Franz Friedrich (Franc, Bedřich - Freed, Leonard (1929)
Freed, Leonard (1929)
Freundová, Gisele (1912)
Fridljand, Semjon Osipovič (1905-1964)
Fridrich, František (1829-1892)
Friedlander, Lee (Norman - 1934)
Frith, Francis (1822-1898)
Fukase, Masahisa (1934)
Funke, Jaromír (1896-1945)
Ganz,Johannes(1831-1886)
Garanin, Anatolij (1912-1990)
Gardner, Alexander (1821-1882)
Giacomelli, Mario (1925)
Gibson, Ralph (1930)
Gilbert, George (?)
Godwinová, Fay (1931)
Gowin, Emmet (1941)
Gonci, Sándor (Fruhof - 1907).
Grejm, Michal Nikodem (1828-1911)
Griffin, Brian (1948)
Grossman, Sid (1913-1955)
Grosz, George (1893-1959)
Gustavsson, Kenneth (1946)
Haár, Ferenc (1908)
Hackenschmied, Alexandr (Hammid, Alex - 1907)
Hajek- Halke, Heinz_(1898 - 1983)
Hák Miroslav (1911-1978)
Halász, Ján (1901 - ?)
Haskins, Sam (Samuel Joseph -1926)
Hausmann, Raoul (1886-1971)
Heartfield, John (Herzfelde, Helmut - 1891-1968)
Heilig, Eugen (1892-1975)
Henriová, Florence (1893-1982)
Heinecken, Robert (1931)
Heiniger, Ernst A. (1909)
Hill, David Octavius (1802-1870);
Adamson, Robert (1821-1848)
Hiller, Karol (1891-1939)
Hine, Lewis Wickes (1874-1940)
Hockney, David (1937)
Hofmeisterové, Theodor a Oskar (1868-1943, 1871-1937)
Horn, Vilém (Wilhelm - 1809-1891)
Horst, Paul Horst (1906)
Chaldëj, Jevgenij (1916)
Choynowski, Mieczyslaw (1909)
lgnatovič, Boris Vsevolodovič (1899-1976)
lnfante, Francisco (1943)
lzis (Bidermanas, lsraélis - 1911-1980)
Jackson, William Henry (1843-1942)
Jacobi, Lotte (1896)
Janisch, Jerzy (1901-1962)
Jasvoin, A. (?)
Jelfy, Gyula (1883-1937)
Joffé, Constantin (1910)
Johnson, Tore (1928-1980)
Jonsson, Sune(1930)
Josephson, Kenneth (1932)

Kálmánová, Kata (1909-1978)
Karelin, Andrej Osipovič (1837-1906)
Karrik, Vasilij Andrejevič (Carrick, William - 1827-1878)
Karsh, Yousuf (1908)
Kassák, Lajos (1887-1967)
Kastenová, Barbara (1936)
Kasebierová, Gertrude (1852-1934)
Kerekes, Gábor (1945)
Kertész, André (1894-1985)
Killip, Christopher (1946)
Klemens, Jozef Božetech (1817-1883)
Klipper, Stuart (1941)
Klucis, Gustav Gustavovič (1895-1944)
Konarskij, M. (?)
Korniss, Péter (1937)
Kotzsch, Carl Friedrich August (1836-1910)
Kozič, Eduaro (Kozics Ede; 1829-1874)
Kolejčuk, Vjačeslav (1941)
Kollar, Francois (Kollár, František - 1904-1979)
Koudelka, Josef ·(1938)
Korper, Karol (1845-1923)
Kramer, Vojtěch Karel (1805-1878)
Krims, Les (Leslie Robert - 1943)
Krone Hermann (1827_1916)
Krzywoblocki, Aleksander (1901-1979)
Kříž, Vilém (1921)
Kudojarov, Boris (1903-1973)
Kuhn, Heinrich (1866-1944)
Lachová-Lachowiczová, Natalie (1937)
Langeová, Dorothea (1895-1965)
Langerová, Klára (1912-1963)
Lartigue, Jacques-Henri (1896-1986)
Lauschmann, Jan (1901)
Le Gray, Gustave (1820-1882)
Lee, Russell (1903)
Lehovec, Jiří (1909)
Leipzig, Arthur (1918)
Lengyel, Lajos (1904-1978)
Lewczynski, Jerzy (1924)
Libsohn, Sol (1914)
Liebling, Jerome (1924)
Lobethal M. V. (?)
Mahlerová, Ute (1949)
Maloch, Jan (1825-1911)
Man, Felix, H. (Bauman, Hans - 1893-1987)
Mapplethorpe, Robert (1946-1989)
Martin, Walter (?)
Maslennikov, A. (?)
Matter, Herbert (1907-1984)
McCullin, Don (Donald - 1935)
McMillan, David (1945)
Mechain, Frangois (1948)
Meiselasová, Susan (1948)
Meyerowitz, Joel (1938)
Mikolasch, Henryk (1872-1931)
Missone, Léonard (1870-1943)
Modelová, Lisette (1906_1983)
Moholy-Nagy, László (1895-1946)
Moholyová, Lucia (1894)
Morathová, Inge (1929)
Moriyama, Daido (1938)
Munkácsi, Martin (1896-1963)
Muller-Pohle, Andreas (1951)
Můllner, János (1870-1925)
Muybridge, Eadweard (1830-1904)
Nadar, Gaspard Félix Tournachon
Nagatani, Patrick (1945)
Nakayama, Masaki (1945)
Nappelbaum, Moisej Solomonovič (1869-1958)
Németh, József (1911)
Neuman, Jan Alojzy (1900-1938)
Neusüss, Floris Michael (1937)
Newman, Arnold (1918)
Novák, Ada (1912)
Nowak, Waclaw (1924-1976)
O'Donell, Ron (1952)
O'Sullivan, Timothy (1840-1882)
Pap, Gyula (1899-1983)
Parks, Gordon (1912)
Parr, Martin (1952)
Pécsi, József (1889-1956)
Peress, Gilles (1946)
Peter, Richard (senior - 1895-1977)
Peterhans, Walter (1897-1960)
Petrusov, Georgij Grigorjevič (1903-1971)
Pjatkovka, Roman (1955)
Plassu, Bernard (1945)
Podsadecki, Kazimierz (1904-1970)
Požerskis, Romualdas (1951)
Primoli, Giuseppe (1851-1927)
Przybylaková, Jadwiga (?)
Ray, Man (1890-1976)
Ray-Jones, Tony (1941-1972)
Reďkin, Mark (1908)
Reismann, János (1905-1976)

Renger-Patzsch, Albert (1897-1966)
Révész, Imre (2. pol. 19. stol. - 1. pol. 20. stol.)
Rey, Guido (před 1870 - po 1920)
Riboud, Marc (1923)
Richterová, Evelyn (1930)
Riis, Jacob August (1849-1914)
Robakowski, Józef (1939)
Robertson, James (kol. 1820 - po 1868)
Rogovin, Milton (1909)
Roh, Franz (1890-1965)
Rónai, Dénes (1875-1964)
Rose, Hajo (1910)
Rosenblum, Walter (1919)
Rossner, Willy(?)
Rosti, Pál (Paul de Rosti - 1830-1864)
Roth, Imrich Emanuel (1814-1885)
Rothstein, Artur (1915)
Rožkov, Jurij (?)
Rossler, Jaroslav (1902-1989)
Rózycki, Andrzej (1942)
Rut, Camille (1872-1939)
Russová, Marialba (1947)
Růžička, Drahomír Josef (1870-1960)
Salgado, Sebastiao (1944)
Salomon, Erich (1866-1944)
Samaras, Lucas (1936)
Sander, August (1876_1964)
Saňková, Galina (1904-1981)
Saraste, Leena (1942)
Saveljev, Boris (1948)
Scianna, Ferdinando (1943)
Sella, Vittorio (1859-1943)
Seymour, David (Chim - 1911-1956)
Shahn, Ben (1898-1969)
Schächtl, Ignác Josef (1840-1911)
Schröter, Wolfgang Günther (1928)
Schuh, Gotthard (1897-1969)
Schwabe, Walter ,(1887-1961)
Senn, Paul (1901-1953)
Scheeler, Charles (1883-1965)
Schneeberger, Adolf (1897-1977)
Sieff, Jean Loup (1933)
Sielska, Margit (?)
Shinoyama, Kishin (1930)
Siskind, Aaron (1903)
Smith, William, Eugene (1918-1978)
Southworth, Albert Sands a Hawes,
Josiah Johnson (1811-1894, 1808-1908)
Stankowski, Anton (1906)
Sugárová, Kata (1910-1943)
Stašek, Ignác Florus (1782-1862)
Steichen, Edward (Steichen, Eduard Jean - 1879-1973)
Stieglitz, Alfred (1864-1946)
Straka, Oldřich (1906-1983)
Strand, Paul (1890-1976)
Sudek, Josef (1896-1976)
Sudre, Jean Pierre (1921)
Sutcliffe, Frank Meadow (1853-1941)
Sviščov-Paola, Nikolaj Ivanovič (1874-1964)
Szathmáry, Pap Károly (Carol - 1812-1887)
Šagin, Ivan Michailovič (1904)
Šajchet, Arkadij Samojlovič (1898-1959)
Šterenberg, Abram Petrovič (1894-1979)
Štyrský, Jindřich (1899-1942)
Tabard, Maurice (1897-1984)
Táborský, Hugo (1911)
Talbot, William Henry Fox (1800-1877)
Taylorová, Liba (1950)
Teige, Karel (1900-1951)
Themerson, Stefan (1910)
Thomson, John (1837-1921)
Thorman, Otmar (1943)
Timár, Péter (1948)
Thormann, Ernst (1905-1985)
Tarok, László (1948)
Trachman, Michail (1918-1976)
Trofimov, Alexandr (1951)
Ubac, Raoul (1909)
Ueda, Shoji (1913)
Uelsmann, Jerry (1934)
Umbo (Umbehr, Otto - 1902-1980)
Urbán, Tamás (1945)
Vadas, Erno (1899-1962)
Vachon, John (1914-1975)
Valkovič, Karol (Valkovits, Carl - ?)
Valter, Karel (1912)
Veress, Ferenc (1832-1916)
Vladskij, A. (?)
Vobecký, František (1902)
Vogt, Christian (1946)
Vroman, Adam Clark (1856-1916)
Warhol, Andy (1928-1987)
Weegee, Felig Arthur (1899-1968)
Weiner, Dan (1919-1959)
Weninger, Joseph (?)

Weston, Edward (1866-1958)
Whipple, John Adams (1823-1891)
White, Clarence Hudson (1871-1925)
Winkler, Kurt (1905)
Wiškovský, Eugen (1888-1964)
Witkiewicz, Stanislaw Ignacy (Witkacy - 1885-1939)
Woike, Richard (?)
Yamanaka, Nobuo (1948-1982)
Yamazaki, Hiroshi (1946)
Zelma, Georgij (1906-1984)

SEZNAM INSTITUCÍ, KTERÉ SE PODÍLELY NA VÝSTAVĚ 150 LET FOTOGRAFIE:

Kromě řady jednotlivců - fotografů, rodin fotografů, historiků, publicistů, teoretiků, kurátorů sbírek, pracovníků zahraničních zastupitelských úřadů v ČSSR a československých zastupitelských úřadů v zahraničí - se na výstavě podílely tyto galerie, muzea a instituce:

Armeemuseum der DDR, Drážďany,
Akademie der Kunste der DDR, Berlín
Archivo Cassasola, Mexico City
Berlinische Galerie, Západní Berlín
Bibliotheque Nationale, Paříž
The British Council, Londýn
Canadian Museum of Contemporary Photography, National Gallery, Ottawa
Center for Creative Photography, University of Arizona, Tuscon
Collection Alain Paviot, Paříž
Collection Ewa Franczak and Stefan Okolovich, Varšava
Collection Jean Michel Kollar, Paříž
Collection Peter Badel, Berlín
Collection Volkmar Herre, Lipsko
Collection Walter Heilig, Berlín
Fonds National ďArt Contemporain, Paříž
Fondazione Primoli, Řím
Fotograficentrum, Stockholm
Fotografiesammlung des VBK, Bern
Galéria výtvarného umenia v Prešove, Prešov
Gosudarstvennaya publichnaya biblioteka imeni Saltykva-Shchedrina, Leningrad
Gosudarstvenny literaturny muzei, Moskva
Gosudarstvenny muzei A. S. Pushkina, Moskva
Gosudarstvenny muzei V. Mayakovskogo, Moskva
The Hermitage, Leningrad
Hyppolyte Gallery, Helsinky
International Museum of Photography, George Eastman House, Rochester
Kicken-Pauseback Gallery, Kolín nad Rýnem
Kodak AG, Stuttgart
Life Picture Service, New York
Litovskoye obshchestvo khudozhestvennoy fotografii, Vilnius
Magnum Photos, Paříž - New York
Magyar Fotórnúvészek Szóvetsége, Budapešť
Městské muzeum, Litomyšl
Milwaukee Art Museum, Milwaukee

Minneapolis Institute of Arts, Minneapolis
Ministere de la Culture et de la Communication, Paříž
Mission du Patrimoine Photographique, Paříž
Mission pour la Photographie, Paříž
Moravská galerie, Brno
Ambruzzi, Torino
Mussée Carnavalet, Paříž
Musée de la Photographie, Charleroi
Musée National d'Art Modeme, Centre Georges Pompidou, Paříž
Museo Nazionale della Montagna, Duca Degli
Museum of Photographic Arts, San Diego
Museum of the City of New York, New York
Múzeum hlavného mesta SSR Bratislavy, Bratislava
Muzeum města Brno, Brno
Muzeum Chodska v Domažlicích, Domažlice
Muzeum hlavního města Prahy, Praha
Muzeum Narodowe, Varšava
Muzeum Narodowe, Vratislav
The Museum of Fine Arts, Houston
Muzeum Sztuki, Lodz
Náprstkovo muzeum, Praha
Národní technické muzeum, Praha
National Archives, Washington D.C.
National Archives of Canada, Ottawa
National Museum of Photography, Film and Television, Bradford
The National Portrait Gallery, Srnithsonian lnstitution, Washington D.C.
Okresní muzeum v Písku, Písek
Památník národního písemnictví, Praha
Pasadena Public Library Collections, Pasadena
Polaroid Collection, Offenbach
Pro Helvetia, Curych
The Royal Photographic Society, Bath
San Francisco Museum of Modem Art, San Francisco
Sachsische Landesbibliothek, Fotothek, Dážďany
Scottish National Portrait Gallery, Edinburgh
Sheffield City Art Galleries, Sheffield
Slovenské narodné múzeum, Banské múzeum, Banská Štiavnica
Slovenské narodné múzeum, Múzeum Antol
Slovenské narodné múzeum, Narodopisný ústav, Martin
Staatliche Galerie Moritzburg, Halle
Staatliche Museen zu Berlin, Otto-Nagel-Haus, Berlín
Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, Nationalga-lerie, Západní Berlín
Staatsarchiv der Stadt Dresden, Dážďany
Stiftung fur die Photographie, Kunsthaus, Curych

Středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Plzeň - zámek Kynžvart
Technisches Museum, Drážďany
Tsentralny gosudarstvenny arkhiv kinofotodokumentov, Leningrad
Tsentralny gosudarstvenny arkhiv literatury i iskusstva SSSR, Moskva
Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha
United States lnformation Agency, Art America, Washington D.C.
Valentine Museum, Richmond
Victoria and Albert Museum, Londýn
Vsesoyuznoye khudozhestvenno-proizvodstvennoye obyedineniye imeni Vucheticha, Moskva
Východoslovenské múzeum, Košice
Zentrum für Kunstaustellungen der DDR, Berlín

VÝČET VYSTAVOVANÝCH AUTORŮ
VÝSTAVY ČESKOSLOVENSKÁ FOTOGRAFIE 1945-1989

ANDĚL, JAROSLAV (1949)
BAHENSKÝ ANTONÍN (1933)
BAŇKA, PAVEL (1941)
BARAN, LUDVÍK (1920
BÁRTA, JAROSLAV (1948)
BENEŠ, JAROSLAV (1946)
BERO, RASTISLAV (1935)
BIRGUS, VLADIMÍR (1954)
BLEYOVÁ, OLGA (1930)
BORODÁČ, LADISLAV (1933)
BOROVIČKA, MILAN (1925)
BROK, JINDŘICH (1912)
CIFRA, JÁN (1929-1959)
CDSADEROVÁ, JUDITA (1948)
CUDLÍN, KAREL (1960)
ČEJKA, JAROMÍR (1947)
DIAS, PAVEL (1938)
EHM, JOSEF (1909-1989)
EINHORN, ERICH (1928)
EINHORNOVÁ, MILADA (1925)
FAFEK, EMIL (1922)
FEYFAR, ZDENKO {1913)
FUKOVÁ, EVA (1928)
FYMAN, VLADIMÍR (1923)
GIL, IVO (1941)
GREGOR, MIRO (1931),
GRYGAR, ŠTĚPÁN (1955)
HÁJEK, KAREL (1900-1978)
HÁK, MIROSLAV{1911-1978)
HANKE, JIŘÍ (1944)
HAVEL, JIŘÍ (1931)
HAVRÁNKOVÁ, MILOTA (1945)
HECKEL, VILÉM (1918-1970)
HEČKO, PAVEL (1951)
HOCHOVÁ, DAGMAR (1926)
HOLOMÍČEK, BOHDAN (1943)
HONTY, TIBOR (1907-1968)
HRUBÝ KAREL (1916)
HUCEK, MIROSLAV (1934)
CHOCHOLA, VÁCLAV (1923)
ILLEK, FRANTIŠEK (1904-1969)
JAHODA, JIŘÍ(1948)
JANEK, PAVOL (1933)
JANOVSKÝ, JIŘÍ (1926)
JAROŠ, OTAKAR (1912-1943)
JASANSKÝ, PAVEL (1938)
JENÍČEK, JIŘÍ (1895-1963)
JIRŮ, VÁCLAV (1910-1980)
KAFKA, IVAN (1952),
KALLAY, KAROL (1926)
KNOTEK, JAROMÍR (1949)
KOLÁŘ, VIKTOR (1941)
KOUDELKA, JOSEF (1938)
KOZLÍK, VLADIMÍR (1953)
KRAMER, FRED (1913)
KRASL, FRANTIŠEK (1912)
KREJČÍ, JAROSLAV (1929)
KUKLÍK, KAREL (1937)
KUŠČYNSKYJ, TARAS (1932-1983)
KYNDROVÁ, DANA (1955)
LAMMER, VLADIMÍR (1930)
LAUFFOVÁ, LUBICA (1949)
LHOTÁK, ZDENĚK (1949)
LOOS, IVO (1934)

LUKAS, JAN (1915)
LUSKAČOVÁ, MARKÉTA (1944)
MACHOTKA, MIROSLAV (1946)
MÁRA, PAVEL (1951)
MARCO, JINDŘICH (1921)
MARŠÁLEK, FRANTIŠEK (1939)
MARTINČEK, MARTIN (1913)
MARTINOVSKÝ, MIROSLAV (1945)
MEDKOVÁ, EMILA (1928-1985)
MELUŠ, PAVOL (1951)
MINÁČOVÁ, ZUZANA (1931)
NEBOR, LEOŠ (1930)
NEMEC, FEDOR (1956)
NEUBERT, KAREL (1926)
NOVOTNÝ, MILOŇ (1930)
PACINA, MICHAL {1958)
PACOVSKÝ, JAROSLAV (1916)
PEKÁREK, JIŘÍ (1949)
PLICKA, KAREL (1894-1987)
POKORNÝ, MIROSLAV (1946)
PROŠEK, JOSEF (1923)
PTÁČEK, JOSEF (1946)
RAJZÍK, JAROSLAV (1940)
RAPOŠ, LUBOMÍR (1934)
RAWOVÁ, NAÓA (1953)
REČO, JÁN (1948)
REICH, JAN (1942)
REICHMANN, VILÉM (1908)
ROBINSONOVÁ, MAGDALÉNA (1924)
ROTT, LUMÍR (1928)
SÁGL, JAN (1942)
SAUDEK, JAN (1935)
SEDLÁK, JOZEF (1958)
SEIDLING, CLIFFORD (1933)
SEVER, JIŘI (1904-1968)
SIKORA, RUDOLF (1946)
SIMER VLADIMÍR (1944)
SITENSKÝ, LADISLAV (1919)
SKÁLA, JAROSLAV (1926)
SLÁDEK, ANTON (1956)
SLÁVIKOVA, VIERA (1946)
SLIVKA, DUŠAN (1944)
STACH, JIŘÍ (1944)
STACHO, ĽUBO (1953)
STANO, TONO (1960)
STIBOR, MILOSLAV (1927)
SUDEK, JOSEF (1896-1976)
SVOBODA, JAN (1934-1990)
SÝKOROVÁ, DANIELA (1941)
ŠECHTLOVÁ, MARIE (1928)
ŠKOCH, JIŘÍ (1938)
ŠOURKOVÁ, ALENA (1928)
ŠPLÍCHAL, JAN (1929)
ŠTECHA, PAVEL (1944)
ŠTOCHL, SLÁVA (1913)
ŠTREIT, JINDŘICH (1946)
ŠTUBŇA, ANTON (1934)
ŠULLA, DRAHOTÍN (1932)
ŠVOLÍK, MIRO (1960)
TEREBA, STANISLAV (1938)
TMEJ, ZDENĚK (1920)
TOMAN, JIŘÍ (1924-1972)
VÁCHA, PAVEL (1940)
VALENT, FERDINAND (1940)
VALOCH, JIŘÍ (1946)
VIRT,ZDENĚK (1925)
VOJTĚCHOVSKÝ, MIROSLAV (1947)
VOŘÍŠEK, JOSEF (1902-1980)
VŠETEČKA, JIŘI (1937)
VYSKOČIL, KAMIL (1925)
ZAJÍC, MIROSLAV (1946)
ZEMAN, JOSEF (1908-1973)
ZHOŘ, PETR (1948)
ŽIDLICKÝ, VLADIMÍR (1945)
ŽUPNIK, PETER (1961)

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Fotografovali válku – sovětská válečná reportáž 1941–45, Daniela Mrázková, Vladimír Remeš, Odeon - 1975, 202 stran

Von Moskau nach Berlin, Der Krieg im Osten 1941–45, Gesehen von russischen Fotografen, Daniela Mrázková, Vladimír Remeš: ISBN 10: 3797913567 / ISBN 13: 9783797913562**,** Stalling Verlag, Mnichov, Oldenburg, 1979

The Russian War: 1941-1945, , Daniela Mrázková, Vladimír Remeš: Jonathan Cape, 1978, 144 stran, Hardcover, ISBN-10: 0224015877, ISBN-13: 978-0224015875

Die Sowjetunion zwischen den Kriegen – 175 Photographien aus den Jahren 1917–1941, Daniela Mrázková, Vladimír Remeš, Stalling Verlag, Mnichov, Oldenburg, 1981

Early Soviet Photographers, Museum of Modern Art, Oxford, Paperback, 88 stran, 1982, ISBN-10: 0905836278, ISBN-13 : 978-0905836270

Photography Year 1976, Time-Life Books (1976), New York, Hardcover : 242 stran, ISBN-10: 0809416506, ISBN-13: 978-080941650

Politische Bilder. Sowjetische Fotografien 1918–1941, Museum Ludwig, Kolín nad Rýnem, 2010

Another Russia: Through the Eyes of the New Soviet Photographers, Mrazkova, Daniela; Remes, Vladimir; Jeffrey, Ian, ISBN 10: 0500541140 ISBN 13: 9780500541142; Thames & Hudson, 1986

Das andere Russland. Junge Photographen sehen die Sowjetunion, München, List, (1987), hardcover, ISBN 10: 3471781714 ISBN 13: 978347178171

My Lithuania, Aleksandras Macijauskas, ISBN 9780500541326 / 0500541329, Thames & Hudson, 1991, Hardcover, 144 stran

150 let fotografie – Co je fotografie, Videopress MON, 1989, Praha, ISBN 80-7024-004-0 (brož.)

ČASOPISY

Revue Fotografie 72-77

Fotografie Magazín, květen 1997

Časopis Xantypa, duben 2003

Aperture 116 Fall 1989 (Photostroika : New Soviet Photography), Aperture Foundation, 1990, ISBN 10: 0893814105 / ISBN 13: 9780893814106

Camera, Nr.6, červen 1981

The Sunday Times Magazine, 23.4.1978

The Sunday Times Magazine, 7.3.1982

The British Journal of Photography, 19.3.1982

INTERNETOVÉ ZDROJE

https://www.denik.cz/ostatni_kultura/daniela-mrazkova-fotografie-pritvrdily-protoze-i-svet-je-tvrdsi-20141121.html

12 JMENNÝ REJSTŘÍK

A

Adams Ansel, 45, 71
Achlomov Viktor, 62
Akis Ajvar, 64
Alpert Max, 2, 10, 26, 29, 89
Arbusová Diana, 86
Auerbach Erich, 42, 44

B

Balodis, 89
Baltermanc Dmitrij, 8, 14, 18, 69, 73, 74, 89
Benedict-Jonesová Linda, 86
Beznoska Radim, 50
Binde Gunārs, 62, 79, 89
Birgus Vladimír, 86
Bišický Jindřich, 44
Bleyová Olga, 54, 93
Borovička Milan, 54, 93
Brunclík Pavel, 54, 93, 95
Bubelyte Violeta, 32
Burkard Hans-Jürgen, 3, 92

C

Capa Robert, 8
Cartier-Bresson Henri, 32
Cudlín Karel, 42, 52, 93, 94

D

Daguerre Louis Jacques Mandé, 40
Darikovič Elena, 31
Děbabov Dmitrij, 32
Dobrovolský Bohumil, 42, 93

E

Ellerbrock Hans-Joachim, 52, 93
Erwitt Elliott, 89
Evans Walker, 32

F

Fernandez Benedict J., 3, 92
Fournier Frank, 52, 93
Funke Jaromír, 2

G

Garanin Anatolij, 8, 18, 67, 89
Gibson Ralph, 3, 6, 86, 92

Gněvašev Igor, 90
Gnisjuk Nikolaj, 90
Gudzowaty Tomasz, 95

H

Hajský Libor, 42, 93
Hák Miroslav, 42
Harbutt Charles, 86
Hartwig Edward, 59, 89
Havel Jiří, 95
Havránková Milota, 3
Heckel Vilém, 2
Hník Josef, 96
Honty Tibor, 42, 89
Hurn David, 87

Ch

Chochola Václav, 42, 89

I

Ignatovič Boris, 32
Infante Francisco, 32
Issa Salim, 52, 93

J

Jakl René, 53
Janatis, 89
Jaroslav Kučera, 94
Jaroš Otakar, 42, 44, 89
Josek Petr, 52, 93

K

Kállay Karol, 92
Kalvelis, 89
Kamarád Ladislav, 93
Kapočius, 89
Kiladze, 89
Klamar Joe, 95
Kocián Jiří, 84, 85
Kolář Viktor, 2
Korniss Péter, 2, 45, 96
Kořán Jaroslav, 42
Koudelka Josef, 87
Kozlík Vladimír, 96
Kracíková Marie, 52, 93
Krejcberg, 89
Krejcberg Janis, 62
Křenek Jiří, 52, 93
Kučera Jaroslav, 44, 94, 96
Kudojarov Boris, 18, 66, 67
Kuklík Karel, 52, 93, 94
Kunčius Algimantas, 31, 37, 89
Kuščynskyj Taras, 54, 55, 96
Kuzněcovová Ljalja, 30, 31, 36, 37

Kyncl Ivan, 93
Kyndrová Dana, 52, 93

L

Lammer Vladimír, 42, 93
Lapin Alexandr, 31
Lartigue Jacques-Henri, 71
Lauschmann Jan, 2
lgnatovič Boris, 29
Liftinová Joan, 86
Linnap Peeter, 30, 36
Luckus Vytas, 7, 32, 37, 63, 78
Ludwig Karel, 42, 89
Luskačová Markéta, 87

M

Macijauskas Aleksandras, 31, 37, 38, 39, 63, 78, 89, 91
Maksimišin Sergej, 52, 93
Marco Jindřich, 89
Materna Dan, 93
McCullin Donald, 18
Michajlov Boris, 10, 30, 31, 35
Michajlovskij Wilhelm, 37, 39, 90
Michals Duan, 6
Moholy-Nagy László, 11
Montvila, 89
Mravec Juraj, 45
Musaeljan Vladimir, 27

N

Nachtwey James, 50, 51, 91
Newman Arnold, 2, 45, 46, 47, 56, 82, 91
Nilsson Lennart, 2, 49, 50, 92, 94
Novotný Miloň, 42, 93

O

Olek Jerzy, 9

P

Page Tim, 18
Parekh Kishor, 73
Pilvelis, 89
Pjatkov Roman, 10, 36
Požerskis Romualdas, 31, 37, 38, 78, 89
Ptáček Josef, 42

R

Rachmanov Nikolaj, 10, 52, 93
Rai Raghu, 58
Rakauskas Romualdas, 31, 37, 38, 39, 89, 90
Reďkin Marek, 67, 70
Reiser Andrej, 93
Rjumkin Jakov, 66

Rodčenko Alexandr, 10, 26, 28, 29, 32
Rudinská Libuše, 52, 93, 94
Růžička Drahomír Josef, 2, 45, 91

S

Saakov, 89
Ságl Jan, 52, 90, 93, 94
Saňko Galina, 66, 70
Saudek Jan, 54, 55, 90, 91, 96
Saveljev Boris, 10, 31, 35
Schejbal Jan, 52, 93
Sitenský Ladislav, 42, 44
Sjomin Vladimir, 3, 92
Slavík Herbert, 42, 52, 93
Spuris Egons, 37, 89
Stankevič, 89
Stein Štěpánka, 52, 93
Stibor Miloslav, 54, 93
Straukas Vaclovas, 37, 89
Strelecki, 89
Strouhal Josef, 54, 93
Suau Anthony, 42, 94
Sudek Josef, 2, 54, 64, 92
Sutkus Antanas, 37, 78, 89
Sýkorová Daniela, 42, 93

Š

Šagin Ivan, 66, 67
Šajchet Arkadij, 26, 29
Ščekoldin Valerij, 52, 93
Šonta Virgilius, 37, 89
Štecha Pavel, 42, 93
Šterenberg Abram, 29
Štochl Sláva, 42, 89
Švolík Miro, 90

T

Taylor Líba, 75, 76, 77, 87, 93
Tesař Antonín, 54, 55, 96
Tmej Zdeněk, 42, 44, 89
Trachman Michail, 14
Trofimov Alexandr, 31

U

Ustinov Alexandr, 18, 66
Uzljan Alexandr, 8

V

Vano Robert, 54
Virt Zdeněk, 54, 93
Vitale Ami, 95
Vondrouš Roman, 96
Všetečka Jiří, 42

Z

Zajíc Miroslav, 42, 93
Zatorský Jan, 52, 93
Zavadskis, 89
Zelma Georgij, 2, 10, 18, 29, 32, 66
Zhoř Petr, 42

Počet znaků: 137 296
Počet normostran: 76